

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Systém penzijního připojištění a penzijních fondů v České republice

The System of Supplementary Pension Insurance and Pension Funds in the Czech Republic

Student: Renata Krakovková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jana Martiníková, Ph.D.

Ostrava 2008

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

ve smyslu § 17, odst. f, zákona č. 111/98 Sb. a Studijního a zkušebního řádu pro studium v magisterských studijních programech Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava, čl. 23 až 26

Jméno diplomanta: **Renata Krakovková**

Studijní obor: **Ekonomika a právo v podnikání**

Název tématu:

Systém penzijního připojištění a penzijních fondů v České republice

Anglický název tématu:

The System of Supplementary Pension Insurance and Pension Funds in the Czech Republic

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í (o s n o v a):

Úvod

1. Právní úprava penzijního připojištění v České republice
2. Penzijní fond ČSOB Penzijní fond Stabilita a.s., člen skupiny ČSOB
3. Zhodnocení penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita a.s., člen skupiny ČSOB v systému penzijního připojištění v České republice

Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Přílohy

Rozsah průvodní zprávy: 50 – 60 stran

Rozsah příloh: podle potřeby

Seznam odborné literatury:

DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha : Ekopress, 2003. 178 s. ISBN 80-86119-67-X.

ELIÁŠ, K., DVOŘÁK, T., HAVEL, B. *Zákon o penzijním připojištění : komentář*. Praha: Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

KREBS, V. a kolektiv. *Sociální politika*. Praha : ASPI Publising, 2002. 376 s. ISBN 80-86395-33-2.

ŠULC, J. *Penzijní připojištění : 2. aktualizované a rozšířené vydání*. Praha : Grada Publishing, 2004. ISBN 80-247-0772-1.

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jana Martiníková, Ph.D.

Datum zadání diplomové práce: 20. listopadu 2007

Datum odevzdání diplomové práce: 25. dubna 2008

.....
diplomant

.....
vedoucí DP

L. S.

.....
vedoucí katedry

.....
děkan

V Ostravě dne 20. 11. 2007

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně pod vedením JUDr. Jany Martiníkové, Ph.D. a uvedla jsem veškerou použitou literaturu a další prameny.“

V Píšti dne 7. 4. 2008

.....
Renata Krakovková

Ráda bych poděkovala vedoucí diplomové práce JUDr. Janě Martiníkové, Ph.D. za cenné rady a podněty při tvorbě mé diplomové práce.

Mé poděkování rovněž patří Ing. Petru Benešovi, MBA. za velmi vstřícnou spolupráci při realizaci mé diplomové práce a za věcné rady, poznatky a připomínky, které mi v průběhu tvorby mé diplomové práce poskytl. Rovněž děkuji za veškeré poskytnuté materiály.

Obsah

Úvod	1
------------	---

1 Právní úprava penzijního připojištění a penzijních fondů v ČR..... 4

1.1 Penzijní fond.....	4
1.2 Statut penzijního fondu a penzijní plán.....	6
1.2.1 Povinné náležitosti statutu	6
1.2.2 Povinné náležitosti penzijního plánu	7
1.2.2.1 Příspěvkově definovaný penzijní plán.....	8
1.2.2.2 Dávkově definovaný penzijní plán.....	9
1.3 Depozitář penzijního fondu	9
1.4 Hospodaření penzijního fondu	11
1.4.1 Cíl investiční politiky penzijního fondu.....	11
1.4.2 Umístění finančních prostředků penzijního fondu.....	12
1.4.3 Pravidla rozdělování zisku a úhrady ztráty z hospodaření penzijního fondu	14
1.4.4 Zajištění bezpečnosti systému penzijních fondů	14
1.5 Účastník penzijního připojištění	17
1.6 Vznik penzijního připojištění	19
1.6.1 Smlouva o penzijním připojištění	20
1.6.2 Příspěvek účastníka	21
1.6.3 Příspěvky zaměstnavatele.....	22
1.6.4 Přerušení penzijního připojištění	23
1.6.5 Právo účastníka penzijního připojištění na informace	23
1.6.6 Státní příspěvek.....	24
1.6.7 Další podpora státu v rámci penzijního připojištění	26
1.7 Nároky z penzijního připojištění	27
1.7.1 Základní druhy penzí.....	27
1.7.2 Jednorázové vyrovnání.....	29
1.7.3 Odbytné	29
1.7.4 Převedení prostředků z penzijního připojištění	30
1.8 Výpověď penzijního připojištění	30
1.8.1 Výpověď podaná účastníkem	31
1.8.2 Výpověď podána penzijním fondem.....	31
1.9 Zánik penzijního připojištění.....	31

2 Penzijní fond ČSOB Penzijní fond stabilita a. s., člen skupiny ČSOB 34

2.1 Historie a současnost penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s., člen skupiny ČSOB	34
2.1.1 Základní údaje.....	34
2.1.2 Strategie	35
2.1.3 Ekonomické ukazatele.....	35
2.2 Statut penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.	38
2.3 Penzijní plán penzijního fondu ČSOB PF Stabilita, a. s.	40
2.3.1 Všeobecné podmínky penzijního plánu	40
2.3.2 Penzijní program.....	41
2.3.3 Věková struktura klientů	43
2.3.4 Počet účastníků z hlediska výše měsíčního příspěvku	44

3 Zhodnocení penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. v systému penzijního připojištění v České republice.....	46
3.1. Stručná charakteristika jednotlivých penzijních fondů působících na českém trhu penzijního připojištění	46
3.1.1 AEGON Penzijní fond, a. s.	46
3.1.2 Allianz penzijní fond, a. s.	47
3.1.3 AXA penzijní fond, a. s.	47
3.1.4 ČSOB Penzijní fond Progres, a. s.	48
3.1.5 Generali penzijní fond, a. s.	48
3.1.6 ING Penzijní fond, a. s.	49
3.1.7 Penzijní fond České pojišťovny, a. s.	49
3.1.8 Penzijní fond České spořitelny, a. s.	50
3.1.9 Penzijní fond Komerční banky, a. s.	51
3.2 Statuty jednotlivých penzijních fondů	51
3.3 Penzijní plány jednotlivých penzijních fondů	51
3.4 Srovnání penzijních fondů z různých hledisek.....	54
3.4.1 Srovnání penzijních fondů z hlediska vývoje počtu účastníků a podílu na trhu	54
3.4.2 Srovnání penzijních fondů z hlediska zhodnocení prostředků účastníků	56
3.4.3 Srovnání penzijních fondů z hlediska struktury investičního portfolia jednotlivých penzijních fondů	57
3.5 Zhodnocení působení penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. v systému penzijního připojištění v ČR	59
Závěr	62
Seznam literatury a pramenů	65
Seznam zkratek a symbolů	68
Seznam příloh.....	71
Přílohová část	72

Úvod

V posledních desetiletích se pozornost mezinárodního společenství soustředila na sociální, ekonomické a politické otázky vyvolané jevem stárnutí. Na toto téma bylo vypracováno mnoho věrohodných predikcí a projekcí demografického vývoje a změn, které signalizují, že během příštích několika desítek let se populace seniorů až ztrojnásobí a budou tak tvořit 13,7 % světové populace.

Projekce obyvatelstva České republiky (dále jen ČR) vypracovaná Českým statistickým úřadem (dále jen ČSÚ) hovoří o prudkých změnách v demografickém chování.

Důchodový systém se dostal na počátku 90. let do značné nerovnováhy, když demografické křivky upozornily na vážnost situace spočívající ve snižování porodnosti a na snižující se počet lidí vstupujících do produktivního věku. Na druhé straně prodlužování délky života lidí znamená, že počet obyvatel dosahujících důchodového věku neustále roste, a to zejména díky kvalitnějšímu způsobu života a neustále rostoucímu zkvalitňování zdravotnických služeb. V podstatě je možno hovořit o populačním stárnutí, které lze charakterizovat růstem relativního zastoupení osob ve věku nad 65 let. Dochází ke snižování počtu dětí v populaci, zatímco osob ve vyšším věku pozvolna přibývá.

Z hlediska ekonomické aktivity bude finanční zátěž ekonomicky aktivního obyvatelstva stoupat, a to i vlivem zvýšení věkové hranice odchodu do důchodu. Zamyslíme-li se nad vzájemným poměrem mezi pracujícími obyvateli ČR a občany pobírající důchod, byl tento poměr v roce 2002 1:2, zatímco pro rok 2050 se prognózuje, že situace bude téměř vyrovnaná, tzn. že do budoucna lze uvažovat o vzájemném vztahu 1:1. Z uvedeného vyplývá, že přirozeným důsledkem populačního stárnutí bude výrazný růst počtu osob s nárokem na starobní důchod, který však bude kompenzován poklesem pracující populace.

Závěry projekce obyvatelstva ČR podle ČSÚ jsou následující:

- celkový počet obyvatel se pravděpodobně sníží,
- předpokládáné je zvýšení úrovně plodnosti, její úroveň před rokem 1989 by ale již dosaženo být nemělo. Relativně nízká porodnost tak bude hlavním faktorem snížení početního stavu obyvatel a přispěje k jeho významnému populačnímu stárnutí,
- ČR zůstane imigrační zemí, bude získávat obyvatele zahraniční migrací,
- úmrtnostní poměry se zlepší, poroste naděje dožití se vyššího věku mužů i žen,

- obyvatelstvo ČR výrazně zestárne, což znamená, že podíl osob ve věku nad 65 let by se mohl v roce 2050 přiblížit k jedné třetině, což by znamenalo zdvojnásobení současného podílu,

- nejrychleji bude přibývat osob v nejvyšším věku – počet obyvatel starších 85 let by se měl do roku 2050 zpětinásobit¹.

Finanční zabezpečení osob v důchodovém věku v ČR se až do roku 1994 výhradně zajišťovalo pouze tzv. starobním důchodem, který byl vyplácen z plateb sociálního zabezpečení srážkou ze mzdy pracujících obyvatel. Starobní důchod byl a dosud stále je jediným a hlavním zdrojem příjmů většiny důchodců. Avšak v západních zemích je trend jiný. Je běžné, že občané v seniorském věku pobírají i několik složek důchodů. I o tomto se zejména pod vlivem predikce vývoje obyvatelstva začalo uvažovat v ČR a v roce **1994** byl přijat **zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem**, který umožňuje dobrovolné spoření si finančních prostředků na stáří a udržení si životní úrovně při vstupu do důchodového věku na alespoň podobné hranici, na jakou byli občané zvyklí, když byli produktivně aktivní. Jednoduše řečeno, aby jejich příjmy při dosažení důchodového věku nebyly prokazatelně nižší než v období, kdy pracovali. Přijetím výše zmíněného zákona je možno hovořit o počátcích systému penzijního připojištění na území ČR. Vznik samotného penzijního připojištění byl odrazem nepříznivého demografického vývoje, kdy stále se zvyšující počet osob v důchodovém věku pobírajících penzi začal ohrožovat financování důchodového rozpočtu². Penzijní připojištění tvoří tzv. III. pilíř penzijního systému. II. pilíř představuje dodatkový systém zaměstnaneckého penzijního připojištění. II. a III. pilíř tvoří dobrovolný důchodový systém.

Pro úplnost bych zmínila významnost I. pilíře, který je tvořen všeobecným důchodovým systémem – jedná se o pilíř základní, povinný dávkově definovaný, průběžně financovaný, který je zabezpečován a financován státem a veřejnými institucemi. Z tohoto pilíře jsou poskytovány důchody starobní, invalidní (plné i částečné) a pozůstalostní (vdovské, vdovecké a sirotčí)³. Jsou zde shromažďovány platby pojistného, které je stanoveno procentní dávkou z vyměřovacího základu pro pojistné na sociální a zdravotní pojištění ze strany výdělečně činné populace, které jsou dále transferovány do dávek starobních penzí

¹ *Stránky Českého statistického úřadu* [online]. Český statistický úřad, Prognóza do budoucna. [cit. 2007-08-10]. Dostupné z: <http://www.czso.cz>.

² *Stránky Fond market* [online]. Fond market, Penzijní fondy. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.fondmarket.cz>.

³ *Stránky SFinance* [online]. SFinance, Současný český důchodový systém. [cit. 2007-08-10]. Dostupné z: <http://www.sfinance.cz>.

neproduktivního obyvatelstva. Tento systém je upraven zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů a rovněž předpisy souvisejícími.

Cílem mé diplomové práce bude provést výklad penzijního připojištění se státním příspěvkem. Rozbor dané oblasti provedu na základě dostupné literatury, přičemž stěžejní publikací v rámci teoretické části bude *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. V této první teoretické části se pokusím komplexně popsat systém penzijního připojištění se státním příspěvkem v ČR. Budu vycházet ze zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, ve znění pozdějších předpisů. Vše se pokusím provést tak, aby se má práce stala příručkou i návodem pro každého, kdo by měl zájem porozumět této oblasti. Ze zákona vyberu nejdůležitější ustanovení a pokusím se o jejich podrobnější výklad. Zaměřím se zejména na základní definice, jakými jsou např. co je to penzijní fond, jaké jsou jeho povinné dokumenty, kdo je depozitářem penzijního fondu, kdo může být účastníkem apod. Popíši hospodaření penzijního fondu, včetně možnosti umístění volných peněžních prostředků. Ve stručnosti se zamyslím také nad zajištěním bezpečnosti systému penzijních fondů.

V závěru teoretické části diplomové práce se budu věnovat vzniku penzijního připojištění, přiblížím problematiku smlouvy o penzijním připojištění a v neposlední řadě popíši způsoby, které vedou k zániku penzijního připojištění.

Ve druhé kapitole se budu zabývat praktickou aplikací teoretických poznatků. Vše budu aplikovat na mnou zvoleném penzijním fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s., neboť u něj mám sama uzavřenou smlouvu o penzijním připojištění. Pokusím se o charakteristiku penzijního fondu. Zaměřím se na základní údaje, strategii uplatňovanou v tomto penzijním fondu, představím statut a penzijní plán fondu a nastíním vývoj počtu účastníků, a to z několika hledisek, např. podle věku a podle výše měsíčního příspěvku.

Ve třetí kapitole se budu zabývat celkovým zhodnocením, ke kterému přistoupím srovnávací metodou, tzn. že se pokusím o srovnání jednotlivých penzijních fondů působících na českém trhu. Cílem nebude určit ten nejvýhodnější penzijní fond, ale provést přehled jednotlivých penzijních fondů, zaměřit se na nejruznější výhody, které penzijní fondy nabízí svým klientům a představit strukturu portfolia penzijních fondů. Rovněž zmíním počty účastníků jednotlivých penzijních fondů a pokusím se zhodnotit pozici penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. na našem trhu.

1 Právní úprava penzijního připojištění a penzijních fondů v ČR

Penzijní připojištění se státním příspěvkem upravuje zákon č. 42/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon byl 15x novelizován.

Tento zákon upravuje penzijní připojištění se státním příspěvkem u penzijních fondů, činnost penzijních fondů a státní dozor nad penzijním připojištěním. Penzijním připojištěním se rozumí shromažďování peněžních prostředků od účastníků penzijního připojištění a státu poskytnutých ve prospěch účastníků, nakládání s těmito prostředky a vyplacení příslušných dávek penzijního připojištění. Penzijní připojištění nesmí vykonávat jiné osoby než penzijní fondy.

1.1 Penzijní fond

Penzijní fond je právnická osoba (dále jen PO) se sídlem na území ČR, která provozuje penzijní připojištění. Penzijní fond je akciovou společností, jejíž zřizování se řídí obecnými pravidly založení akciové společnosti podle obchodního zákoníku jako normy generální (zákon č. 513/1991 Sb.), avšak s ohledem na určitá specifika obsažená v zákoně o penzijním připojištění, i tímto zákonem jako normou speciální. Podstatou odlišností jsou zejména rozdíly týkající se založením a působením penzijního fondu, tzn. že je jednoznačně dán předmět podnikání a vznik penzijního fondu podléhá povolení České národní banky (dále jen ČNB), po dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Důležitou podmínkou založení penzijního fondu je sídlo penzijního fondu a je nutné, aby se skutečné sídlo penzijního fondu krylo se sídlem zapsaným v obchodním rejstříku. Je vyloučeno, aby penzijní fond měl několik sídel, tzn. že penzijní fond může mít pouze jedno hlavní sídlo. Rovněž velmi zásadní je, že penzijní fond – akciová společnost musí mít toto sídlo na území ČR, čímž jsou z možnosti provozovat penzijní připojištění vyloučeny zahraniční osoby, tj. takové osoby, které mají sídlo mimo území ČR⁴. Tímto však dochází k rozporu ústavního a komunitárního práva, kdy tato podmínka narušuje princip rovnosti, princip volného podnikání a princip volného pohybu služeb.

Obchodní firma penzijního fondu musí obsahovat označení „penzijní fond“ povinně, nikoli jako dodatek, ale jako pevnou součást. Jiné osoby nesmějí tohoto označení ve své obchodní firmě používat.

⁴ ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

Penzijní fond může být založen jedním nebo více zakladateli. Je-li penzijní fond zakládán více osobami, pak se tak činí zakladatelskou smlouvou s určitými náležitostmi vždy ve formě notářského zápisu; je-li zakládán jediným zakladatelem, kterým může být pouze PO, činí se tak zakladatelskou listinou opět ve formě notářského zápisu. Zakladatelská listina i smlouva obsahují stejné podstatné náležitosti. Podle obchodního zákoníku existují dva způsoby založení akciové společnosti, avšak pro založení penzijního fondu platí pouze jeden z nich. Což znamená, že penzijní fond je možno založit pouze cestou simultánní, tj. bez veřejné nabídky akcií. Jedná se o způsob jednodušší, kdy se zakladatelé, resp. zakladatel, v zakladatelském dokumentu dohodnou, v jakém určitém poměru upíší akcie na celý základní kapitál penzijního fondu, dále v tomto dokumentu rozhodnou, že se penzijní fond zakládá, schválí stanovy penzijního fondu, zvolí orgány penzijního fondu, které má jinak volit valná hromada, schválí návrh statutu a návrh penzijního plánu fondu.

Penzijní fond je oprávněn vydávat pouze akcie stejné jmenovité hodnoty znějící na jméno a naopak nesmí vydávat za zvýhodněných podmínek zaměstnanecké a prioritní akcie. Výše základního kapitálu musí činit alespoň 50 000 000 Kč (dříve to bylo 20 000 000 Kč). Zvýšení základního kapitálu nelze provést nepeněžitými vklady. Nové akcie nemohou být nabídnuty k upsání na základě veřejné nabídky k upisování akcií. Základní kapitál může být tvořen pouze peněžitými vklady, které musí být splaceny před podáním žádosti o udělení povolení na základě písemné žádosti zakladatelů penzijního fondu, o jehož vydání rozhoduje ČNB. O žádosti o povolení je rozhodnuto do 60 dnů ode dne doručení žádosti nebo jejího doplnění. Povolení se uděluje na dobu neurčitou a nelze ji převést na jinou osobu⁵. Rovněž investování a hospodaření penzijního fondu je zákonem značně omezeno na rozdíl od klasické akciové společnosti.

Současné penzijní fondy fungují jako fondy „otevřené“, což znamená, že za jejich účastníka se může přihlásit kdokoli, kdo splní podmínky dané zákonem (zákonná podmínka je věk účastníka). Naproti tomu v sousedních zemích existují ještě penzijní fondy „uzavřené“, o jejichž zavedení do českého penzijního připojištění uvažuje penzijní reforma⁶.

⁵ ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

⁶ ŠULC, Jaroslav. *Penzijní připojištění*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha : Grada Publishing, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0772-1.

1.2 Statut penzijního fondu a penzijní plán

K vydání povolení a ke schválení vzniku penzijního fondu je potřeba, aby zakladatelé penzijního fondu v písemné žádosti splnili předem stanovené požadavky a předložili předepsané přílohy ČNB, která ve spolupráci s poradními orgány žádost posoudí a rozhodne o ní do 60 dnů od jejího doručení, popřípadě od jejího doplnění.

Základními povinnými dokumenty, které musí penzijní fond mít jsou statut penzijního fondu a penzijní plán (§ 9). Mimo tyto dva základní dokumenty je penzijní fond povinen mít i stanovy. Povinnost sestavit stanovy plyne z obecných povinností týkající se akciové společnosti jako takové⁷. *Stanovy* mimo jiné určují pravidla přijímání statutu a penzijního plánu. *Statut penzijního fondu* je organizačním předpisem, který podrobně vymezuje pravidla hospodaření v souladu se zákonem. *Penzijní plán* řeší nároky účastníků penzijního připojištění a určuje způsob vhodné komunikace mezi penzijním fondem a účastníkem penzijního připojištění.

Návrhy prvního statutu penzijního fondu a penzijního plánu musí být přiloženy k žádosti o vydání státní licence, která je nutná ke vzniku a činnosti penzijního fondu (§ 5 odst. 3 c, d), a pokud tyto dokumenty nesplňují požadavky stavené zákonem, ČNB povolení k činnosti neudělí (§ 5 odst. 4). Je nutné, aby oba tyto dokumenty byly přístupné veřejnosti. Rovněž každá následná změna obou dokumentů musí schválena ČNB, a pokud není daná změna schválena, platí původní ustanovení obou dokumentů.

1.2.1 Povinné náležitosti statutu

Statut penzijního fondu je vymezen v § 10 zákona, který vymezuje povinné náležitosti statutu. Statut musí obsahovat ze zákona:

- a) rozsah činnosti penzijního fondu podle § 12 odst. 1 a § 32 (jedná se zejména o činnost spočívající v uzavírání smluv o penzijním připojištění se státním příspěvkem a rovněž činnosti související s uzavíráním těchto smluv),
- b) zaměření a cíle investiční politiky penzijního fondu, zejména druhy majetkových hodnot, které budou pořizovány z peněžních prostředků penzijního fondu (penzijní fond je povinen transparentním způsobem tyto záležitosti definovat a je povinen dbát pravidel bezpečného hospodaření, zejména týkající se investičních omezení),

⁷ Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 173

- c) zásady hospodaření penzijního fondu, kdy důraz je kladen zejména na to, aby se jednalo o hospodaření řádné,
- d) způsob použití zisku (při stanovení způsobu užití zisku je penzijní fond vázán zákonným předpisem; penzijní fond zde může stanovit způsob užití pouze 10 % zisku, neboť pouze tato část zisku není účelově vázána, zbývající část je zákonem vázána),
- e) obchodní jméno a sídlo banky, která bude vykonávat funkci depozitáře,
- f) způsob zveřejňování zpráv o hospodaření s majetkem penzijního fondu a změnách statutu a informací o tom, kde lze tyto zprávy získat (z tohoto plyne povinnost penzijního fondu jakožto akciové společnosti zveřejňovat údaje z účetních uzávěrek ověřených auditorem v Obchodním věstníku)⁸.

Výčet náležitostí je taxativní, není však vyloučeno, aby statut obsahoval i jiné, zákonem nepožadované údaje.

1.2.2 Povinné náležitosti penzijního plánu

Penzijní plán je vymezen v § 11 zákona, který stanoví povinné náležitosti tohoto dokumentu. Jedná se zejména o tyto povinné náležitosti:

- a) druhy penzí a ostatních dávek penzijního připojištění (jedná se o penzi starobní, výluhovou, invalidní a pozůstalostní),
- b) podmínky nároku na dávky penzijního připojištění a jejich výplatu (na tomto místě je nutné dodržet dikci zákona; je možné, stanovit i podmínky výhodnější, ale pouze tam, kde to zákon připouští),
- c) způsob výpočtu dávek poskytovaných z penzijního připojištění, který je stanoven na matematicko-pojistných principech,
- d) důvody vypovězení penzijního připojištění (penzijní fond může smlouvu vypovědět pouze z důvodů uvedených v zákoně, účastník penzijního připojištění může smlouvu vypovědět kdykoli, avšak pouze písemně),
- e) výši příspěvků, která nesmí být nižší než 100 Kč,
- f) podmínky odkladu nebo přerušení placení příspěvků a změny výše příspěvků,
- g) pravidla a způsob placení příspěvků a postup při neplacení či opožděném nebo nesprávném placení příspěvků (v zásadě se příspěvky platí měsíčně, anebo na delší časové období, bezhotovostně či hotově do pokladny penzijního fondu),

⁸ ELIÁŠ, Karel – DVORÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

- h) podmínky převzetí peněžních prostředků z penzijního připojištění u jiného penzijního fondu a úpravu nároků na základě tohoto převzetí,
- i) zásady, podle kterých se účastníci vč. příjemců penzí podílejí na výnosech hospodaření penzijního fondu (obvyklým způsobem stanovení podílů účastníků na výnosech bylo podle poměru průměrných zůstatků osobních účtů účastníků k poslednímu dni účetního období, tj. obvykle 31. 12. daného kalendářního roku, dnes se stanovují podle tzv. korunodnů – podle průměrného objemu aktiv v rámci celého roku)⁹.

Výčet náležitostí je taxativní, není však vyloučeno, aby penzijní plán obsahoval i jiné zákonem nepožadované údaje.

Obecně je možno říci, že penzijní plán obsahuje podstatné informace pro účastníka připojištění. Tyto informace odlišují jednotlivé penzijní fondy a jsou podstatným kritériem pro rozhodování účastníka, se kterým penzijním fondem smlouvu sepíše.

Penzijní plány mohou být dvojí: příspěvkově definovaný penzijní plán a dávkově definovaný penzijní plán.

1.2.2.1 Příspěvkově definovaný penzijní plán

Příspěvkově definovaný penzijní plán je systém příspěvků a následné výplaty penze, kdy výše nároků z penzijního připojištění závisí na (§ 11 odst. 3):

- úhrnu příspěvků zaplacených ve prospěch účastníka,
- podílu účastníka na výnosech hospodaření penzijního fondu a
- věku, od kterého se penze poskytuje.

Příspěvkově definovaný penzijní systém předem definuje určitým způsobem výši příspěvku, kterou účastníci, zaměstnavatel či stát mají odvádět, a odtud se pak stanoví výše dávek, kterou je možné dále vyplácet. Přitom dávky, jejichž přesná výše není předem známá, představují tolik, kolik lze v systému dosáhnout nejen v závislosti na odvedených či v budoucnu předpokládaných příspěvcích, ale také v závislosti na vývoji demografických a ekonomických parametrů vč. skutečné či v budoucnu předpokládané kapitálové výnosnosti. Pokud se tyto parametry vyvíjejí z hlediska penzijního plánu příznivě, může dojít k vylepšení dávek, v opačném případě k jejich zhoršení. Těmto změnám jsou účastníci vystaveni při odchodu do

⁹ ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

důchodu. Pojistně-matematické výpočty potřebné pro příspěvkově definované penzijní plány jsou většinou jednodušší než pro dávkově definované¹⁰.

1.2.2.2 Dávkově definovaný penzijní plán

Druhou možností v případě výplaty penze je stanovit penzijní plán dávkově. Penzijní fond, při splnění stanovených podmínek nároku na penzi, zaručuje její dohodnutou výši. Jedná se o takový systém, kdy si účastník penzijního připojištění a penzijní fond dohodnou výši penze. Tato výše bude zaručená, pokud budou ze strany účastníka penzijního připojištění dodrženy všechny ostatní podmínky vzniku nároku na penzi. Penzijní fond na základě svých matematicko-pojistných propočtů zpětně vypočítá výši měsíčních příspěvků účastníka penzijního připojištění a počet let placení, po které je účastník povinen tyto příspěvky platit. V rámci takovýchto stanovených podmínek by měl vzít penzijní fond do úvahy, že penzi či jednorázové vyrovnání bude povinen vyplatit, i když účastník penzijního připojištění zemře před ukončením spoření. Jedná se tedy o jakési riziko, které by měl penzijní fond zahrnout do výpočtu výše příspěvku účastníka. Odpovídající pojistně-matematické výpočty zde mohou být poměrně složité¹¹.

1.3 Depozitář penzijního fondu

Penzijní fond je povinen zvolit si svého depozitáře, tedy banku, která pro penzijní fond bude plnit funkci depozitáře. Obchodní jméno a sídlo této banky je nutno uvést již v žádosti o povolení činnosti. Depozitářem se rozumí bankovní ústav, poskytující své služby na území ČR a splňující podmínky uvedené v zákoně č. 248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech. Pro výkon depozitáře není nutné zvláštní povolení, k této činnosti je oprávněna každá banka mající univerzální bankovní licenci. Penzijní fond je povinen s takovou bankou uzavřít depozitářskou smlouvu, která musí být písemná a musí obsahovat závazek banky k výkonu činnosti depozitáře a rovněž závazek penzijního fondu k poskytnutí odměny za tuto činnost. Smlouva se uzavírá na dobu neurčitou a výpovědní doba nesmí být delší než 6 měsíců. Depozitář vykonává pro penzijní fond určité činnosti týkající se především vedení běžných účtů a případné kontroly penzijního fondu při nakládání s majetkem.

¹⁰ *Stránky SFinance* [online]. SFinance, Příspěvkově nebo dávkově definované důchodové systémy . [cit. 2007-08-15]. Dostupné z: <http://www.sfinance.cz>.

¹¹ *Stránky SFinance* [online]. SFinance, Příspěvkově nebo dávkově definované důchodové systémy . [cit. 2007-08-15]. Dostupné z: <http://www.sfinance.cz>.

Depozitář běžné účty z důvodu vyšší přehlednosti a lepší kontroly peněžních toků vede odděleně. Jedná se o běžné účty, kde:

- jsou zasílány a vráceny příspěvky účastníků,
- jsou zasílány a vráceny příspěvky státu,
- se financuje činnost penzijního fondu,
- se ukládají a umisťují prostředky fondu.

V případě, kdy daná banka porušuje povinnosti stanovené zákonem nebo depozitářskou smlouvou, může dojít ke změně depozitáře. Tato změna musí být schválena ČNB, popř. ČNB může o této změně rozhodnout.

Dojde-li k zániku původní depozitářské smlouvy, je penzijní fond nejpozději do jednoho měsíce povinen uzavřít novou smlouvu s jinou bankou. U bývalé banky je možno mít ještě po dobu 6 měsíců otevřen účet pro přijímání a vrácení příspěvků (§ 8).

Co se týče výkonu funkce depozitáře, je velmi důležitým ustanovením § 3 odst. 3 zákona, který pojednává o možnosti vlastnictví penzijního fondu depozitářem. Banka, která vykonává funkci depozitáře, nebo jiná PO, která je depozitářem přímo, či nepřímo vlastněná podílem větším než 10 %, nesmí nabývat akcie daného penzijního fondu. Omezení se týče pouze banky vedoucí účet penzijního fondu, ostatní banky omezeny nejsou. Jedná se o zákonné ustanovení garantující bezpečnost systému penzijního připojištění¹².

V § 3 odst. 3 je taxativně vymezen zákaz nabývat akcie penzijního fondu jak depozitářem či jím ovládanou PO, tak zcela zdravotní pojišťovnou. Pokračování tohoto ustanovení zní: *„Osoby, které nabudou akcie penzijního fondu v rozporu s ustanovením věty první a druhé (viz odstavec výše), nesmí vykonávat akcionářská práva:*

- *účastnit se a hlasovat na valné hromadě,*
- *svolat mimořádnou valnou hromadu,*
- *podat návrh soudu na určení neplatnosti usnesení valné hromady.“*

Zákon tímto vlastně stanovil zákaz nabývání akcií penzijního fondu výše uvedeným organizacím, avšak neupírá jím akcionářská práva týkající se zejména práva na kontrolu a řízení společnosti a nároků na podíl z hospodaření fondu.

Penzijní fond si může zřídit běžný účet u jiné banky, než je banka vykonávající funkci depozitáře. Tuto skutečnost musí penzijní fond depozitářské bance oznámit. Musí se jednat pouze o otevření vkladového účtu. Na tento vkladový účet nebo běžný účet vedený u depozitáře je penzijní fond povinen převádět zůstatky.

¹² ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

1.4 Hospodaření penzijního fondu

Penzijní fond musí s majetkem hospodařit s odbornou péčí a s cílem zabezpečit požadovaný spolehlivý výnos. Hlavním účelem regulace hospodářského rizika při investování prostředků a nakládání s majetkem penzijního fondu je ochránit zájmy účastníků penzijního připojištění. Principy správného hospodaření mají rovněž zajistit dosažení výnosů z investovaných prostředků pro účastníky penzijního připojištění. Vyžaduje se, aby penzijní fond při svém hospodaření s majetkem postupoval s náležitou odbornou péčí, což spočívá zejména v tom, aby penzijní fond, resp. jeho vrcholové vedení při správě majetku postupovali vždy řádně, svědomitě a vystupovali jako skuteční profesionálové, kteří musí mít vždy na paměti závazky vůči svým klientům¹³. Na vrcholové vedení neboli management penzijního fondu jsou kladeny velmi přísné nároky týkající se mj. kvalifikačních předpokladů, odborných vědomostí, znalostí a schopností a vyžaduje se, aby je co nejvíce uplatňovali a využívali.

1.4.1 Cíl investiční politiky penzijního fondu

Cílem investiční politiky fondu je zajištění spolehlivého výnosu pro krytí nároků na dávky z penzijního připojištění. Termín „spolehlivý výnos“ zákon blíže nedefinuje. Má se však za to, že by se mělo jednat o výnos jistý, stabilní, získaný na základě nerizikových obchodních operací, který umožní poskytnout občanům v penzi jisté zhodnocené peníze¹⁴. Jakmile penzijní fond zjistí, že není způsobilý krýt nároky na dávky z penzijního připojištění, musí přijmout opatření k nápravě a ihned informovat ministerstvo. Penzijní fond je při nakládání s majetkem omezen, což má za následek to, že penzijní fond nesmí se svým majetkem nakládat způsobem, který by byl v rozporu se zájmy účastníků. Dojde-li k tomu, že ČNB má pochybnosti o schopnosti penzijního fondu dostát svým závazkům krýt nároky na dávky, je ČNB oprávněna dát ověřit hospodaření fondu znalcem, avšak zcela na svůj náklad (§ 31). Hovoříme-li o zásadách hospodaření penzijního fondu, musíme rovněž vycházet z toho, jakou činnost je penzijní fond oprávněn vykonávat. Je potřeba si uvědomit, že penzijní fond je oprávněn vykonávat pouze činnost týkající se penzijního připojištění a rovněž činnosti s ní související. Jiné činnosti nesmí penzijní fond ze zákona vykonávat (§ 32).

¹³ ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

¹⁴ ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

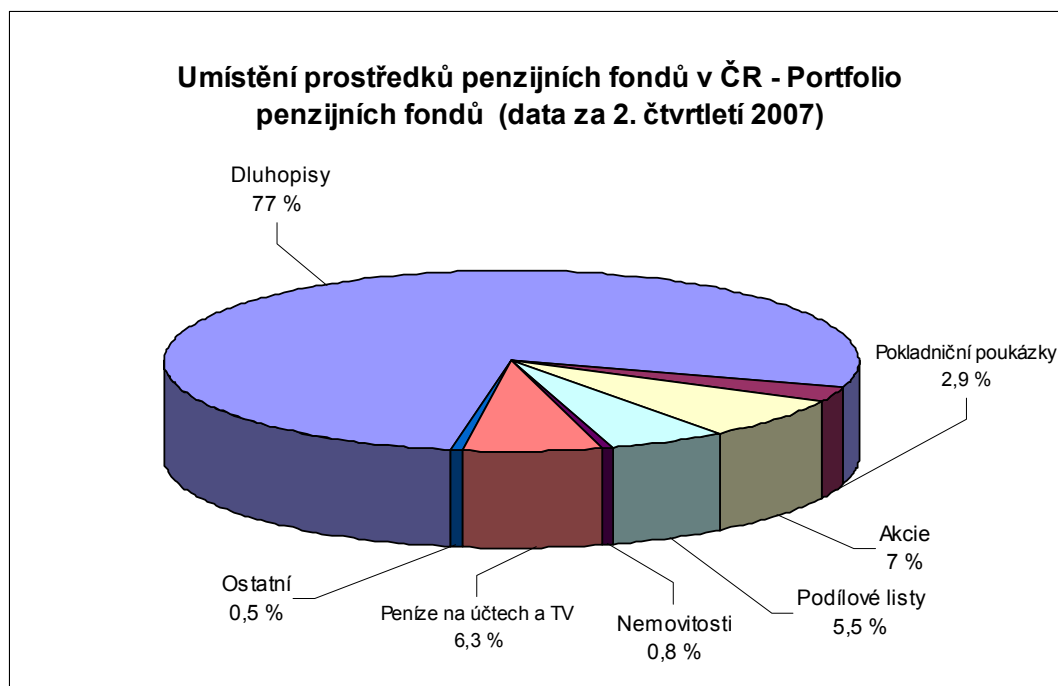
1.4.2 Umístění finančních prostředků penzijního fondu

O umístění peněžních prostředků shromážděných penzijním fondem musí být rozhodováno vždy s odbornou péčí tak, aby byla zaručena bezpečnost, kvalita, likvidita a rentabilita skladby finančního umístění jako celku.

Zákon vymezuje určité možnosti pro umístění finančních prostředků penzijního fondu. Možnosti umístění finančních prostředků penzijního fondu zachycuje Příloha č. 1.

Smyslem právní úpravy je hlavně omezení podnikatelského rizika penzijního fondu při jeho hospodaření, a to na rozumnou úroveň, což má hlavně ochránit nároky účastníků penzijního připojištění. Investování je možné pouze do tzv. „bezpečných, málo rizikových“ investičních instrumentů a je preferováno minimální podnikatelské riziko přinášející nižší výnosnost investovaných prostředků. Penzijní fond si může ve statutu stanovit přísnější investiční omezení, ovšem za podmínky, aby byl schopen plnit základní účel svého poslání, čímž se má na mysli hospodaření s příspěvky účastníků a státu a zajištění jejich zhodnocení, bez kterého by nebylo možno zajistit požadované vyplácení dávek penzijního připojištění. Z tohoto vyplývá, že penzijní fond je povinen svěřené prostředky investovat.

Graf č. 1.1.: Umístění prostředků penzijních fondů v ČR – Portfolio penzijních fondů (data za 2. čtvrtletí 2007)

Zdroj: *www stránky Asociace penzijních fondů ČR* [online]. [cit. 2007-08-19]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz>.

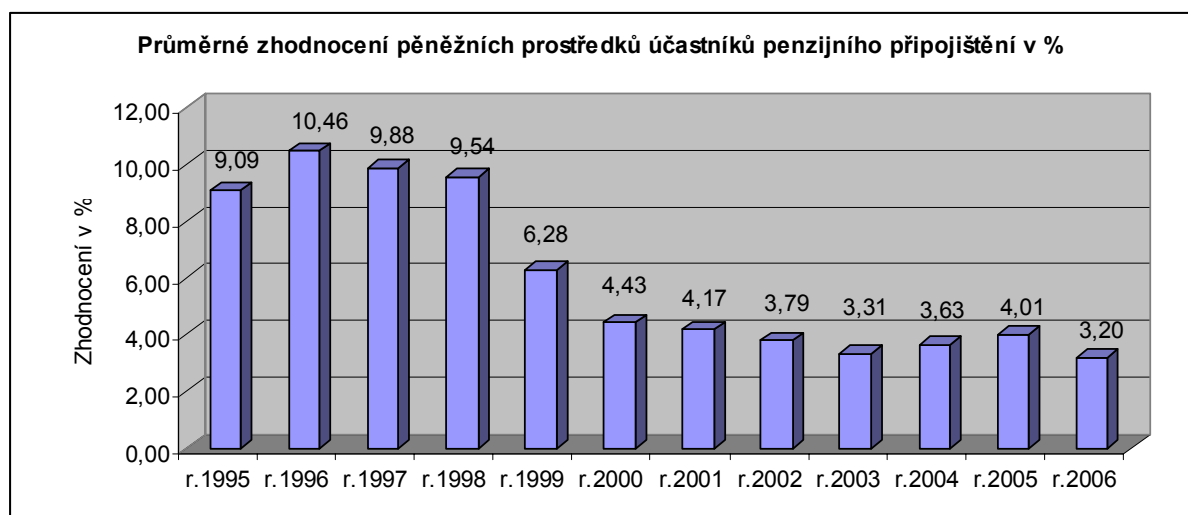
Výše uvedený graf č. 1.1 zobrazuje umístění prostředků penzijních fondů v ČR. Data jsou vykázána za 2. čtvrtletí 2007. Z grafu je patrné, že největší část svých volných prostředků investují penzijní fondy do dluhopisů, dále pak do akcií, jako peníze na účtech a termínovaných vkladech a do podílových listů. Dá se říci, že významově nejmenší skupinu tvoří nemovitosti, do nichž jsou volné prostředky penzijních fondů ukládány pouze ve výši 0,8 %.

Složení portfolia penzijního fondu má vliv na výši zhodnocení prostředků účastníků, což dokumentuje blíže graf č. 1.2.

V posledních letech se zhodnocení pohybuje průměrně okolo 3 – 4 %. Graf č. 1.2 uvádí přesně, jak se úročení vyvíjelo z dlouhodobého hlediska, a to konkrétně od počátku systému penzijního připojištění v ČR do konce roku 2006. V letech 1995 až 1998 se pohybovalo zhodnocení okolo 10 %. Od roku 1999 vnímáme jeho pokles. Od roku 2000 se zhodnocení ustálilo a pohybuje se mezi 3 - 4 %.

Srovnám-li zhodnocení s inflací - absolutně zhodnocení klesalo v letech, ale reálně ve srovnání s inflací nikoliv.

Graf č. 1.2.: Průměrné zhodnocení peněžních prostředků účastníků penzijního připojištění v %

Zdroj: *www stránky Asociace penzijních fondů ČR* [online]. [cit. 2007-08-19]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz>.

V § 34 zákon stanoví závazná **omezení** týkající se hospodaření penzijního fondu. Tato omezení jsou uvedena v Příloze č.2.

V novele zákona č. 36/2004 Sb., platné od 1. 4. 2004 je zakotvena změna týkající se nemožnosti použít majetek penzijního fondu k zajištění jakýchkoliv závazků. Stojí zde: „*Zajišťovací obchody, zejména derivátové a opční, může penzijní fond uzavírat pouze za předpokladu, že slouží ke snižování rizik plynoucích z kurzů CP, úrokových měr a devizových kurzů aktiv nacházejících se v portfoliu penzijního fondu.*“ Tyto obchody musí být uzavírány na veřejném trhu a na regulovaných trzích členských států OECD. Dále je zde stanovena nutnost denního oceňování těchto obchodů spolehlivým a ověřitelným způsobem a penzijní fond má možnost tyto obchody kdykoli uzavřít a zpeněžit je za jejich tržní hodnotu. Tyto obchody může provádět pouze banka, které je depozitářem daného penzijního fondu¹⁵.

1.4.3 Pravidla rozdělování zisku a úhrady ztráty z hospodaření penzijního fondu

Zákon stanoví v § 35 velmi striktně pravidla rozdělování zisku a úhrady ztráty z hospodaření penzijního fondu. Nejméně 85 % je nutno použít ve prospěch účastníků a rozděluje se a připisuje se na jejich účty. Nejméně 5 % se ze zákona přidělí do rezervního fondu a nejvíce 10 % je ponecháno na rozhodnutí valné hromady. Skončí-li hospodaření penzijního fondu ztrátou, je tato ztráta kryta nerozděleným ziskem z minulých let, prostředky z rezervního fondu, popř. z dalších účelových fondů tvořených ze zisku. Dále může být tato ztráta kryta snížením základního kapitálu, který však nesmí klesnout pod 50 000 000 Kč.

Zprávy o hospodaření a přehled o umístění prostředků penzijního fondu je penzijní fond povinen zveřejnit nejdéle do 3 měsíců po skončení pololetí a kalendářního roku. Tato povinnost je splněna publikací v Obchodním věstníku¹⁶. Zprávy o hospodaření předkládá penzijní fond ČNB, ministerstvu a depozitáři.

1.4.4 Zajištění bezpečnosti systému penzijních fondů

Penzijní připojištění je finanční produkt, který má své specifické podmínky svého provozování a je v celé své šíři vymezen a upraven zákonem, který celý systém zastřešuje. Zákon stanoví poměrně přísná pravidla pro vznik a činnost penzijního fondu, zejména vymezuje striktní pravidla pro hospodaření penzijního fondu. Management a orgány penzijního fondu mají ze zákona stanovenou povinnost zajistit, aby hospodaření penzijního fondu bylo realizováno s potřebnou odbornou péčí s cílem zabezpečit spolehlivý výnos a je

¹⁵ ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

¹⁶ ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

zakázáno nakládat s majetkem penzijního fondu tak, aby toto nakládání nebylo v rozporu se zájmy účastníků¹⁷. Bezpečnost a důvěru účastníků penzijního připojištění mají zabezpečit i tato nadstandardní opatření:

- penzijní fond musí požádat o udělení státní licence,
- výše základního jmění je minimálně 50 000 000 Kč a musí být tvořeno pouze peněžitými vklady splacenými před podáním žádosti o udělení licence,
- členy orgánů fondu schvalují nejdříve orgány státního dozoru, pak teprve akcionáři,
- penzijní fond je oprávněn vykonávat pouze činnosti bezprostředně související s penzijním připojištěním,
- jsou stanovena velmi přísná pravidla pro hospodaření penzijního fondu, investování volných prostředků, která mají zabezpečit bezrizikové zhodnocení vložených prostředků účastníků penzijního připojištění (viz výše),
- majetek penzijního fondu nemůže být použit k zajištění závazků,
- rovněž jsou stanovena velmi přísná kritéria pro rozdělení zisku penzijního fondu (minimálně 85 % zisku je určeno účastníkům penzijního připojištění, akcionáři mohou rozhodovat na zasedání valné hromady maximálně o 10 % zisku a zbytek připadá do rezervního fondu).

Na bezpečnost systému penzijního připojištění má významný vliv rovněž odpovědnost daných osob a institucí. Co se týče konkrétních osob, jedná se zejména o osobní odpovědnost statutárních orgánů – představenstva, dozorčí rady a také managementu. Odpovědnost spočívá také na depozitářské bance¹⁸.

Dozorčí rada je kontrolním orgánem společnosti, jehož povinností je kontrolovat činnost představenstva, bdít nad dodržováním zákonných a jiných předpisů, nad hospodařením společnosti, ochranou majetku účastníků atd. Její působnost a povinnosti jsou upraveny obchodním zákoníkem. Dozorčí rada se také mj. vyjadřuje k roční účetní závěrce. Její členové ručí za škodu vzniklou jejich zaviněním (např. i nečinností) společně a nerozdílně celým svým majetkem - stejně jako členové představenstva.

Depozitářem je banka, která vede penzijnímu fondu účty, zajišťuje mu platební styk a obchody na finančním trhu. Vedle toho má depozitář velmi významnou kontrolní funkci. Může totiž průběžně sledovat veškeré pohyby peněžních prostředků na účtech fondu a fond

¹⁷ ŠULC, Jaroslav. *Penzijní připojištění*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha : Grada Publishing, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0772-1.

¹⁸ ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

má povinnost svému depozitáři poskytovat pravidelné informace o svém hospodaření. Podezřelé obchody může depozitář zastavit a informovat o nich orgány státního dozoru. Za případnou škodu, vzniklou zaviněným porušením svých povinností depozitář plně zodpovídá. Bezpečnostním opatřením je, že penzijní fond a jeho depozitář nemohou být přímo ani nepřímo majetkově a personálně propojeny. Změna depozitáře podléhá schválení ČNB.

Velmi podstatným prvkem zajištění a garance systému penzijních fondů je systém státního dozoru, který od účinnosti poslední novely zákona z roku 2006 vykonává ČNB. Toto je velmi pozitivně vnímáno ze strany občanů a dochází tímto ke zvyšování jejich důvěry v tento systém s cílem posílit jeho základní význam. Penzijní fond je povinen umožnit provedení kontroly pracovníkům státního dozoru a poskytnout jim veškeré potřebné a požadované podklady a informace o činnosti penzijního fondu. Pokud jsou při kontrole zjištěny nedostatky, kdy penzijní fond porušuje nebo neplní povinnosti stanovené zákonem nebo porušuje statut či penzijní plán, je kontrolní orgán státního dozoru oprávněn uložit sankce, pozastavit oprávnění představenstva nakládat s majetkem penzijního fondu, popř. ve stanovených důvodech může odejmout i povolení k činnosti.

Garance a bezpečnost systému penzijního připojištění vychází z Kodexu etiky (viz příloha č.3), který vydala Asociace penzijních fondů ČR (dále jen APF ČR) dne 27. 2. 1997. Posláním Kodexu je napomáhat prosazování korektních vztahů na českém trhu penzijního připojištění se státním příspěvkem, stejně tak i na celém pojistném trhu v ČR a přispět k jeho zdravému vývoji. Etické normy jednání a chování by měly ve své praxi uplatňovat penzijní fondy¹⁹.

Již výše zmíněná APF ČR také zaujímá v systému penzijního připojištění se státním příspěvkem své velmi podstatné místo. Jedná se o dobrovolné zájmové sdružení právnických osob, zejména penzijních fondů, založené dne 26. června 1996. V únoru 2008 sdružuje APF ČR 10 penzijních fondů, které působí na finančním trhu ČR a 2 přidružené členy (viz příloha č. 4)²⁰.

¹⁹ *Stránky Asociace penzijních fondů České republiky* [online]. Asociace penzijních fondů České republiky. [cit. 2007-08-26]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz>.

²⁰ *Stránky Asociace penzijních fondů České republiky* [online]. Asociace penzijních fondů České republiky. [cit. 2007-08-26]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz>.

1.5 Účastník penzijního připojištění

Systém doplňkových důchodů, a tedy i penzijního připojištění, vychází z principu dobrovolné účasti. Což znamená, že nikdo nemůže být jinou osobou nucen do uzavření smlouvy o penzijním připojištění. Tento princip je navíc rozšířen i principem individualistickým, který stanoví, že účastníkem penzijního připojištění může být pouze a jen fyzická osoba (dále jen FO). Z možnosti účasti na penzijním připojištění je nutno vykázt osoby právnické (dále jen PO)²¹. Účastník musí splňovat řadu podmínek na něj kladených, jinak by ke vzniku penzijního připojištění nemohlo dojít. Mezi takovéto podmínky patří zejména:

- a) účastníci se FO musí mít plnou způsobilost k právům a povinnostem; té se nabývá narozením a je nutné, aby tato způsobilost byla skutečně plná, tzn. aby nebyla následně jakkoli omezena, a
- b) účastníci se FO musí mít způsobilost k právním úkonům; zákonnou podmínkou je vznik této způsobilosti dovršením plnoletosti, tj. dovršením 18 let věku. Z tohoto platí, že účastníkem penzijního připojištění může být pouze osoba starší 18 let věku, nikoli osoba, která dosáhla zletilosti uzavřením manželství před 18 rokem věku.

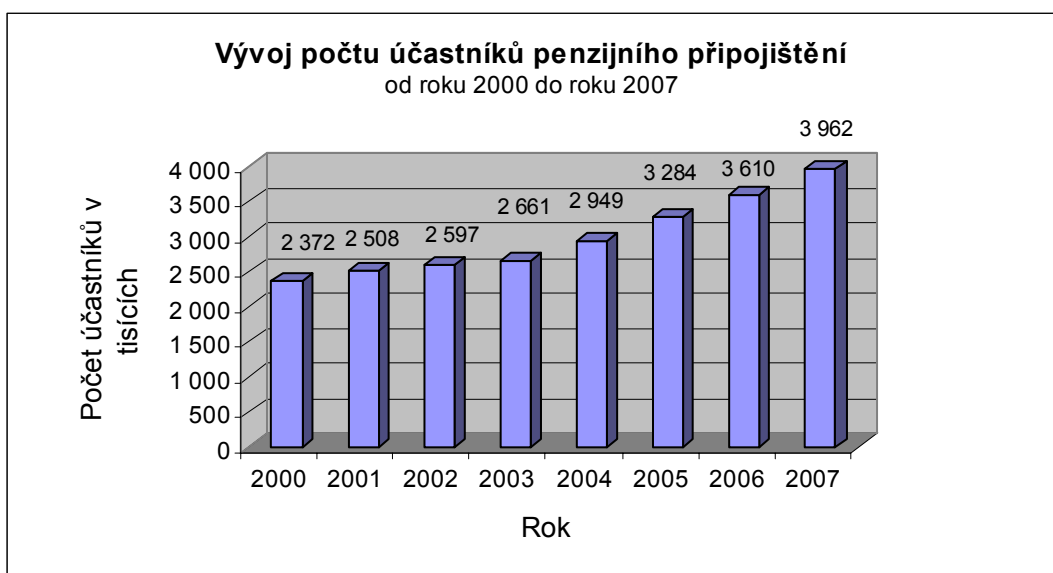
Účastníkem může být tedy pouze FO starší 18 let s trvalým pobytem na území ČR, která s příslušným penzijním fondem uzavře smlouvu o penzijním připojištění, účast na penzijním připojištění je vždy dobrovolná. Účastníkem rovněž může být i FO starší 18 let s bydlištěm na území jiného členského státu Evropské unie (dále jen EU), pokud je účastna důchodového pojištění nebo je poživatelem důchodu z českého důchodového pojištění nebo je účastna veřejného zdravotního pojištění v ČR a rovněž uzavře s penzijním fondem smlouvu o penzijním připojištění. V tomto případě není nutné, aby tato osoba byla občanem ČR. Splnění této podmínky prokazují účastníci mj. rodným číslem přiděleným příslušným orgánem ČR, a pokud jim nebylo přiděleno, poté číslem pojištěnce vedeným v registru pojištěnců.

Je nutné na tomto místě uvést, že v rámci penzijního připojištění je uplatňován zákaz diskriminace účastníků, a to zejména z důvodu rozdílného pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, zdravotního stavu či věku apod. Za diskriminaci se nepovažuje omezení, že účastníkem penzijního připojištění může být pouze

²¹ ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

osoba starší 18 let a rovněž se za diskriminaci nepovažuje, pokud se pro účely výpočtu výše penze použijí údaje uvedené v úmrtnostních tabulkách zvlášť pro muže a ženy, neboť toto zohledňuje pouze skutečnost, že ženy se dožívají v průměru vyššího věku než muži (střední délka života ženy je 78,35 let a muže 71,65 let)²².

Graf č. 1.3.: Vývoj počtu účastníků penzijního připojištění od roku 2000 do roku 2007

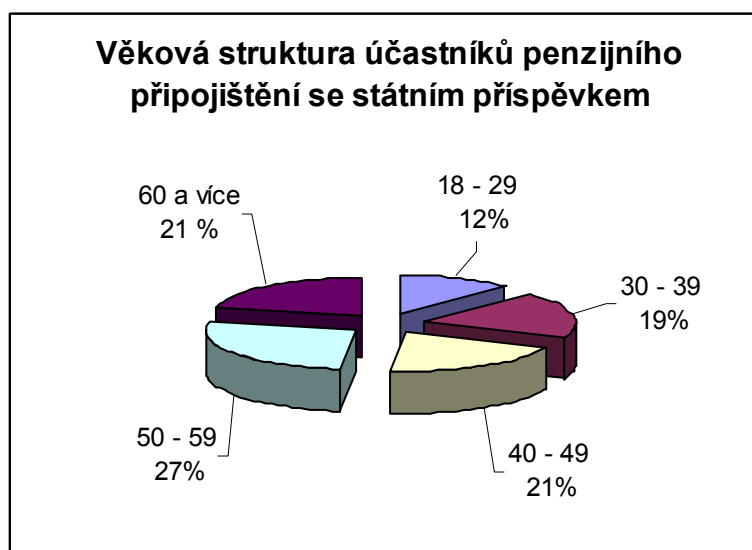
Zdroj: *www stránky Asociace penzijních fondů ČR* [online]. [cit. 2007-08-26]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz>.

Graf č. 1.3 zachycuje vývoj počtu účastníků penzijního připojištění od roku 2000 do roku 2007. Počet účastníků je uveden v tisících a lze konstatovat, že počet zájemců na penzijním připojištění stále roste. Tento trend je možné považovat za velmi pozitivní, protože je připojištěn každý třetí občan²³. Počet účastníků ve roce 2007 dosáhl přes 3 900 000. Rostoucí tendenci lze i nadále očekávat.

²² BURCIN, Boris – KUČERA, Tomáš. *Perspektivy populačního vývoje na období 2003 – 2065*. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta. [cit. 01-09-2007]. Dostupné z: <http://www.demografie.cz>.

²³ *Stránky Domu financí České republiky* [online]. Dům financí České republiky. [cit. 2007-26-08]. Dostupné z: <http://www.dumfinanci.cz>.

Graf č. 1.4.: Věková struktura účastníků penzijního připojištění se státním příspěvkem

Zdroj: *www stránky Asociace penzijních fondů ČR* [online]. [cit. 2007-08-26]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz>.

Graf č. 1.4 se zabývá věkovou strukturou účastníků penzijního připojištění se státním příspěvkem. Nejpočetnější skupinu tvoří skupina ve věku od 50 do 59 let, naopak nejméně je účastníků ve věku 18 až 29 let. Věkové skupiny 40 – 49 let, 60 a více let a 30 – 39 let se podílejí téměř stejným procentem pohybujícím se okolo 20 %.

Podíváme-li se na rozložení účastníků z hlediska pohlaví, zjistíme, že situace je téměř vyvážená. Ženy se podílejí o pouhých 6 % více na penzijním připojištění, což tedy znamená, že ženy se podílejí 53 % a muži 47 %.

1.6 Vznik penzijního připojištění

Penzijní připojištění vzniká na základě smlouvy mezi penzijním fondem a FO, která je způsobilá být účastníkem penzijního připojištění. Sepsání této smlouvy je dobrovolným projevem vůle účastníka, což potvrzuje a vychází ze zásady dobrovolnosti celého tohoto systému. Nutné je však splnit podmínky kladené na účastníka (viz výše).

Pro vznik penzijního připojištění je nutné splnit zejména tyto základní podmínky:

- účastníkem penzijního připojištění může být pouze fyzická osoba (nikoli PO), která splnila podmínky kladené na účastníka,

- smlouva o penzijním připojištění musí být uvařena mezi FO a vybraným penzijním fondem, nebo s osobou oprávněnou ke zprostředkování smluv o penzijním připojištění,
- před uzavřením smlouvy musí být účastník seznámen se statutem penzijního fondu a s penzijním plánem,
- penzijní připojištění vzniká dnem, na kterém se obě strany dohodnou a toto datum nemusí být shodné s datem uzavření smlouvy,
- smlouva musí být vždy písemná, jinak je neplatná.

1.6.1 Smlouva o penzijním připojištění

Penzijní připojištění vzniká na základě písemné smlouvy, která je uzavřená mezi účastníkem a penzijním fondem a vzniká dnem, na kterém se obě smluvní strany dohodnou. Na tuto smlouvu se nevztahují ustanovení občanského zákoníku o pojistných smlouvách a smlouva nesmí obsahovat ustanovení, která jsou zneužitelná v neprospěch účastníka.

Smlouva by měla upravit základní práva a povinnosti obou smluvních stran. Mezi základní povinnosti účastníka penzijního připojištění patří zejména platit příspěvky ve stanovené výši a za stanovených podmínek. Penzijní fond se zavazuje poskytovat účastníkovi dávky penzijního připojištění opět ve stanovené výši a za podmínek stanovených penzijním plánem a touto smlouvou.

Co se týká samotného sepsání smlouvy, penzijní fondy využívají tzn. adhezni (formulářové) neboli předtištěné smlouvy, v nichž je jednotně stanoven obsah a jsou zde vymezeny základní podmínky, práva a povinnosti. Účastník má možnost upravit pouze volitelné parametry. Po akceptování návrhu smlouvy sepsaném na příslušném formuláři je účastníkovi zaslána poštou smlouva v klasické tištěné podobě.

Uzavření smlouvy musí předcházet seznámení účastníka s penzijním plánem a statutem penzijního fondu, ve kterých jsou stanoveny jednak vnitřní podmínky penzijního připojištění daného penzijního fondu a nároků z něj, tak i neméně důležité ustanovení týkající se vystupování penzijního fondu navenek – zejména zásady hospodaření a investiční politiky. Obsahem těchto dokumentů se jednotlivé penzijní fondy odlišují. Penzijní plán se poté stává součástí každé smlouvy, na který se tato smlouva odvolává a je její nedílnou součástí. O každé změně penzijního plánu týkající se zejména nároků a dávek z penzijního připojištění musí být účastník neprodleně informován. Je nutné mít na vědomí, že změna penzijního plánu se stává součástí smlouvy jen tehdy, pokud se účastník a penzijní fond na této změně smlouvy písemně dohodli, v opačném případě se postupuje podle smlouvy a penzijního plánu v původním znění.

Ve smlouvě je nutné vždy sjednat poskytování starobní penze, přičemž platby na ní určené musí tvořit alespoň polovinu všech příspěvků účastníka, neboť zde existují ještě další, doplňující – výluhová, invalidní a pozůstalostní penze. Účastník je oprávněn pro případ svého úmrtí určit osobu, popř. osoby, kterým vznikne nárok na odbytné nebo na pozůstalostní penzi. Jedná-li se o více osob, musí účastník určit, jakým způsobem se osoby budou mezi sebou dělit. Obvykle je toto určeno procenty (např. 50:50), nebo zlomkem. V případě, že tak účastník penzijního připojištění neučiní, nemá to vliv na neplatnost smlouvy a naspořené peněžní prostředky z penzijního připojištění by se staly součástí dědictví.

1.6.2 Příspěvek účastníka

Placení příspěvků penzijního připojištění je jednou z povinností účastníků. Příspěvkem se rozumí peněžní částka, kterou se účastník zavázal penzijnímu fondu platit a jehož výše je stanovena ve smlouvě o penzijním připojištění. Výše příspěvku účastníka se stanoví za kalendářní měsíc a nesmí být nižší než částka, která zakládá nárok na čerpání státního příspěvku. Tzn. že minimální výše příspěvku účastníka je 100 Kč, maximální hranice není nijak omezena. Samotná výše příspěvku účastníka má vliv zejména na výši připadajícího státního příspěvku. Účastník penzijního připojištění nemůže platit příspěvek na penzijní připojištění současně u více penzijních fondů, a to právě z důvodu poskytování státního příspěvku. Příspěvky je možné uhradit do konce daného kalendářního měsíce, na který se příspěvek platí. Rovněž je možné platit příspěvky dopředu na delší časové období, a to vždy do konce prvního kalendářního měsíce tohoto období. Pozpátku není možné příspěvky platit. Výše příspěvku není závazná po celou dobu trvání smlouvy o penzijním připojištění. Účastník má právo výši příspěvku (ten lze jak snížit, tak i zvýšit) a také interval placení měnit. Změna je možná pouze do budoucna, nikoli zpětně. O změnu účastník penzijní fond nežádá, ale pouze mu tuto skutečnost písemně oznamuje a jsou-li splněny zákonné požadavky, je penzijní fond povinen změnu akceptovat.

Jelikož, jak jsem již v samotném začátku uvedla, je penzijní připojištění v systému důchodů systémem doplňkovým a dobrovolným, umožňuje zákon o penzijním připojištění, aby příspěvek účastníka byl placen samotným účastníkem, ale je také možné, aby za účastníka platila příspěvek jiná, třetí osoba, ovšem se souhlasem samotného účastníka. Třetí osoba není nijak blíže specifikována. Může to být v zásadě kdokoli, kdo se svou vůlí rozhodne podílet se na placení příspěvku účastníka. Velmi často se jedná o zaměstnavatele, rodinu či jiné příbuzné. Jediná podmínka, která je zde stanovena říká, že účastník je povinen tuto skutečnost písemně oznámit penzijnímu fondu, pokud se tak nestalo již při sepisování smlouvy.

Jedná-li se o situaci, kdy příspěvek nebo jeho část platí za účastníka zaměstnavatel (zaměstnanec je u něj zaměstnán jak v hlavním, tak i vedlejším pracovním poměru, popř. pro něj vykonává činnost v rámci dohod o práci mimo pracovní poměr), pak na příspěvky zaměstnavatele se státní příspěvek neposkytuje. Proto je nutné oznámit tuto skutečnost penzijnímu fondu, aby nedošlo na straně účastníka k bezdůvodnému obohacení jeho vinou. Je-li příspěvek účastníka nebo jeho část hrazena jinou třetí osobou, státní příspěvek se na takto placený příspěvek poskytne.

1.6.3 Příspěvky zaměstnavatele

Jak již bylo uvedeno, je možné, aby za účastníka penzijního připojištění platila příspěvek 3. osoba. V praxi to nejčastěji bývá zaměstnavatel, což je jak pro účastníka, tak pro zaměstnavatele výhodné.

V případě, že se rozhodne zaměstnavatel platit svým zaměstnancům příspěvky na penzijní připojištění, měl by si ověřit, že zaměstnanec tuto skutečnost nahlásil písemně příslušnému penzijnímu fondu. A to z důvodu toho, že na příspěvky zaměstnavatele stát neposkytuje státní příspěvky, proto by toto mělo za následek zrušení smlouvy a sankce z tohoto vyplývající. Zaměstnanci daného zaměstnavatele mohou mít sjednány smlouvy o penzijním připojištění u řady různých penzijních fondů, a je možné, a v praxi k tomu také dochází, že společnost dá jednomu nebo několika málo penzijním fondům exkluzivitu a zaměstnanci si mezi těmito penzijními fondy mohou vybrat. Výše příspěvků, způsob a forma jejich zasílání a další podrobnosti (informační povinnost a další) by měli být upraveny ve smlouvě o spolupráci, která je uzavřena mezi penzijním fondem a přispívající společností²⁴.

Tím, že zaměstnavatel poskytuje příspěvky na penzijní připojištění svých zaměstnanců, projevuje jistou loajalitu a zájem o zaměstnance. Z ekonomického hlediska je příspěvek zaměstnavatele nejlevnější způsob, jak zvýšit zaměstnanci mzdu. Příspěvek zaměstnavatele může dosahovat až 3 % hrubé mzdy, resp. vyměřovacího základu pro pojistné na sociální a zdravotní pojištění zaměstnance, aby se z jeho výše neodváděly žádné poplatky na sociální a zdravotní pojištění a aby částka příspěvku byla daňově uznatelná. I pro zaměstnance je příspěvek zaměstnavatele výhodnější než klasické zvýšení mzdy, neboť z částky příspěvku, která však nepřevyšuje 5 % vyměřovacího základu, zaměstnanec neodvádí sociální a zdravotní pojištění a ani daň z příjmu.

²⁴ Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 269 odst.2

V rámci daňové reformy platné od 1. 1. 2008 byla přijata novela zákona o dani z příjmů, která říká, že u příspěvku zaměstnavatele letos již neplatí limit 3%, ale fixní limit 24 000 Kč na penzijní nebo životní připojištění.

1.6.4 Přerušení penzijního připojištění

Rozhodnutí účastníka o tom, zda-li své penzijní připojištění přeruší svědčí opět o zásadě dobrovolnosti celého systému. Přerušení poté nastává dnem, který účastník uvedl v oznámení o přerušení penzijního připojištění, který je povinen v písemném vyhotovení doručit penzijnímu fondu. Účastník má právo přerušit penzijní připojištění jen tehdy, pokud:

- platil příspěvky alespoň po dobu 36 kalendářních měsíců,
- nebo platil příspěvky po dobu nejméně 12 kalendářních měsíců v případě každého dalšího přerušení u téhož penzijního fondu.

V době přerušení penzijního připojištění má účastník nárok na podíl na výnosech u penzijního fondu, u něhož penzijní připojištění přerušil. Doba přerušení se nezapočítává o celkové pojištěné doby pro získání nároku na výluhovou penzi. Obnovení plateb příspěvků účastník provede poté, kdy pominou důvody, pro které placení přerušil a doručí oznámení penzijnímu fondu (osobně, poštou, popř. elektronicky). Tímto smlouva o penzijním připojištění nabývá opět účinnosti se všemi právy a povinnostmi, které z ní pro účastníka i pro penzijní fond vyplývají.

1.6.5 Právo účastníka penzijního připojištění na informace

Mezi základní práva účastníků penzijního připojištění patří mj. právo být alespoň jednou ročně písemně informován o výši všech prostředků, které penzijní fond eviduje ve prospěch nároků účastníka. Penzijní fond plní tuto povinnost prostřednictvím výpisu z účtu, který účastníkům zasílá vždy jedenkrát za rok k určitému datu, a to do jednoho měsíce od konání valné hromady, která rozhodne o rozdělení zisku a výši připisovaných výnosů ve prospěch účastníků a rovněž na vyžádání účastníka²⁵. Tento výpis je obdobou bankovního výpisu a obsahuje údaje o prostředcích, které byly vloženy účastníkem, třetí osobou či zaměstnavatelem. Dále obsahuje údaje o připsaných státních příspěvcích, údaje o výši připsaného procenta zhodnocení prostředků za daný rok, údaje o připsaném výnosu hospodaření fondu a stav na účtu účastníka za daný rok. Výpis obsahuje i doplňující informace týkající se např. převodu prostředků od jiného penzijního fondu a např. údaj

²⁵ ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

o předplatném. Účastník má právo si údaje uvedené na výpise zkontrolovat a má-li nějaké nesrovnalosti, má právo na vysvětlení. První poskytnuté informace penzijním fondem jsou zdarma, každá druhá a další doplňující informace je poskytnuta penzijním fondem za úhradu účelně vynaložených nákladů. Součástí tohoto informování je také zpráva o hospodaření penzijního fondu včetně přehledu o uložení a umístění prostředků fondu, jejich aktuální výši a počtu účastníků²⁶.

Penzijní fondy mají i další informační povinnosti. Jedná se zejména o zveřejnění informací týkajících se:

- zprávy o hospodaření penzijního fondu,
- stanov penzijního fondu,
- seznamu členů orgánů penzijního fondu,
- seznamu akcionářů penzijního fondu.

Tyto informace má penzijní fond rovněž povinnost zveřejňovat a musí být dostupné všem účastníkům vč. příjemců penzí, a to buď v sídle penzijního fondu nebo v jeho regionálních pobočkách.

Abych na tomto místě zachytila veškeré informační povinnosti penzijního fondu, uvádím také tu, která je zakotvená v § 14 odst. 3. Jedná se o povinnost penzijního fondu informovat písemně účastníky o případných změnách penzijního plánu, ke kterým by došlo.

1.6.6 Státní příspěvek

Státní příspěvek je formou motivace účastníků penzijního připojištění. Jedná se o nárok účastníka, který má uzavřenou smlouvu o penzijním připojištění a má zaručit atraktivní spoření pro občany. Státní příspěvky vyplácí účastníkům stát ze svého rozpočtu. Penzijní fond státní příspěvky poskytnuté ve prospěch účastníků eviduje na jejich osobních podúčtech a je povinen s nimi hospodařit stejným způsobem, jako by se jednalo o příspěvky zaplacené samotnými účastníky. Státní příspěvek náleží účastníkovi vždy za ten měsíc, za který zaplatil včas svůj příspěvek, který byl připsán na účet u depozitáře penzijního fondu.

Výše státního příspěvku je různá a odvozuje se od výše příspěvku placeného účastníkem. Výše státního příspěvku se řídí příspěvkovým penzijním plánem takto:

výše příspěvku účastníka v Kč	výše státního příspěvku v Kč
100 až 199	50 + 40 % z částky nad 100 Kč
200 až 299	90 + 30 % z částky nad 200 Kč

²⁶ Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, § 26

300 až 399

120 + 20 % z částky nad 300 Kč

400 až 499

140 + 10 % z částky nad 400 Kč

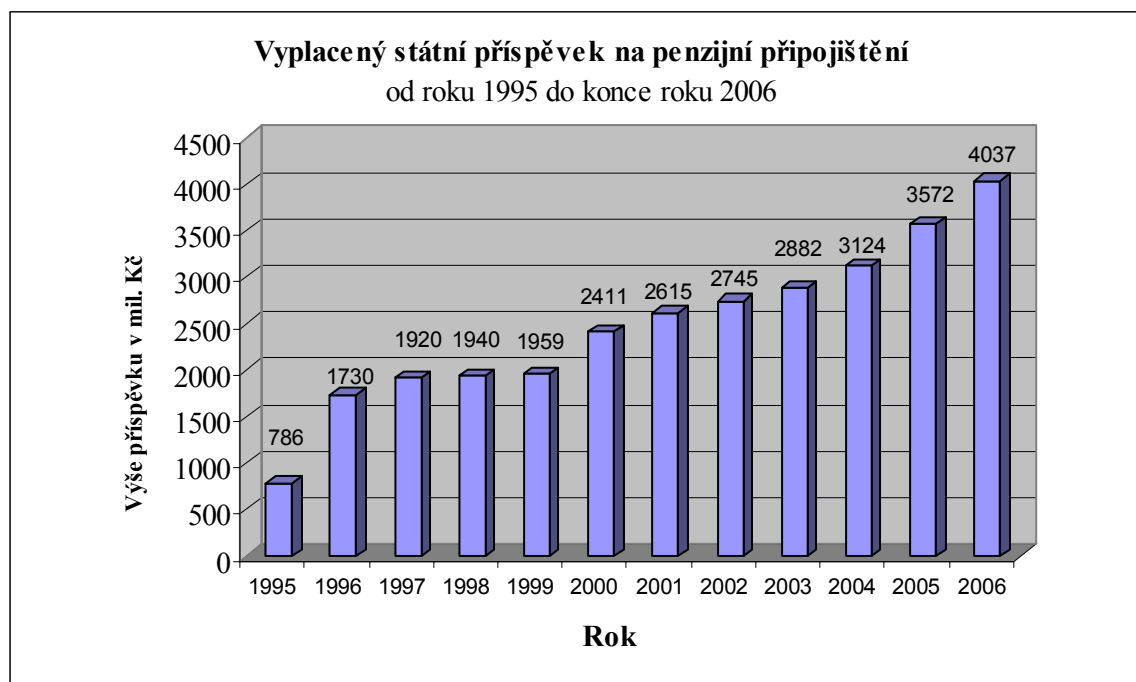
500 a více

150 Kč.

V podstatě platí při absolutním vyjádření určení výše státního příspěvku, že čím více si platí účastník, tím více mu přispívá i stát. Maximální státní příspěvek činí 150 Kč, tzn. že při platbách účastníka větších než 500 Kč se státní příspěvek už nezvyšuje.

Podíváme-li se na toto z druhé strany, zjistíme, že pokud účastník platí 100 Kč, stát mu vyplácí státní příspěvek ve výši 50 Kč. Což znamená, že zhodnocení v tomto případě činí 50 %. Ovšem při vyšších příspěvcích účastníka se toto zhodnocení snižuje, tzn. platí-li účastník 500 Kč je mu vyplacen státní příspěvek ve výši 150 Kč, což v relativním vyjádření činí asi „pouhých“ 30 %.

Graf č. 1.5: Vyplacený státní příspěvek na penzijní připojištění od roku 1995 do konce roku 2006

Zdroj: *Stránky ministerstva financí ČR* [online]. Ministerstvo financí, 2007. [cit. 2007-10-01]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz>.

Graf. č.1.5 zachycuje vyplacený státní příspěvek na penzijní připojištění od roku 1995 do konce roku 2006. Je patrné, že vyplácený státní příspěvek je rok od roku vyšší, zejména z tohoto důvodu se penzijní připojištění stalo velmi oblíbeným produktem, nabízející bezpečné a spolehlivé ukládání peněžních prostředků občanů všech věkových kategorií.

V roce 1995 vyplatil stát na státních příspěvcích částku ve výši 786 mil. Kč. V roce 2006 dosahoval objem prostředků výše 4 037 mil. Kč, což je téměř 5x více než na začátku.

1.6.7 Další podpora státu v rámci penzijního připojištění

Nejenže stát podporuje penzijní připojištění vyplácením státního příspěvku, ale vedle něj je nutno zmínit i další formu podpory ze strany státu, a to daňovou úlevu. V případě, kdy si účastník penzijního připojištění bude platit příspěvek ve výši 500 Kč měsíčně, bude mu vyplácen státní příspěvek ve výši 150 Kč, ale částku nad 500 Kč si poté může odečíst od základu pro výpočet daně z příjmu. Na základě ustanovení zákona o daních z příjmů²⁷ se jedná o částku úhrnu příspěvků účastníka za rok sniženou o 6000 Kč, tedy max. částka, o kterou je možno snížit daňový základ je 12000 Kč. Daňovou úlevu v max. výši získá účastník penzijního připojištění při úložkách ve výši 1500 Kč měsíčně.

Penzijní fond je povinen informovat účastníky o zaplacených částkách vždy počátkem nového kalendářního roku, vč. informací a návodu jak postupovat při odpočtu v daňovém přiznání (pro osoby samostatně výdělečně činné, dále jen OSVČ). Je-li účastník penzijního připojištění v zaměstnaneckém poměru, vypočítá jeho daňový odpočet zaměstnavatel v rámci ročního zúčtování záloh na daň z příjmů.

Příspěvky na penzijní připojištění je možné zohlednit a odečíst ze základu daně z příjmů, avšak až při ročním zúčtování těchto záloh. Účastníci penzijního připojištění, kteří jsou v zaměstnaneckém poměru jsou povinni předložit svému zaměstnavateli do 15. února potvrzení o výši plateb příspěvků, které jim vydá a zašle penzijní fond. V případě, že si účastník předplatil jednorázovým vkladem penzijní připojištění na delší dobu, je umožněno toto rozložit a uplatnit si odpočty každoročně²⁸.

V úpravách zákona o daních z příjmů účinných od roku 2001 je výše zdanění peněžních prostředků při vyplacení penze nebo jednorázového vyrovnání 15 %. Základem pro výpočet daně z příjmů je dávka (penze) vypočtena penzijním fondem, snižena o příspěvky účastníka a státní příspěvky. Tzn. že daň se spočítá z výnosů hospodaření fondu, tedy výnosových úroků.

Dojde-li k zániku smlouvy o penzijním připojištění a k výplatě odbytného, je daňové zatížení v tomto případě ve výši 25 %.

²⁷ Zákon č.586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 15 odst. 12

²⁸ Zákon č.586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 15 odst. 12

1.7 Nároky z penzijního připojištění

Hlavním smyslem penzijního připojištění je motivace zájemce k uzavření smlouvy o penzijním připojištění a shromažďování příspěvků od účastníka, státu, popř. třetí osoby a případného výnosu z hospodaření penzijního fondu tak, aby z nich mohla být vyplácena účastníkům penze.

Z penzijního připojištění se vyplácí účastníkům nebo osobám oprávněným, po ukončení fáze spoření, tyto dávky:

1. **Penze**, což je pravidelná výplata peněžní částky po penzijním plánem nebo zákonem stanovenou dobu. Zákon rozeznává 4 druhy penzí – starobní, invalidní, výluhová a pozůstalostní.
2. **Jednorázové vyrovnání**, čímž se rozumí výplata peněžní částky podle podmínek stanovených penzijním plánem místo výplaty penze.
3. **Odbytné**

Dávky penzijního připojištění je penzijní fond povinen vyplácet ve lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem nebo na základě podmínek obsažených v dohodě mezi fondem a příjemcem penze.

Dávky penzijního připojištění se vyplácejí na základě žádosti oprávněného.

1.7.1 Základní druhy penzí

Z penzijního připojištění se poskytují 4 základní druhy penzí. Jedná se o penzi starobní, invalidní, výluhová a pozůstalostní.

1. **Starobní penze** – jedná se o doživotní, pravidelnou výplatu peněžních částek účastníkovi, který splnil zákonné a smluvní podmínky pro výplatu. Podmínkou pro vznik nároku je dosažení určitého věku, který musí být stejný pro muže i ženy. Nárok na tuto penzi vzniká dosažením 60 let věku (penzijní plán nesmí stanovit věk nižší) a plateb příspěvků účastníka po dobu minimálně 5 let. Tuto dobu nelze v penzijním plánu snížit. Výpočet penze se provede na základě pojistně-matematických metod a vypočítává se ze všech prostředků evidovaných na účtu účastníka ke dni přiznání penze. Starobní penze náleží pouze účastníkovi a pro zahájení výplaty této penze je nutná písemná žádost účastníka, která musí být doručena penzijnímu fondu.

2. **Invalidní penze** – jedná se opět o doživotní penzi, která náleží pouze účastníkovi penzijního připojištění. Nárok na tuto penzi má účastník, kterému byl přiznán plný invalidní důchod ze systému důchodového pojištění. Podmínkou je, aby účastník platil příspěvky na

penzijní připojištění nejméně 60 kalendářních měsíců. Měsíční výše invalidní penze je závislá na výši prostředků na individuálním účtu účastníka a rovněž se stanoví na základě matematicko-pojistných zásad. Důležitými faktory, které ovlivní výši této penze jsou věk a pohlaví účastníka.

3. Výsluhová penze – opět se jedná o doživotní penzi, kdy podmínkou jejího vzniku je dosažení určité doby trvání penzijního připojištění, která je stanovena penzijním plánem. Tato doba musí být penzijním plánem stanovena velmi precizně. Zároveň je pro vznik nároku na výluhovou penzi nutné splnit podmínku zaplacení všech příspěvků účastníka na tuto penzi po pojištěnou dobu. Vyžaduje se, aby účastník platil stanovené příspěvky alespoň po dobu 180 měsíců, jak pro příspěvkový, tak pro dávkový systém. Pro zahájení výplaty této penze musí účastník zaslat penzijnímu fondu písemnou žádost. Tato penze opět náleží pouze účastníkovi penzijního připojištění. Tuto penzi se doporučuje sjednávat u účastníků do 45 let věku. Max. podíl na výluhovou penzi se sjednává do 50 % prostředků vložených účastníkem. Účastník si také může zvolit místo výplaty této penze jednorázové vyrovnání.

Měsíční výše této penze se stanoví opět na základě matematických-pojistných metod, v souladu s příspěvkovým penzijním plánem. Výše měsíční platby závisí na celkové výši finančních prostředků účastníka určených pro výluhovou penzi a rovněž je závislá na věku účastníka a jeho pohlaví.

4. Pozůstalostní penze – jedná se o pravidelně vyplácenou peněžní dávku, poté co nastane jistá právní událost, a to konkrétně smrt účastníka. Tato penze není oproti ostatním třem vyplácena doživotně, ale po dobu přesně stanovenou penzijním plánem a je vyplácena nikoli samotnému účastníkovi, ale FO, popř. osobám, které jsou určeny ve smlouvě o penzijním připojištění. V případě více osob se doporučuje, aby byl určen způsob dělení peněžních prostředků. Pro vznik nároku na tuto penzi se i zde vyžaduje splnění podmínky placení dohodnutých příspěvků na tuto penzi po pojištěnou dobu. Zde je nutné, aby účastník platil příspěvky alespoň 36 měsíců. V tomto případě se rovněž vyžaduje pro zahájení výplaty této penze písemná žádost oprávněné osoby doručena penzijnímu fondu.

V souvislosti s penzí zákon v § 21 odst. 7,8 vymezuje podmínky pro osoby, které nemají trvalý pobyt na území ČR. Pokud účastník nebo osoba oprávněná nemá trvalý pobyt na území ČR, je penzijní fond povinen vyplácet dávku do ciziny ve výši a ve lhůtách stanovených penzijním plánem, a to na jejich žádost. Toto se týká i osob majících trvalý pobyt i mimo členské země EU.

Smyslem penzijního připojištění je shromáždit peněžní prostředky za účelem důstojně prožitého stáří, z čehož vyplývá, že starobní penze je penzí základní, která musí být ve smlouvě sjednána vždy²⁹ a platby na ní musí tvořit alespoň polovinu příspěvků. Invalidní, výsluhová a pozůstalostní penze jsou penze doplňkové, které lze sjednat vedle penze starobní. V zákoně jsou stanoveny minimální čekací doby pro jednotlivé druhy penzí odlišně. Má-li penzijní fond stanoven příspěvkový penzijní plán, je čekací doba min. 36 měsíců (penzijním fondem nesmí být stanovena nižší) a max. 60 měsíců (tuto dobu naopak nelze zvýšit). Pro penzi starobní platí min. čekací doby 60 měsíců a max. 120 měsíců, pro penzi výsluhovou je to nejméně 180 měsíců.

Výhodou penzí je to, že částky jsou vypláceny postupně. Dobu a frekvenci výplat stanoví penzijní plán. Nevyplacené peněžní prostředky jsou stále u penzijního fondu, kde se nadále zhodnocují. Situace odlišná je v případě jednorázového vyrovnání.

1.7.2 Jednorázové vyrovnání

Splnil-li účastník podmínky na starobní, invalidní nebo výsluhovou penzi, může místo penze požádat o jednorázové vyrovnání (§ 22). Zde se vyplácí, stejně jako v případě výplaty penze, všechny peněžní prostředky evidované na účtu účastníka, tj. osobní příspěvky, příspěvky třetích osob, státní příspěvky a podíly na hospodaření penzijního fondu. Jednorázové vyrovnání náleží účastníku za podmínek stanovených penzijním plánem místo penze. Penzijní fond je povinen vyplatit jednorázové vyrovnání do konce kalendářního čtvrtletí následujícího po měsíci, na který byl zaplacen poslední příspěvek účastníka. Účastník je povinen doručit penzijnímu fondu písemnou žádost. V rámci penzijního připojištění jsou účastníkovi vypláceny najednou veškeré peněžní prostředky, vč. státních příspěvků a zúčtovaných výsledků hospodaření. Vznikl-li účastníku nárok na jednorázové vyrovnání a účastník před uplatněním žádosti o jeho výplatu penzijní připojištění přerušil, je penzijní fond v takovém případě povinen vyplatit jednorázové vyrovnání do 3 měsíců po doručení písemné žádosti o jeho výplatu.

1.7.3 Odbytné

Jedná se o poslední možnost získání peněžních prostředků účastníka z penzijního připojištění. Odbytné vyplácí penzijní fond v případě, kdy není naplněn účel penzijního připojištění a účastník v jeho průběhu smlouvu o penzijním připojištění dobrovolně ukončí,

²⁹ Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, § 15

nebo zemře. V případě odbytného penzijní fond vyplácí účastníkovi nebo osobě oprávněné uložené příspěvky a podíl na výnosech hospodaření penzijního fondu, nikoli však státní příspěvek. Navíc přispíval-li účastníkovi zaměstnavatel, ztrácí účastník také 15 % z těchto příspěvků. Částky státních příspěvků je povinen penzijní fond vrátit Ministerstvu financí ve stanovené lhůtě. Odbytné náleží účastníkovi, který zaplatil příspěvky alespoň za 12 kalendářních měsíců a smlouva o penzijním připojištění zanikla dohodou nebo výpovědí. V případě úmrtí účastníka náleží odbytné osobám, které ve smlouvě určil. Odbytné je penzijní fond povinen vyplatit do 3 měsíců ode dne, kdy byla penzijnímu fondu doručena písemná žádost účastníka nebo FO určené ve smlouvě o výplatu. Pokud účastník požádá o výplatu odbytného před zánikem penzijního připojištění, je povinen penzijní fond odbytné vyplatit do 3 měsíců ode dne zániku penzijního připojištění (§ 23 odst.3).

Zemře-li účastník penzijního připojištění a ještě mu nebyla vyplácena penze ani odbytné, a nevznikl-li mu ani nárok na pozůstalostní penzi, stává se smlouva o penzijním připojištění předmětem dědictví. Pokud měl zemřelý nárok na penzi a ve smlouvě byla sjednána i pozůstalostní penze, má na tuto penzi nárok osoba, která je ve smlouvě uvedená. Je-li uvedeno více osob, doporučuje se, aby účastník určil rovněž i podíly dělení této penze. V případě, že tuto informaci smlouva neobsahuje, budou mít uvedené osoby na pozůstalostní penzi stejný podíl.

1.7.4 Převedení prostředků z penzijního připojištění

Zákon o penzijním připojištění v § 24 blíže hovoří o převedení prostředků z penzijního připojištění. Možnost převést finanční prostředky účastníka do jiného fondu, aniž by byl nějakým způsobem poškozen, plyne ze zákona. Podmínkou je, aby s převedením nový penzijní fond souhlasil. K převodu může dojít tehdy, pokud účastníkovi penzijní připojištění zaniklo a pokud mu nevznikl nárok na penzi a ani mu nebylo vyplaceno odbytné. Účastník má nárok na převedení svých peněžních prostředků, vč. státních příspěvků a podílu na výnosech hospodaření penzijního fondu do jiného penzijního fondu. Původní fond je povinen převést prostředky účastníka do 3 měsíců ode dne doručení žádosti o převedení, k žádosti musí být doložen souhlas nástupnického penzijního fondu.

1.8 Výpověď penzijního připojištění

V rámci penzijního připojištění rozlišujeme 2 způsoby podání výpovědi, a to výpověď podanou účastníkem a výpověď podanou penzijním fondem. Tyto výpovědi se od sebe liší.

1.8.1 Výpověď podaná účastníkem

Účastník může penzijní připojištění vypovědět kdykoli, a to bez udání důvodu. Penzijní fond může stanovit výpovědní dobu, která musí být obsažena v penzijním plánu. Tato doba začíná běžet prvním dnem kalendářního měsíce následujícím po měsíci, v němž byla doručena výpověď a ze zákona nesmí být delší než 2 měsíce. Penzijní fond je rovněž povinen výpověď účastníka akceptovat a nejpozději do 30 dnů ode dne doručení výpovědi písemně potvrdit její přijetí a sdělit datum zániku.

1.8.2 Výpověď podaná penzijním fondem

Penzijní fond může penzijní připojištění písemně vypovědět účastníkovi pouze v zákonem stanovených případech, které jsou popsány v zákoně v § 18 odst. 1. Jedná se o tyto situace:

- pokud účastník po dobu alespoň 6 kalendářních měsíců, popř. delší dobu stanovenou penzijním plánem neplatil příspěvky nebo nesplnil jinou povinnost vyplývající z penzijního plánu, která má za následek možnost dát výpovědi; na skutečnost, že bude účastníkovi dána výpověď musí být účastník předem informován písemně jeden měsíc,
- dále účastníkovi, který při uzavírání smlouvy uvedl nepravdivé údaje, které mají vliv na poskytování státního příspěvku nebo na dávky penzijního připojištění, popř. pokud účastník zatajil skutečnosti, které jsou rozhodné pro uzavření smlouvy,
- poslední možnost dání výpovědi je v případě, kdy účastník nesplňuje podmínky být účastníkem na základě zákona.

§ 18 odst. 2 obsahuje ustanovení na ochranu účastníka, kdy penzijní fond nemůže vypovědět smlouvu o penzijním připojištění účastníkovi v případě, že účastník splnil podmínku pro vznik nároku na penzi spočívající v placení příspěvku po dobu stanovenou penzijním plánem, nebo by tuto podmínku splnil do konce výpovědní doby.

1.9 Zánik penzijního připojištění

Zánik penzijního připojištění řeší zákon v § 19 odst. 1. Základním cílem penzijního připojištění je spoření a shromažďování peněžních prostředků pro zabezpečení účastníka ve stáří, proto nejběžnějším způsobem zániku penzijního připojištění je dnem ukončení výplaty poslední penze. Jedná-li se o penzi starobní, invalidní a výluhovou jsou výplaty doživotní.

Žádá-li účastník o jednorázové vyrovnání místo výplaty penze, končí smlouva o penzijním připojištění dnem výplaty jednorázového vyrovnání.

Další možností zániku penzijního připojištění je dnem zániku, na kterém se účastník a penzijní fond písemně dohodli. V tomto případě účastník nepřevádí své prostředky do jiného penzijního fondu a náleží mu odbytné.

V pořadí již pátá možnost zániku penzijního připojištění je dnem jeho vypovězení. Vypoví-li smlouvu o penzijním připojištění účastník, může smlouva být vypovězena kdykoliv bez udání důvodu. Vypovídá-li smlouvu o penzijním připojištění penzijní fond, musí dodržet zákonem stanovené důvody, které jsou uvedeny v §18 odst.1. Dnem ukončení je pak den doručení písemné výpovědi druhému subjektu nebo poslední den výpovědní doby, kterou je možno sjednat.

Penzijní připojištění také zaniká dnem výplaty odbytného při zániku penzijního fondu, pokud však nedošlo k převzetí povinností zanikajícího penzijního fondu jiným penzijním fondem.

Penzijní připojištění zaniká i v případě, že účastník ukončí trvalý pobyt na území ČR. V této situaci má účastník nárok na výplatu jednorázového vyrovnání.

Důvodem pro zánik penzijního připojištění je také situace, kdy účastník ztratí bydliště na území členského státu EU nebo ukončí svou účast na důchodovém pojištění nebo přestane být účasten veřejného zdravotního pojištění v ČR.

Poslední možností zániku penzijního připojištění je dnem úmrtí účastníka. Mohou zde nastat 3 případy:

- pokud byla ve smlouvě sjednána pozůstalostní penze, pak penzijní fond tuto penzi vyplatí osobám, které zemřelý účastník ve smlouvě určil, nebo
- pokud nebyla vyplacena penze ani jednorázové vyrovnání a rovněž nevznikl nárok na pozůstalostní penzi vyplácí se odbytné FO, resp. osobám, které účastník ve smlouvě určil, popř.
- pokud zemřelému nebyla vyplacena penze a nevznikne-li mu nárok na odbytné nebo pozůstalostní penzi, stává se částka vypočtena jako odbytné předmětem dědictví, pokud jsou dědici (§ 25)³⁰.

Účastník penzijního připojištění může za stanovených podmínek uzavřít novou smlouvu o penzijním připojištění, a to pokud např. dříve vzniklé penzijní připojištění zaniklo

³⁰ ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

naplněním svého účelu, dohodou obou zúčastněných nebo výpovědí, popř. výplatou odbytného v případě zániku penzijního fondu (viz výše, § 19 odst. 1 písm. a) až h)).

Vznikl-li účastníkům nárok na dávky a požádal o ně, může rovněž uzavřít novou smlouvu o penzijním připojištění, neboť tímto okamžikem došlo ke splnění účelu a smyslu penzijního připojištění. Novou smlouvu lze uzavřít nejdříve k prvnímu dni kalendářního měsíce následujícího po doručení písemné žádosti o výplatu dávky penzijnímu fondu.

2 Penzijní fond ČSOB Penzijní fond stabilita a. s., člen skupiny ČSOB

Stěžejními materiály pro zpracování 2. kapitoly byly interní materiály ČSOB, výroční zprávy penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. a jejich [www stránky](http://www.csobpf.cz) dostupné na <http://www.csobpf.cz>.

2.1 Historie a současnost penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s., člen skupiny ČSOB

ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s., člen skupiny ČSOB působí na trhu penzijního připojištění od roku 1994 (původní název společnosti byl Českomoravský penzijní fond, a. s.). ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. je právním nástupcem Občanského penzijního fondu, a. s. a Českého penzijního fondu Zdraví, a. s., se kterými se sloučil v letech 1999 a 2000. Penzijní fond Stabilita shromažďuje na základě platné české legislativy peněžní prostředky účastníků penzijního připojištění a státní příspěvky poskytované účastníkům. Fond se svěřenými prostředky hospodář v souladu se statutem a na základě přijaté investiční strategie. ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. je univerzálním penzijním fondem a poskytuje všechny druhy penzí a dalších dávek, které může penzijní fond v ČR poskytovat³¹.

Jako jediná finanční instituce na trhu nabízí ČSOB svým klientům možnost vybrat si z dvou odlišných investičních strategií. V portfoliu má dva penzijní fondy. Jedná se o penzijní fond ČSOB Penzijní fond Stabilita a ČSOB Penzijní fond Progres. Penzijní fond Stabilita je určen zejména pro ty klienty, kteří upřednostňují konzervativnější strategii, na druhé straně penzijní fond Progres je svojí dynamičností vhodnější spíše pro mladší generaci.

2.1.1 Základní údaje

Název společnosti zní ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. se sídlem společnosti v Praze (ul. Radlická 333/150, 150 57, Praha 5). Penzijnímu fondu bylo uděleno povolení k činnosti Ministerstvem financí dne 21. 10. 1994. Penzijní fond ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. vzniká 26. 10. 1994. Jediným akcionářem je 100 % Československá obchodní banka, a. s. a depozitářem je UniCredit Bank Czech Republic, a. s.. Správcem portfolia byl ustanoven ČSOB Asset Management, a. s., člen skupiny ČSOB a hlavním auditorem

³¹ *Stánky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.* [online]. ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. [cit. 2007-10-11]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

penzijního fondu je Ernst & Young Audit & Advisory, s. r. o., člen koncernu. Základní jmění je výši 97,2 mil. Kč.

ČSOB Penzijní fond Stabilita nabízí svým účastníkům výhodné stabilní zhodnocení. Tento fond získal v únoru 2007 od společností Moody's Investors Service ratingové hodnocení Aa1.cz, vyjadřující schopnost penzijního fondu splácet řádně a včas své závazky³².

2.1.2 Strategie

V roce 2003 přijala ČSOB novou strategii v oblasti penzijního připojištění, která vyplývá z nově vzniklých potřeb českého trhu. Základní princip spočívá v rozlišení individuálních požadavků klientů. Z těchto požadavků plyne snaha nabídnout klientům penzijní připojištění podle jejich potřeb a časového horizontu, kdy odejdou do penze. Toto vedlo ČSOB k rozhodnutí ponechat si ve svém portfoliu dva penzijní fondy: ČSOB Penzijní fond Stabilita a ČSOB Penzijní fond Progres. Každý z fondů je zaměřen na klienty různé věkové kategorie, kteří rovněž očekávají odlišnou investiční strategii.

Strategie penzijního fondu ČSOB PF Stabilita, a. s. je zaměřena na konzervativní investování, jehož cílem je poskytovat účastníkům stabilní zhodnocení a spolehlivý výnos z vložených prostředků, a to při respektování zásad obezřetného a bezpečného hospodaření. Portfolio je složeno především z českých státních dluhopisů a pokladničních poukázek. Cílový podíl akcií v portfoliu je stanoven na 6 %.

Za období 1996-2006 připsal ČSOB PF Stabilita, a. s. svým účastníkům průměrné **zhodnocení ve výši 5,6 % p.a.**

2.1.3 Ekonomické ukazatele

Ke dvěma základním ekonomickým ukazatelům bezesporu patří umístění prostředků a složení portfolia penzijního fondu (dále jen PF). Umístění prostředků PF nám velmi přesně ukazuje následující tabulka č. 2.1 a složení portfolia nám zachycuje níže uvedený graf č. 2.1. Z tabulky č. 2.1 je patrné, že ČSOB PF Stabilita, a. s. má nejvíce svých peněžních prostředků uložených do státních dluhopisů a pokladničních poukázek, a to konkrétně téměř celých 65 %. Peněžní prostředky uloženy do dalších druhů dluhopisů, konkrétně bankovních, zahraničních a podnikových zaujímají také významnou pozici, ale v porovnání se státními dluhopisy je jejich hodnota daleko nižší. Peníze na účtech a termínovaných vkladech dosahují spolu

³² *Stánky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.* [online]. ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. [cit. 2007-11-10]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

s bankovními dluhopisy téměř 11 %. Peněžní prostředky uložené do akcií a podílových listů dosahují hodnoty kolem 4 %. Nejmenší skupinu tvoří tzv. pohledávky za státem vzniklé z titulu přeplatku daně.

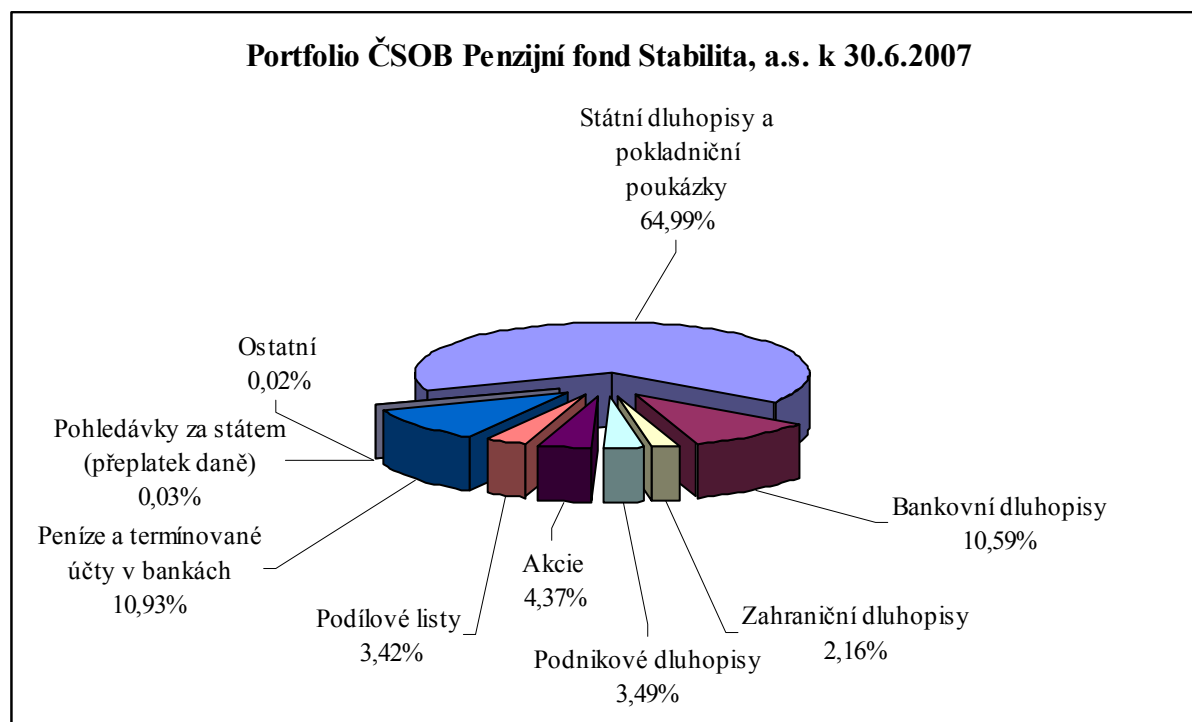
Tab. č. 2.1 : Přehled o umístění prostředků ČSOB PF Stabilita, a. s.

Aktivum	Podíl v portfoliu	Hodnota v Kč
Státní dluhopisy a pokladniční poukázky	64,98%	8 743 278 079
Bankovní dluhopisy	10,59%	1 424 350 833
Zahraniční dluhopisy	2,16%	290 815 911
Podnikové dluhopisy	3,49%	469 800 417
Akcie	4,37%	587 977 807
Podílové listy	3,42%	460 827 928
Peníze a termínované účty v bankách	10,93%	1 471 221 197
Pohledávka za státem (přeplatek daně)	0,03%	3 986 905
Ostatní	0,02%	2 941 095
Celkem	100,00%	13 455 200 173

Zdroj: *Stránky penzijního fondu ČSOB Stabilita, a. s.* [online]. ČSOB Stabilita, a. s., 2007. [cit. 2007-11-10]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>

Graf č. 2.1 zachycuje v grafické podobě to, o čem podrobně vypovídá tabulka č. 2.1., z čehož je zřejmé, že informace uvedené jak v tabulce, tak i v grafu jsou shodné a musí na sebe navazovat, neboť se jedná o vyjádření toho samého, ale pouze v různé formě.

Graf č. 2.1: Portfolio penzijního fondu ČSOB Stabilita, a. s. k 30. 6. 2007

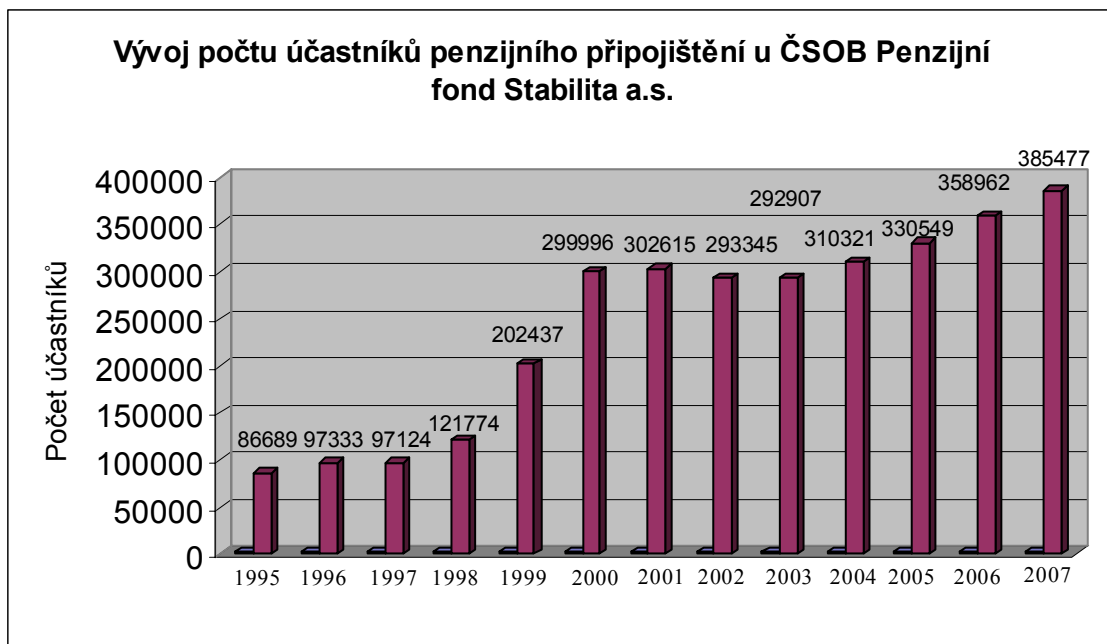

Zdroj: *Stránky penzijního fondu ČSOB Stabilita, a. s.* [online]. Penzijní fond ČSOB Stabilita, a. s., 2007. [cit. 2007-11-10]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>

Penzijním fondům ČSOB, které běží ve dvou režimech, a to ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. a ČSOB Penzijní fond Progres, a. s. se v roce 2006 dařilo. Staly se nejrychleji rostoucími z celé desítky penzijních fondů. Zaznamenaly téměř 20 % nárůst v počtu účastníků, a to i přesto, že celkový počet klientů penzijního připojištění vzrostl jen o necelých 10 %. Počet klientů se zvýšil o rekordních 87 000 nových účastníků, čímž byla zdolána hranice půl milionu účastníků v průběhu roku 2007³³.

Níže uvedený graf č. 2.2 velmi detailně zachycuje vývoj počtu účastníků penzijního připojištění u ČSOB PF Stabilita, a.s., a to od počátku, tedy od roku 1995 až do roku 2006, za který se mi podařilo získat poslední informaci. V roce 1995 dosahoval počet klientů ČSOB PF Stabilita, a. s. 86 689 a následně rok od roku tento počet stoupal. V roce 2006 dosáhl počet účastníků 358 962 a ČSOB PF Stabilita, a. s. se zařadil mezi penzijní fondy se stále rostoucím počtem klientů. Předpoklad rostoucí tendence byl naplněn, k 31. 12. 2007 byl počet účastníků 385 477.

Graf č. 2.2: Vývoj počtu účastníků penzijního připojištění u ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s.

Zdroj: *Stránky penzijního fondu ČSOB Stabilita, a. s.* [online]. Výroční zpráva za rok 2006, 2007. [cit. 2007-11-10]. Dostupné z: <http://www.csopf.cz>.

³³ *Stánky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.* [online]. ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. [cit. 2007-11-10]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

Jako velmi výhodné spatřují klienti snadnou dostupnost a dobrý klientský servis, který v oblasti penzijního připojištění poskytuje ČSOB Penzijní fond Stabilita a.s.. Distribuční síť je velmi rozsáhlá a zahrnuje více než 190 poboček ČSOB, 2 500 obchodních zástupců Českomoravské stavební spořitelny (dál jen ČMSS), pobočky ČSOB Pojišťovny, všechna pracoviště České pošty a externí spolupracovníky, což znamená, že dokážou být svým klientům neustále nablízku.

2.2 Statut penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.

Návrh posledního platného statutu schválil jediný akcionář fondu při zasedání valné hromady dne 19. dubna 2004, tento statut posléze schválilo Ministerstvo financí po dohodě s Komisí pro cenné papíry, a to 15. června 2004. Statut nabývá platnosti dnem schválení a účinnosti 1. září 2004.

Statut vymezuje rozsah činnosti, zaměření a cíle investiční politiky, zásady hospodaření, způsob použití zisku. Dále obsahuje informace o depozitáři. Všechna ustanovení, která statut obsahuje vycházejí z ustanovení zákona a zákon plně respektují.

Co se rozsahu činnosti týče, provozuje ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. penzijní připojištění se státním příspěvkem podle zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, v platném znění. PF shromažďuje peněžní prostředky účastníků a státní příspěvky, hospodaří s těmito prostředky a vyplácí dávky penzijního připojištění podle penzijního plánu. Jinou činnost PF nevykonává.

Cílem investiční politiky ČSOB Penzijního fondu Stabilita a. s. je poskytovat účastníkům stabilní zhodnocení a spolehlivý výnos z vložených prostředků bez větších výkyvů a při minimalizaci všech rizik. Při investování majetku je hlavním zájmem fondu dbát na to, aby byl schopen vyplácet svým účastníkům dávky. Pro tento účel provádí PF odhady budoucích nároků na výplatu dávek. Peněžní prostředky shromážděné ČSOB Penzijním fondem Stabilita a. s. musí být umísťovány s odbornou péčí tak, aby byla garantována bezpečnost, kvalita, likvidita a rentabilita skladby finančního umístění jako celku. O zaměření investiční politiky rozhoduje představenstvo fondu. Konkrétní možnosti umístění peněžních prostředků zachycuje Příloha č. 5.

Velmi důležité jsou zásady hospodaření, kdy je velmi striktně řečeno, že PF musí s majetkem hospodařit s odbornou péčí a s cílem tak, aby dokázal zabezpečit spolehlivý výnos. S majetkem hospodaří ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. sám nebo využívá služeb

investičních společností, obchodníků s CP a bank, s nimiž v rámci investování uzavírá smlouvy³⁴.

Ocenění věcí movitých a nemovitých je povinen PF provádět před jejich nákupem a prodejem. Další ocenění provede PF 1 x za rok a to vždy k 31. prosinci příslušného roku. Ocenění je nutné provést podle platných předpisů v době, kdy se ocenění provádí. Rovněž v případech, kdy by tyto předpisy neexistovaly, je možné využít služeb soudního znalce, který však musí být na ČSOB Penzijním fondu Stabilita a. s. nezávislý.

ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. průběžně eviduje stav příspěvků účastníků a provádí rozdělení na příspěvky účastníka, příspěvky účastníka nárokovatelé pro odpočet ze základu daně z příjmů účastníkem, který je poplatníkem daně, dále na příspěvky, které účastníkovi platí zaměstnavatel a na ostatní příspěvky, které byly zaplacený ve prospěch účastníka. PF je povinen evidovat stav státních příspěvků a podíly na výnosech hospodaření PF, a to opět odděleně.

Co se týče účetnictví, účtuje ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví v platném znění a využívá postupy účtování pro banky a některé finanční instituce. Roční účetní závěrku kontroluje auditor. Takto ověřená účetní závěrka se zveřejňuje v Obchodním věstníku v rozsahu stanoveném Ministerstvem financí³⁵.

ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. nesmí s majetkem fondu hospodařit takovým způsobem, který by byl v rozporu se zájmy účastníků.

Statut obsahuje také pravidla pro použití zisku. ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. rozděluje zisk tak, že nejméně 5 % připadá do rezervního fondu a max. 10 % se rozdělí podle rozhodnutí valné hromady. Zbývající část zisku se rozdělí ve prospěch účastníků a osob, jejichž penzijní připojištění v daném roce, za který se zisk rozděluje, skončilo. Skončí-li hospodaření v daném roce ztrátou, použije se k jejímu krytí nerozdělený zisk z minulých let, rezervní či jiné fondy tvořené ze zisku. Ztrátu je možné pokrýt také snížením základního kapitálu, ten však nesmí klesnout pod zákonem stanovenou hranici 50 000 000 Kč.

Statut v neposlední řadě hovoří také o povinnosti PF zveřejňovat nejpozději do tří kalendářních měsíců od skončení pololetí a kalendářního roku zprávy o hospodaření, počtu účastníků a přehledy o umístění prostředků PF, vč. jejich uložení a výše. Zprávy o hospodaření, statut, penzijní plán, stanovy, seznam členů představenstva a dozorčí rady

³⁴ *Stánky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.* [online]. Statut penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. [cit. 2007-11-15]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

³⁵ *Stánky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.* [online]. Statut penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. [cit. 2007-11-15]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

a seznam akcionářů musí být klientům dostupný v sídle ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. a na všech pobočkách.

Každoročně je povinen ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. informovat účastníky o pohybech a stavech na jejich osobních účtech, tzn. že je povinen zasílat účastníkům výpisy z jejich osobních účtů. Ty musí být zaslány nejpozději do jednoho měsíce od zasedání valné hromady, která rozhoduje o rozdělení zisku a rovněž na přání účastníka. Zanikne-li penzijní připojištění výpovědí nebo dohodou je ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. povinen zaslat tuto informaci účastníkovi nejpozději do jednoho měsíce ode dne zániku penzijního připojištění³⁶.

2.3 Penzijní plán penzijního fondu ČSOB PF Stabilita, a. s.

Penzijní plán penzijního fondu ČSOB PF Stabilita, a. s. se skládá ze dvou částí: Všeobecné podmínky penzijního plánu a Penzijní program.

2.3.1 Všeobecné podmínky penzijního plánu

Informace obsažené v penzijním plánu by si měl každý účastník před uzavřením smlouvy o penzijním připojištění pečlivě prostudovat, neboť se jedná o informace, kterými se mohou jednotlivé penzijní fondy lišit. V praxi jsou rozdíly mezi jednotlivými penzijními fondy minimální, avšak i zde je možné hovořit o zdravé konkurenci.

Penzijní plán je platný ode dne 1. března 2007 potom, co byl jeho návrh schválen jediným akcionářem na zasedání valné hromady dne 29. listopadu 2006.

Penzijní plán ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. upravuje výplatu všech druhů penzí, které mohou být na základě zákona o penzijním připojištění poskytovány. Jsou zde vymezeny jednotlivé podmínky na tyto penze. Minimální pojištěná doba na starobní penzi je 60 měsíců a dosažení 60 let věku. Nárok na tuto penzi nemůže vzniknout po přiznání nároku na výplatu invalidní penze či jednorázového vyrovnání namísto invalidní penze. V případě invalidní penze je nutné smluvní ujednání této penze a je nutné, aby byl účastníkovi přiznán důchod z důchodového pojištění. Pojištěná doba musí být alespoň 36 kalendářních měsíců. Opět platí, že je-li přiznán nárok na starobní penzi či jednorázové vyrovnání, nemůže vzniknout nárok na invalidní penzi. Podmínkou vzniku na výsluhovou penzi je smluvní sjednání této penze a je potřeba, aby účastník byl účasten penzijního připojištění nejméně 180 kalendářních měsíců. Pro vznik nároku oprávněné osoby na pozůstalostní penze požaduje ČSOB Penzijní fond

³⁶ *Stánky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.* [online]. Statut penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. [cit. 2007-11-15]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

Stabilita a. s., aby minimální pojištěná doba činila alespoň 36 měsíců. Co se týče jednorázového vyrovnání, má na něj účastník nárok, vznikne-li mu nárok na penzi, přičemž o výplatu jednorázového vyrovnání musí požádat.

V případě, že má účastník nárok na penzi, může si zvolit výplatu měsíčně, čtvrtletně, pololetně či ročně³⁷.

Účastník může smlouvu o penzijním připojištění PF kdykoli písemně vypovědět ve výpovědní lhůtě 2 měsíců. ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. může rovněž penzijní připojištění účastníkovi vypovědět, ale pouze v případech, které definuje zákon. V tomto případě je také výpovědní doba 2 měsíce.

Účastník má možnost písemně požádat ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. o dočasný odklad nebo přerušení placení příspěvků, avšak pouze ze závažných důvodů. Při odkladu je účastník povinen uhradit zpětně částku, která vlivem odkladu vznikla. Doba odkladu se započítává do pojištěné doby a po tuto dobu nemá účastník nárok na státní příspěvek, ale i po tuto dobu má nárok na podíl na výnosech hospodaření PF. V případě přerušení je účastník po uplynutí doby přerušení povinen hradit dál příspěvky. Doba přerušení se do pojištěné doby nezapočítává, účastník nemá nárok na státní příspěvek, ale má nárok na podíl na výnosech hospodaření PF.

Výnos hospodaření ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. se rozděluje v souladu se zákonem, tzn., že nejméně 5 % připadá do rezervního fondu a max. 10 % se rozdělí podle rozhodnutí valné hromady³⁸.

ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. informuje jednou ročně účastníky písemným výpisem z jejich osobního účtu o výši všech prostředků, které jsou v prospěch jejich nároku evidovány, o stavu těchto nároků a o hospodaření ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s..

2.3.2 Penzijní program

Penzijní program definuje výpočet výše dávek. Pro tento účel je stanoven výpočtový základ, s jehož pomocí se stanoví výše penze. Výpočtový základ se vypočítá pro:

a) **starobní a invalidní penzi** jako částka úhrnu prostředků, které jsou evidovány ve prospěch účastníka na jeho příspěvkovém a výnosovém účtu ke dni přiznání nároku na výplatu penze ve prospěch starobní a výsluhové penze,

³⁷ *Stánky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.* [online]. Penzijní plán penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. [cit. 2007-11-15]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

³⁸ *Stánky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.* [online]. Penzijní plán penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. [cit. 2007-11-15]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

b) **výsluhovou penzi** jako částka úhrnu prostředků, které jsou evidovány ve prospěch účastníka na jeho příspěvkovém a výnosovém účtu ke dni přiznání nároku na výplatu penze ve prospěch výsluhové penze,

c) **pozůstalostní penzi rozeznáváme 3 případy:**

- *v období placení příspěvků* je to úhrn peněžních prostředků evidovaných ke dni úmrtí účastníka na jeho příspěvkovém a výnosovém účtu ke dni přiznání nároku na výplatu penze ve prospěch starobní a výsluhové penze,
- *v období pobírání penze* je to součin roční výše penze, která byla vyplácena zemřelému účastníkovi a účastníkem sjednané doby výplaty pozůstalostní penze v letech,
- *v případě úmrtí účastníka*, který byl příjemcem výsluhové penze a zároveň platil příspěvky ve prospěch penze starobní se výpočtovým základem rozumí součet výpočtových základů pro pozůstalostní penzi³⁹.

Roční výše penze starobní, výsluhové a invalidní se stanoví na základě pojistně-matematických metod jako výše výplaty důchodu, který se vyplácí účastníkovi doživotně počínaje věkem účastníka v roce výpočtu penze. Výše roční penze Px_k je konstantní po celou dobu její výplaty a stanoví se pomocí vzorce:

$$Px_k = ((1 - MZ_k) * VZ_k * D_x) / (N_x + b * L_k * M_x),$$

kde:

Px_k je výše jedné splátky penze pro k-tého účastníka, stanovena ve věku x_k ,

VZ_k je výpočtový základ, ze kterého je výše penze stanovena,

MZ_k je podíl mimořádného zvýšení první splátky penze na výpočtovém základu, max. 1/3,

D_x , N_x , M_x jsou komutační čísla, kde x je věk účastníka v roce výpočtu penze,

b je tzn. identifikátor, který vypovídá o tom, zda byla sjednána pozůstalostní penze ($b = 1 \leftrightarrow$ pozůstalostní penze byla sjednána, $b = 0 \leftrightarrow$ pozůstalostní penze nebyla sjednána),

L_k je doba výplaty penze stanovena účastníkem, nejméně 2 roky, nejdéle však 20 let⁴⁰.

Při těchto výpočtech vychází PF z aktuálních úmrtnostních tabulek ČSÚ, které jsou platné ke dni výpočtu penze, popř. si tyto tabulky může PF upravit podle vývoje svého kmene účastníků.

³⁹ *Stánky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita*, a. s. [online]. Penzijní program penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. [cit. 2007-11-15]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

⁴⁰ *Stánky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita*, a. s. [online]. Penzijní program penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. [cit. 2007-11-15]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

Co se týče komutačních čísel, jsou zpracovány tabulky, kde jsou tato čísla zpracována s přihlédnutím k technické úrokové míře, kterou stanoví valná hromada PF. V současné době je na úrovni 2 % a je důležité, že změna této technické úrokové míry nemá vliv na výši penze, která byla již přiznána⁴¹.

Roční výše pozůstalostní penze se stanoví rovnoměrným rozvržením výpočtového základu na sjednanou dobu, po kterou bude tato penze pobírána. V případě, že nárok na tuto penzi vznikne několika předem určeným osobám, je výše jedné osoby určena z části výpočtového základu, který odpovídá jejímu podílu.

Při vyplácení penze je možné, aby klient žádal měsíční, čtvrtletní či pololetní výplatu penze, ta se pak stanoví jako odpovídající podíl roční penze. Určí-li si klient výplatu jednorázového vyrovnání, pak **jednorázové vyrovnání** je ve výši výpočtového základu penze (tato penze se zde nevyplácí), a to ke dni přiznání nároku na výplatu tohoto jednorázového vyrovnání.

Penzijní program definuje i **výši odbytného**, která je stanovena jako úhrn příspěvků účastníka a podílu na výnosech hospodaření PF, které účastníkovi náleží. Na státní příspěvky a podíl na výnosech z hospodaření PF připadající na tyto státní příspěvky, nemá účastník nárok.

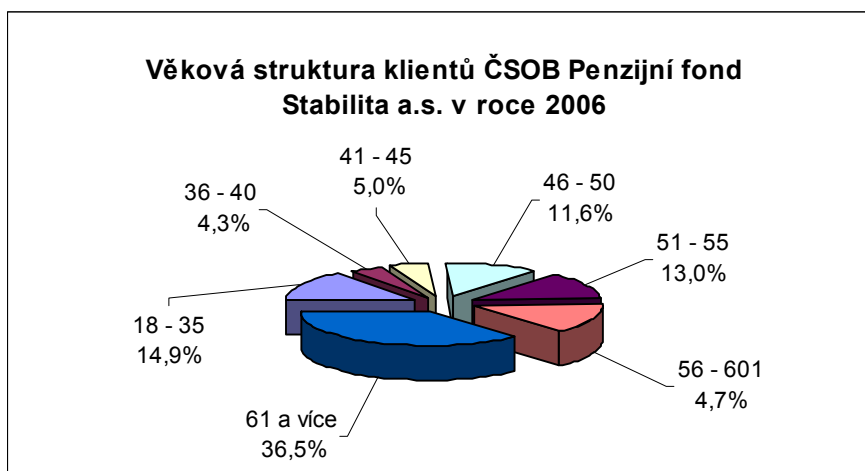
2.3.3 Věková struktura klientů

Věková struktura klientů ČSOB PF Stabilita, a. s. se v průběhu let 2002 - 2006 vyvíjela přibližně se stejným trendem. Podrobněji se budu dále zabývat vývojem počtu účastníků z hlediska věkové struktury v roce 2006, neboť se jedná o poslední rok, za který jsou k dnešnímu dni data dostupná. Pro přehlednost jsem vypracovala graf č. 2.4, který zachycuje věkovou strukturu klientů ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. v roce 2006.

Následující graf č. 2.3 ukazuje, že nejvíce je účastníků, kteří jsou ve věku od 61 let a více. Tato skupina se podílí na celkovém počtu účastníků 36,5 %, což vypovídá o nárůstu ve výši 6,9 %. Další významnou věkovou skupinou je skupina věkového rozmezí 18 – 35 let, 46 – 50 let, 51 – 55 let a 56 – 60 let. Podíl těchto věkových skupin se pohybuje okolo 15 %. Na základě dostupných informací je možno konstatovat, že nejméně je počtu účastníků ve věkových skupinách 36 – 40 let a 41 – 45 let. Počty účastníků zde dosahují 5 %.

⁴¹ *Stánky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.* [online]. Penzijní program penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. [cit. 2007-11-15]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

Graf č. 2.3: Věková struktura klientů ČSOB Penzijní fond Stabilita a. s. v roce 2006

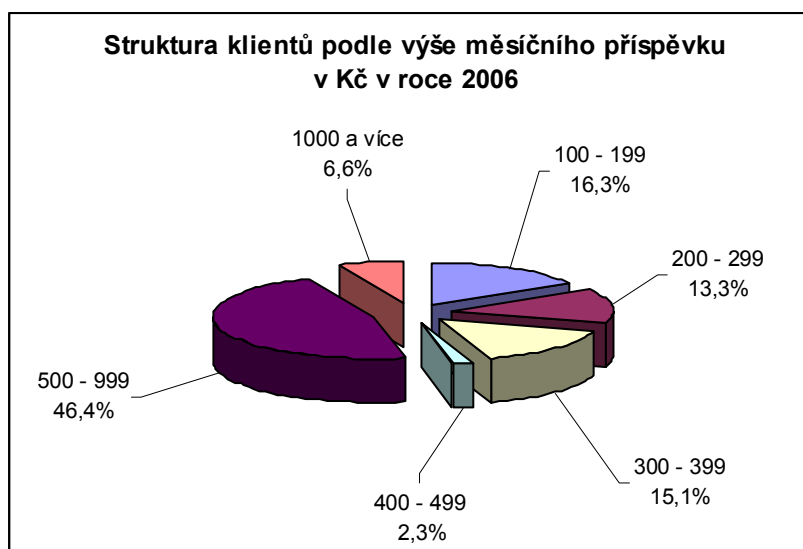

Zdroj: *Stránky penzijního fondu ČSOB Stabilita, a. s.* [online]. Výroční zpráva za rok 2006, 2007. [cit. 2007-11-18]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

2.3.4 Počet účastníků z hlediska výše měsíčního příspěvku

Podíváme-li se na vývoj počtu účastníků z hlediska výše měsíčního příspěvku zjistíme, že i zde je možno zaznamenat velmi podobný trend. Danou situaci zachycuje v grafické podobě graf č. 2.4. Struktura klientů podle výše měsíčního příspěvku v Kč v roce 2006.

Graf č. 2.4: Struktura klientů podle výše měsíčního příspěvku v Kč v roce 2006

Zdroj: *Stránky penzijního fondu ČSOB Stabilita, a. s.* [online]. Výroční zpráva za rok 2006, 2007. [cit. 2007-11-18]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

Graf č. 2.4 velmi názorně zachycuje podíly jednotlivých skupin. Podíl největší skupiny, která si platí příspěvek ve výši 500 - 999 Kč dosahuje téměř 50 % všech účastníků. Za zmínku rovněž stojí vyzvednout podíl skupiny, která si spoří příspěvkem ve výši 100 – 199 Kč, 300 - 399 Kč a 200 – 299 Kč, kdy podíly těchto skupin se pohybují okolo 15 %. Nejmenší skupinu naopak tvoří ti, kteří si platí na penzijní připojištění příspěvek v částce 400 – 499 Kč.

3 Zhodnocení penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. v systému penzijního připojištění v České republice

Na počátku vzniku systému penzijního připojištění v roce 1994 na území ČR fungovalo 46 penzijních fondů, z toho 2 nikdy nezahájily svou funkci. Postupem času se počet penzijních fondů měnil. V současné době je na území ČR 10 fungujících penzijních fondů. Některé penzijní fondy zanikly formou likvidace (např. Bankovní penzijní fond a Penzijní fond VIVA), jiné penzijní fondy prošly řadou sloučení (např. ČSOB Penzijní fond Stabilita vznikl sloučením Penzijního fondu Zdraví a Občanského penzijního fondu).

Z uvedených 10 fungujících penzijních fondů je možno zmínit šest, které jsou považovány za nejsilnější. Těchto šest největších penzijních fondů soustřeďuje více než 3,5 mil. klientů a hospodaří s více než 143 mld. Kč. Penzijní fond, které zaujímá své prvenství z hlediska počtu klientů je Penzijní fond České pojišťovny, zatímco nejvíce majetku drží Penzijní fond AXA (nejprve se nazýval Credit Suisse Life & Pensions Penzijní fond, poté penzijní fond Winterthur). Dalšími velmi významnými penzijními fondy jsou: ČSOB Penzijní fond Progres (dosáhl neuvěřitelné dynamiky a růstu), Penzijní fond České spořitelny, penzijní fond Komerční banky (má nejvyrovnanější příliv klientů i peněz) a ING Penzijní fond (navýšil vlastní jmění akcionářů o největší částku a dosáhl také více než 100 % nárůstu zisku).

3.1. Stručná charakteristika jednotlivých penzijních fondů působících na českém trhu penzijního připojištění

Jak již bylo zmíněno, na českém trhu penzijního připojištění funguje k 1. únoru 2008 10 penzijních fondů. Jednotlivé penzijní fondy budou představeny v abecedním pořadí (záměrně vynechávám penzijní fond ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s., které mu je věnována kapitola č. 2).

3.1.1 AEGON Penzijní fond, a. s.

AEGON zahájil obchodní činnost na českém trhu v dubnu 2005 jako specialista na prodej především investičního životního pojištění. V roce 2007 zahájil svou činnost AEGON Penzijní fond.

Základní kapitál je stanoven ve výši 50 mil. Kč. Jediným akcionářem je AEGON Tsjechië Holding B.V.

Za necelý půlrok svého působení získal AEGON PF 11 022 klientů. Hospodaření fondu skončilo ztrátou 19 milionů Kč. Hospodářský výsledek nebude mít vliv na výši výnosů připsaných klientům, protože akcionář PF uhradí ztrátu z vlastních zdrojů a klienti dostanou z prostředků akcionáře výnos konkurenceschopný ostatním penzijním fondům. Průměrný měsíční příspěvek účastníka je 494 Kč a 92 % klientů je mladších 50 let.

3.1.2 Allianz penzijní fond, a. s.

Allianz penzijní fond, a. s. byl založen 31. 8. 1997 valnými hromadami jeho právních předchůdců. Vznikl splynutím Allianz - HYPO penzijního fondu, a. s. a Živnobanka - penzijního fondu, a. s. s názvem Allianz - Živnobanka penzijní fond, a. s. Název penzijního fondu byl změněn na Allianz penzijní fond v návaznosti na odkup 45 % akcií fondu Allianz pojišťovnou od Živnostenské banky v závěru roku 2000, nové jméno bylo zapsáno 26. 2. 2001. Oba původní fondy zanikly bez likvidace a Allianz penzijní fond, a. s. je jejich právním nástupcem v plném rozsahu⁴². Tento penzijní fond sídlí v Praze.

Základní kapitál fondu činí 60 mil. Kč a jediným akcionářem je Allianz pojišťovna, a. s. Funkci depozitáře vykonává Komerční banka, a. s.

Allianz penzijní fond, a. s. je považován za nejefektivněji hospodařící penzijní fond v ČR s vysokou kvalitou clientského servisu, spočívajícího zejména v rychlém vyřizování požadavků. Velmi pozitivně je klienty hodnocena bezplatná telefonní linka a možnost sjednání smlouvy po internetu.

K 31. 12. 2006 dosahoval počet klientů 113 002 osob (na konci roku 2007 byl počet klientů 115 790). Za rok 2006 bylo dosaženo průměrné zhodnocení ve výši 3,11 %. Průměrný věk klienta za tentýž rok byl 45 let a průměrná výše měsíčního příspěvku činila 472 Kč.

3.1.3 AXA penzijní fond, a. s.

Společnost AXA penzijní fond a. s. působí v oblasti penzijního připojištění na českém trhu již od roku 1994 (do 14. 3. 2007 pod svým dřívějším názvem Winterthur penzijní fond a. s.). Penzijní fond sídlí v Brně.

Základní jmění v mil. Kč činí 142. Hlavními akcionáři jsou: Winterthur Leben AG (79,97 %) a European Bank for Reconstruction and Development (20 %). Depozitářem je HVB Bank Czech Republic, a. s.

⁴² *Stránky Allianz penzijního fondu, a. s.* [online]. Allianz penzijní fond, a. s. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.allianz.cz>.

Ke konci roku 2006 přesáhl počet klientů 554 197 (na konci roku 2007 byl počet účastníků 577 082). Penzijní fond AXA připsal svým klientům zhodnocení za rok 2006 ve výši 2,5 %.

3.1.4 ČSOB Penzijní fond Progres, a. s.

ČSOB Penzijní fond Progres, a. s., člen skupiny ČSOB, zahájil svou činnost v roce 1995 a je právním nástupcem Penzijního fondu Spokojenosti, Hornického penzijního fondu Ostrava a Zemského penzijního fondu, a. s. Penzijní fond má své sídlo v Praze.

Základní jmění činí 120 mil. Kč. Jediným akcionářem je Československá obchodní banka, a. s. a výkon depozitářské funkce provádí UniCredit Bank Czech Republic, a. s.

Smlouvu o penzijním připojištění je možno sjednat na více než 190 pobočkách ČSOB a Poštovní spořitelny. Dále je možno využít služeb obchodních zástupců ČMSS.

Počet účastníků ke konci roku 2006 dosáhl 159 558 osob (v roce 2007 evidoval PF 224 674 účastníků). Klientům bylo připsáno zhodnocení ve výši 2,3 %. Průměrný věk klienta za rok 2006 byl 38 let a výše průměrného měsíčního příspěvku činila 385 Kč.

3.1.5 Generali penzijní fond, a. s.

Generali penzijní fond, a. s. byl založen v roce 1995. Od zahájení své činnosti působí stále samostatně, nespojil se s žádným jiným penzijním fondem. Od počátku činnosti byl jediným akcionářem fondu Generali Holding Vienna AG. Od 18. 8. 2006 je jediným akcionářem Generali pojišťovna, a. s. Tento penzijní fond rovněž sídlí v Praze.

Základní kapitál je ve výši 50 mil. Kč. Depozitářskou funkci vykonává UniCredit Bank Czech Republic, a. s.

Nadstandardně jsou v nabídce Generali penzijního fondu, a. s. hodnoceny bezplatné služby, zahrnující bezplatné uzavření smlouvy, bezplatné vedení účtu a bezplatné zasílání výpisů a daňových potvrzení. Generali penzijní fond, a. s. disponuje jedinečnými a kvalitními internetovými službami, kdy pomocí těchto služeb je možno uzavřít smlouvu o penzijním připojištění či provést změnu stávající smlouvy. Na internetu funguje také bezplatné poradenství a je zde rovněž umístěn kalkulátor stavu účtu klienta.

Počet účastníků k 31. 12. 2006 činil 26 277, zatímco v roce 2007 to bylo 29 168. Za rok 2006 zhodnotil penzijní fond Generali prostředky účastníků ve výši 3,74 % p.a. Průměrný měsíční příspěvek oproti roku 2005 vzrostl a činí 655 Kč.

3.1.6 ING Penzijní fond, a. s.

Penzijní fond ING, a. s. zahájil svou činnost na českém trhu v roce 1995 pod názvem Průmyslový penzijní fond. Pod hlavičkou společnosti ING se vypracoval mezi největší a nejvýznamnější hráče na trhu penzijního připojištění⁴³. V roce 2003 měl fond více než 290 tisíc klientů. Stále větší počet zaměstnavatelů využívá penzijní připojištění u ING Penzijního fondu jako motivační nástroj pro své zaměstnance. Sídlo společnosti je opět v Praze.

Společnost vykazuje základní kapitál ve výši 50 mil. Kč. Společnost má jediného akcionáře ING Continental Europe Holdings B.V. a depozitářem je ING Bank N.V.

Mezi jednu z největších výhod ING penzijního fondu, a. s. beze sporu patří zhodnocení prostředků svých účastníků, které se pohybovalo okolo 4 % p.a. za posledních 5 let. Dále je velmi pozitivně hodnocena vysoká úroveň a kvalita clientského servisu, zejména rychlé vyřizování požadavků účastníků, bezplatná telefonní služba a internet. Klient má možnost volby komunikačního kanálu podle vlastních preferencí. Mimo již zmíněné má možnost využít služeb kontaktního centra ING. Co se týká výhod pro zaměstnavatele, ING přebírá podstatnou část administrativy související s penzijním připojištěním zaměstnanců a zasílání plateb. ING zřídila internetovou aplikaci Benefit, která umožňuje zaměstnancům i zaměstnavatelům nahlížet na jejich smlouvy o penzijním připojištění.

Počet účastníků dosáhl ke konci roku 2006 stavu 404 863 (v roce 2007 434 998), což deklaruje, že byl zaznamenán nárůst oproti roku 2005 téměř o 16 300 nových klientů. ING penzijní fond, a. s. potvrdil svoji pozici dlouhodobě nejlépe zhodnocujícího penzijního fondu na českém trhu a v roce 2006 připsal svým klientům zhodnocení ve výši 3,6 %.

3.1.7 Penzijní fond České pojišťovny, a. s.

Penzijní fond České pojišťovny, a. s. působí na trhu penzijního připojištění od roku 1994. Jeho zakladatelem a jediným akcionářem je Česká pojišťovna. Za deset let svého působení si Penzijní fond České pojišťovny (dále PFČP) vybudoval postavení nejsilnější společnosti a v současnosti je nejdynamičtěji se rozvíjejícím penzijním fondem v ČR⁴⁴ se sídlem v Praze.

Základní kapitál dosahuje 214 mil. Kč., jediným akcionářem je Česká pojišťovna, a. s. a funkce depozitáře byla svěřena Živnostenské bance, a. s.

⁴³ *Stránky ING Penzijního fondu, a. s.* [online]. ING Penzijní fond, a. s. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.ing.cz>.

⁴⁴ *Stránky Penzijního fondu České pojišťovny, a. s.* [online]. Penzijní fond České pojišťovny, a. s. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.pfcp.cz>.

Jednoduchost a srozumitelnost patří mezi přednosti tohoto penzijního fondu. Klienti velmi pozitivně hodnotí vysokou flexibilitu produktu (klient PFČP má možnost velmi snadno a zadarmo měnit parametry spoření). Poplatky za vedení a správu účtu jsou nulové. PFČP disponuje velmi kvalitním klientským servisem. Klienti mohou využívat služeb call centra, virtuálního klientského servisu dostupného na <http://www.pfcp.cz>. PFČP preferuje individuální přístup ke klientům. Služby jsou dostupné po celé ČR na pobočkách České pojišťovny. Zaměstnavatelé opět velmi pozitivně hodnotí administrativní nenáročnost a komunikaci po internetu.

V prosinci 2006 celkový počet klientů činil 974 tis., což je o 12 % více než v roce 2005. V roce 2007 měl PF 1 079 410 účastníků. Zisk PFČP přesahující jednu miliardu umožnil připsat svým klientům zhodnocení ve výši 3,3 %.

3.1.8 Penzijní fond České spořitelny, a. s.

Penzijní fond České spořitelny, a. s. vstoupil na finanční trh v ČR v roce 1995. Od března 2001 je 100 % vlastníkem společnosti Česká spořitelna, která se již v roce 2000 stala členem silné střeoevropské finanční skupiny Erste Bank. Penzijní fond České spořitelny se sídlem v Praze disponuje mimořádným zázemím a může svým klientům nabídnout neustále se zvyšující kvalitu služeb. Základní kapitál dosahuje 100 mil. Kč, depozitářem je Komerční banka, a. s.

Od počátku svého působení Penzijní fond České spořitelny stabilně zvyšuje svůj podíl na trhu penzijního připojištění. Na konci roku 2006 dosáhl tržní podíl měřený dle počtu klientů výše 15,2 % a podíl podle objemu finančních prostředků na osobních účtech klientů výše 14,1 %⁴⁵. Smlouvu o penzijním připojištění je možno sjednat na více než 630 pobočkách České spořitelny, a. s.. Je možné využít bezplatnou telefonní linku, či internetových stránek. Aplikace internetového bankovníctví Servis 24 umožňuje spravovat svůj účet penzijního připojištění virtuálně.

Počet klientů za rok 2006 opět vzrostl a na konci roku 2006 se ustálil na 549 733 osob (v roce 2007 byl počet klientů 634 162). V roce 2006 bylo účastníkům rozděleno 85 % hodnoty zisku roku 2005, což představuje zhodnocení vložených prostředků o 4,03 %.

⁴⁵ *Stránky Penzijního fondu České spořitelny, a. s.* [online]. Penzijní fond České spořitelny, a. s. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.pfcs.cz>.

3.1.9 Penzijní fond Komerční banky, a. s.

Penzijní fond Komerční banky, a. s. zahájil svou činnost na počátku roku 1995. Penzijní fond je součástí finanční skupiny Komerční banky, a. s., která je také jediným akcionářem fondu. Rozhodujícím akcionářem je francouzská Sociétés Générale – jedna z největších bankovních skupin v Evropě. Tento penzijní fond je jedním z těch, kter  m  sv  sídlo v Praze.

Základní kapitál je ve výši 200 mil. Kč a výkonem depozit rsk  služby byla pověřena  esk  spořitelna, a. s.

Penzijní fond Komerční banky, a. s. stabilizoval v roce 2003 svůj podíl na trhu penzijního připojištění. Podíl na trhu dle počtu účastníků je na  rovn  11 % a podíl m řen  objemem finančních prostředků účastníků se pohybuje na  rovn  13,4 %.

Za nadstandardn  je považován on-line přístup ke svému účtu prostřednictvím internetu, dostupnost na všech pobočkách Komerční banky a Modr  pyramidy. Všechny služby jsou bez poplatku.

Penzijní fond Komerční banky, a. s. zaznamenal meziro n  nárůst klientů o 15,5 % a počet účastníků tak dosáhl 416 757. V p b hu roku 2007 byl zaznamenan  o ek van  nárůst a počet klientů dosáhl 470 315. Zhodnocení příspěvků účastníků se ustálilo na 3,0 %.

3.2 Statuty jednotlivých penzijních fondů

Statuty jednotlivých penzijních fondů se od sebe moc neliší. Všechny vycházejí ze zákonem stanovených podmínek a obsahují zákonem stanoven  údaje, v . ustanovení o tom, že invest n  politika je zaměřena na dlouhodob , v nosn  a jist  umístění prostředků penzijního připojištění. Jediným snad výraznějším obsahov m rozdílem mezi jednotlivými statuty je informace o obchodní firmě a sídle depozitáře.

3.3 Penzijní plány jednotlivých penzijních fondů

Penzijní plány obsahují mnohem více vzájemných odlišností. První rozdíl se týká min. **pojištění doby pro vznik nároku na invalidní a výluhovou penzi**. Co se týká invalidní a pozůstalostní penze, všechny PF požadují pojištění dobu nejméně 36 měsíců, pouze Generali PF požaduje min. pojištění dobu 60 měsíců. Detailn  přehled jednotlivých pojištění dob zachycuje Příloha  . 6.

Další podstatnou odlišností mezi jednotlivými PF je **doba pobírání pozůstalostní penze**. Dobu výplaty pozůstalostní penze u Allianz PF stanovuje oprávněná osoba v žádosti o výplatu pozůstalostní penze, nestanovil-li ji však již účastník ve smlouvě. V případě penzijního připojištění u AXA PF je doba výplaty pozůstalostní penze 36 měsíců. Pokud však došlo k úmrtí účastníka před zahájením výplaty jeho penze, pak lze dobu výplaty pozůstalostní penze sjednat na 12 až 120 měsíců. Generali PF umožňuje výplatu pozůstalostní penze po pevně sjednanou dobu 5, 10, 15 let, nebo jinou sjednanou dobu. Délku této doby uvede oprávněná osoba v žádosti o výplatu pozůstalostní penze. U ING PF si oprávněná osoba sama určí dobu, po kterou má být pozůstalostní penze vyplacená, tato doba však nesmí být kratší než 3 měsíce. PF České spořitelny hovoří ve svém penzijním plánu o různých délkách výplaty pozůstalostní penze v závislosti na zvoleném tytu pozůstalostní penze. Např. jedná-li se o situaci při úmrtí účastníka, který nebyl příjemcem žádné penze a splnil podmínku pojištěné doby v trvání nejméně 36 měsíců je doba výplaty pozůstalostní penze 12 – 120 měsíců. V případě, kdy při úmrtí účastníka byl tento účastník příjemcem doživotní penze, starobní nebo invalidní nebo výsluhové se sjednanou pozůstalostní penzí na dobu určitou, je doba výplaty 24 měsíců.

Podmínky přerušení a odkladu placení příspěvků jsou u jednotlivých PF také různé. Některé PF si stanoví max. dobu přerušení nebo odkladu, např. Allianz PF stanoví tuto dobu max. 12 měsíců, Generali PF stanoví horní i dolní hranici této doby, a to na dobu nejméně 3 a nejvýše 24 kalendářních měsíců. PF České spořitelny stanoví přerušení i odklad placení příspěvků účastníka nejvýše na dobu 36 měsíců. PF Komerční banky rovněž stanoví možnost odložit placení příspěvků účastníka v max. době 12 kalendářních měsíců, existují-li pro to na straně účastníka závažné důvody. Naopak ING PF a PF České pojišťovny umožňují klientovi přerušit či odložit placení příspěvků po dobu, než účastník sám toto přerušení či odložení písemně neukončí nebo začne dále hradit příspěvky.

PF České pojišťovny a PF Komerční banky navíc stanoví, že přerušení či odložení placení příspěvků účastníka je možné pouze ze zvlášť závažných sociálních nebo jiných důvodů, jako je např. ztráta zaměstnání, delší pracovní neschopnost či pobírání peněžité pomoci v mateřství.

Jednotlivé penzijní plány odlišně upravují i **výplatu dávek penzijního připojištění**. Všechny PF vyplácejí dávky na základě písemné žádosti účastníka, příp. oprávněné osoby.

Podpis žadatele musí být úředně ověřen. Společně s žádostí musí být předloženy úředně ověřené kopie dokladů prokazující nárok na dávku.

Rozdílně jsou upraveny lhůty pro zahájení výplaty dávek. Allianz PF má ve svém penzijním plánu uvedeno, že výplatu dávek zahájí nejpozději ve lhůtách stanovených zákonem, zatímco AXA PF zahájí výplatu dávek do tří měsíců od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po doručení písemné žádosti PF. Generali PF garantuje, že zahájí výplatu dávek do dvou měsíců. ING PF začne vyplácet dávky prvním dnem druhého měsíce následujícího po měsíci, ve kterém obdržel písemnou žádost účastníka o výplatu dávky.

V žádosti o výplatu dávky účastník uvede, v jakém intervalu mu má být dávka vyplácena. Většina PF umožňuje účastníkům volbu intervalu výplaty penze, a to buď měsíční, čtvrtletní, pololetní nebo roční. Výjimku tvoří ING PF, který umožňuje čerpání penze čtvrtletně a ročně a dále PF Komerční banky, který provádí výplatu penze ve dvou intervalech, a to měsíčně a čtvrtletně. Většina PF ve svých penzijních plánech stanoví min. částku měsíční penze a nedosáhne-li penze této min. částky, vyplácí PF penzi takovým způsobem, aby jednotlivá splátka penze dosáhla alespoň této částky. Např. Allianz PF má stanovenou tuto min. částku alespoň ve výši 500 Kč a PF Komerční banky stanoví, že účastník je povinen zvolit si takový interval výplaty dávek penzijního připojištění, aby penze poukazovaná PF na příslušné období dosáhla minimální výše 200,- Kč. Výplatu dávek penzijního připojištění provádí PF převodem na bankovní účet nebo poštovní poukázkou na výplatní adresu klienta.

Postup při neplacení a opožděném nebo nesprávném placení příspěvků je u PF velmi podobný. Příspěvky lze platit měsíčně, čtvrtletně, pololetně nebo ročně. Platí-li za účastníka příspěvky nebo jejich část jiná třetí osoba, je účastník povinen tuto skutečnost oznámit PF předem písemně. Pokud bude ve prospěch účastníka zaplacen vyšší částka než je stanovena ve smlouvě, je vzniklý rozdíl částek považován za zálohu na následující platební období. Na příspěvek zaplacený účastníkem a třetí osobou kromě zaměstnavatele v nesprávné výši, bude vyžádán státní příspěvek, pokud součet těchto příspěvků činí alespoň 100 Kč. Je-li příspěvek uhrazen v nižší částce než 100 Kč, nebude na tento příspěvek vyplacen státní příspěvek a měsíc, za který byl tento nižší příspěvek zaplacen se nezapočítává do pojištěné doby.

Penzijní plány všech PF se naprosto shodují v min. požadované délce pojištěné doby pro vznik nároků na starobní penzi. Je dodržován zákonem stanovený dolní limit 60 měsíců. Podobně je tomu v případě vzniku nároku na výsluhovou penzi, kdy všechny PF shodně

požadují pojištěnou dobu alespoň 180 měsíců. V případě výpovědi penzijního připojištění jak ze strany účastníka, tak ze strany PF stanoví všechny penzijní plány nejdelší výpovědní dobu povolenou zákonem, která činí 2 měsíce. Výjimku tvoří PF Komerční banky, kde je výpovědní lhůta, v případě výpovědi ze strany PF, pouze jeden měsíc.

Pro všechny PF působící na území ČR je shodné jejich členství v APF ČR. Členství v APF ČR je dobrovolné a má dvě formy. Jedná se buď o členství řádné nebo přidružené. Řádné členství PF vyplývá ze zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Přidružené členství je určeno pro PO, které působí v oblastech navazujících na penzijní připojištění nebo s ním úzce souvisejících. V současné době má APF ČR dva přidružené členy. Jedná se o Deloitte Advisory s.r.o. a KPMG Česká republika, s. r. o.. Předmětem činnosti APF ČR je propagace myšlenky penzijního připojištění, koordinace, zastupování a prosazování společných zájmů jejich členů, podpora a organizace vzdělávací a vědecké činnosti, příprava legislativních návrhů týkajících se oblasti penzijního připojištění, aj.. Mimo to působí APF ČR jako poradenské a informační centrum, navazuje styky s obdobnými zahraničními institucemi. Působí při odstraňování rozporů mezi členy APF ČR a dbá na dodržování etiky mezi členy a účastníky penzijního připojištění⁴⁶ (pro tento účel vypracovala Kodex etiky APF ČR, který v plném znění uvádím v Příloze č. 3).

3.4 Srovnání penzijních fondů z různých hledisek

Cílem a smyslem není určit, který PF je nejlepší a nejvýhodnější, což ani vzhledem k různým požadavkům klienta nejde⁴⁷. Je ponecháno na uvážení samotného klienta, aby si určil co od daného PF očekává a podle svých preferencí si vybral ten PF, u něhož uzavře smlouvu o penzijním připojištění. Smyslem je zamyslet se nad různými hledisky a zhodnotit, jakou pozici daný PF v systému penzijního připojištění zaujímá.

3.4.1 Srovnání penzijních fondů z hlediska vývoje počtu účastníků a podílu na trhu

Penzijní připojištění se neustále rozvíjí a počty klientů stále rostou. K 31. březnu 2007 dosáhl celkový počet neukončených penzijních připojištění výše 3,7 mil., což představuje

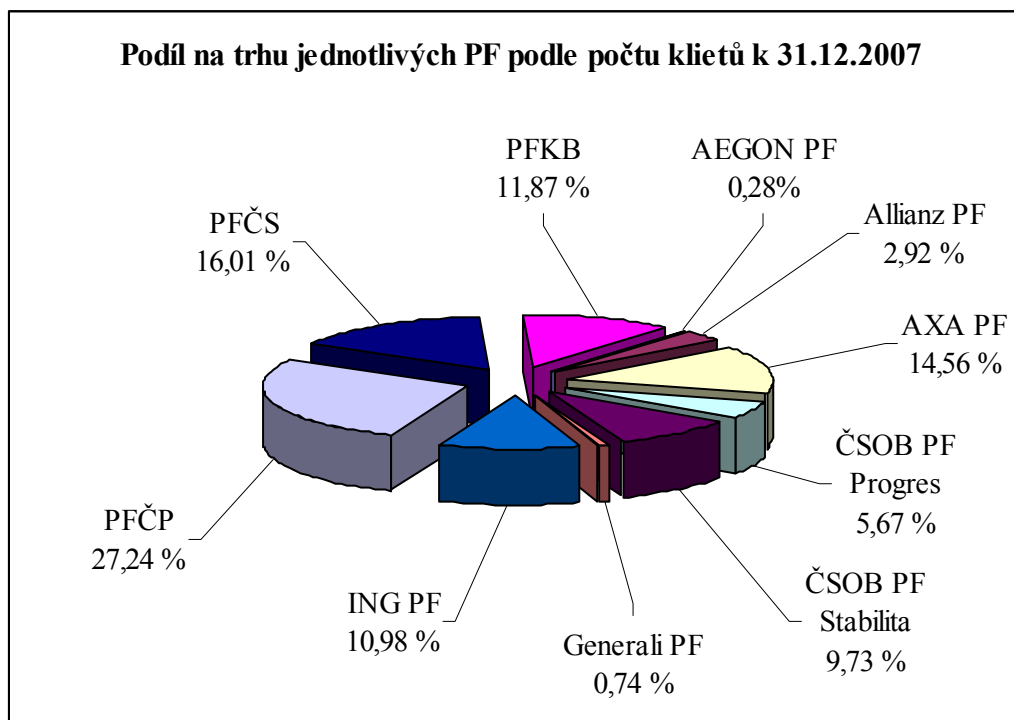
⁴⁶ *Stránky Asociace penzijních fondů České republiky* [online]. Asociace penzijních fondů České republiky [cit. 2008-02-24]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz>.

⁴⁷ MIKUŠKOVÁ, Mária. *Srovnání penzijních fondů*. 1. vydání. Praha : VÚPSV Praha, 2006. 82 s. ISBN 80 -87007-25-5.

proti stavu ke konci roku 2006 nárůst o 2,4 %. Tento trend je považován jako velmi pozitivní a svědčí o tom, že připojištěn na penzi je každý třetí občan⁴⁸. Z toho plyne, že stále více občanů je ochotno podílet se na svém zajištění na stáří a nespolehá pouze na pomoc státu. V absolutním vyjádření se počet penzijních připojištění zvýšil oproti konci roku 2006 o 88 tis. připojištění, což také potvrzuje příznivý rostoucí trend, na základě kterého lze konstatovat, že v současnosti má smlouvu o penzijním připojištění uzavřeno již přibližně 35 % obyvatel z celkového počtu obyvatel ČR.

Pro názornost lepšího srovnání jednotlivých PF na českém trhu penzijního připojištění z hlediska počtu klientů jsem vypočítala podíly jednotlivých PF. Vycházela jsem z celkového počtu osob, kteří měli ke konci roku 2007 uzavřenou smlouvu o penzijním připojištění u jakéhokoliv PF a pomocí údaje počtu klientů jednotlivých PF jsem vypočítala podíl. Údaje, ze kterých vycházím jsou uvedeny v Příloze č. 7. Vypočítané podíly jsem dala do grafu č. 3.1, který následuje.

Graf č. 3.1: Podíl na trhu jednotlivých PF podle počtu klientů k 31. 12. 2007

Zdroj: vlastní tvorba

⁴⁸ Stránky Domu financí ČR [online]. Dům financí ČR [cit. 2008-02-24]. Dostupné z: <http://www.dumfinanci.cz>.

Graf č. 3.1 velmi názorně ukazuje, jak se jednotlivé PF dělí o trh penzijního připojištění vzhledem k jejich počtu klientů. Jednoznačně nejvíce počtů klientů, čemuž odpovídá největší podíl 27,24 % má PFČP. Ten zaznamenal nárůst meziročně o více než 105 tis. klientů. Dále ještě velmi významný podíl na trhu zaujímá PF České spořitelny, kterému náleží 16 % trhu a AXA PF s téměř 15 %. Poté následuje skupina PF, kterým náleží přibližně kolem 10 %. Do této skupiny patří: PF Komerční banky, ING PF a ČSOB PF Stabilita. Nejmenší podíl připadá Allianz PF a Generali PF, avšak i v těchto PF byl zaznamenán meziroční nárůst klientů. AEGON PF zaujímá méně než 0,3 % trhu, což ale nelze považovat za jeho neúspěch, neboť se jedná o PF, který působí na českém trhu penzijního připojištění zhruba od poloviny roku 2007. Celkem osob mající uzavřenou smlouvu o penzijním připojištění je v ČR k 31. 12. 2007 3 962 098.

Všechny PF fondy zaznamenaly meziroční nárůst v počtu klientů, některé výraznější, jiné méně výrazné. Největší meziroční nárůst zaznamenaly zejména PF České spořitelny (o více než 84 tis. klientů) a ČSOB PF Progres (o 65 116 více než v roce 2006). Nejméně vzrostl počet klientů u Allianz PF, a to o pouhých 2 788 osob.

3.4.2 Srovnání penzijních fondů z hlediska zhodnocení prostředků účastníků

Zhodnocení, které vyplaty PF svým klientům od počátku systému penzijního připojištění v roce 1995 do roku 2006 názorně zachycuje tabulka č. 3.3, která je součástí Přílohy č. 8. Tabulka obsahuje míry zhodnocení každého PF za daný rok.

Do skupiny PF s největším zhodnocením v roce 2006 jednoznačně patřil Generali PF (3,74 %). Avšak je nutno konstatovat, že v roce 2006 nebyly mezi poskytnutými zhodnoceními nijak velké rozdíly. Zhodnocení poskytnutá PF se pohybovala v rozmezí 2,5 až 3,74 %, přičemž velká část PF nabídla zhodnocení pohybující se kolem 3 %. Ve většině případů je možné říci, že míra zhodnocení byla vyšší než průměrná meziroční míra inflace za rok 2006, která podle ČSÚ činila 2,5 %. Nižší míru zhodnocení než byla inflace v roce 2006 vykázal pouze ČSOB PF Progres, zhodnocení penzijního fondu AXA PF se ustálilo na rovných 2,5 %.

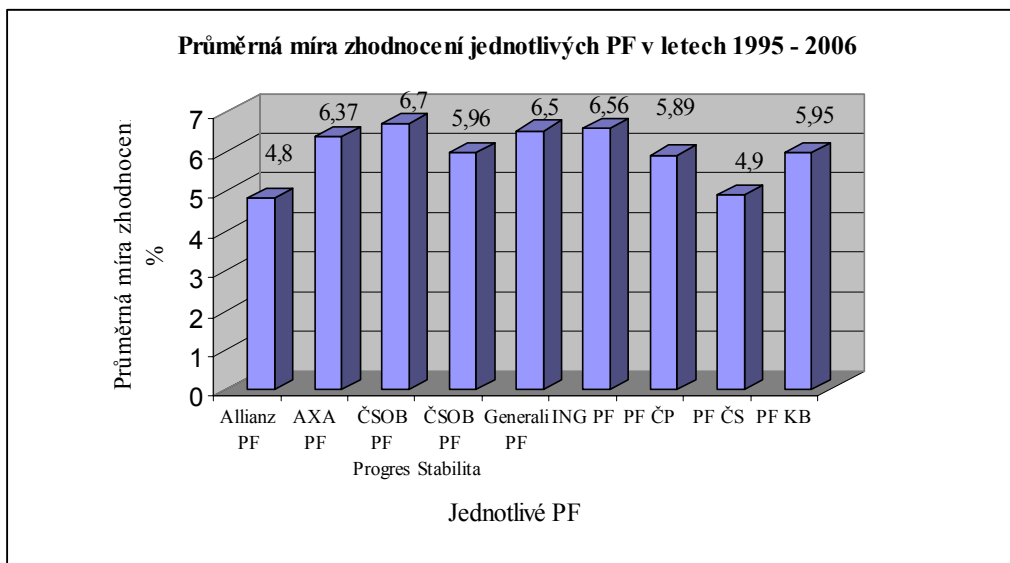
Z hlediska srovnání míry zhodnocení jednotlivých PF jsem provedla výpočet průměrného zhodnocení za roky 1995 – 2006. Výsledky mých výpočtů jsou uvedeny v grafu č. 3.3.

Z grafu č. 3.2 uvedeného níže vyplývá, že rozdíly mezi jednotlivými zhodnoceními jsou pouze v řádech desetin procenta. Po celou dobu svojí existence vykázal nejvyšší průměrnou míru zhodnocení za uvedené období 1995 – 2006 ČSOB PF Progres (6,7 %) a nejnižší Allianz

PF (4,7 %) a PF ČS (4,9 %). Ostatní PF se pohybují velmi těsně kolem 6 %, přičemž tři z nich uvedenou hranici 6 % překročily. Jedná se o: AXA PF (6,37 %), Generali PF (6,5 %) a ING PF (6,56 %).

Pozn.: v rámci tohoto srovnání není uveden AEGON PF, neboť ve zmiňovaném období 1995 – 2006 nepůsobil na českém trhu penzijního připojištění. AEGON PF započal nabízet své služby v oblasti penzijního připojištění až ve druhé polovině roku 2007.

Graf č. 3.2: Průměrná míra zhodnocení jednotlivých PF V letech 1995 - 2006

Zdroj: vlastní tvorba

3.4.3 Srovnání penzijních fondů z hlediska struktury investičního portfolia jednotlivých penzijních fondů

Struktura investičního portfolia jednotlivých PF se mění. Změny objemu prostředků uložených v jednotlivých finančních instrumentech nejsou sice nijak značné, ale k jistým změnám dochází. Změny ve struktuře investic, k nimž došlo v průběhu roku 2007 velmi názorně zachycuje Příloha č. 9.

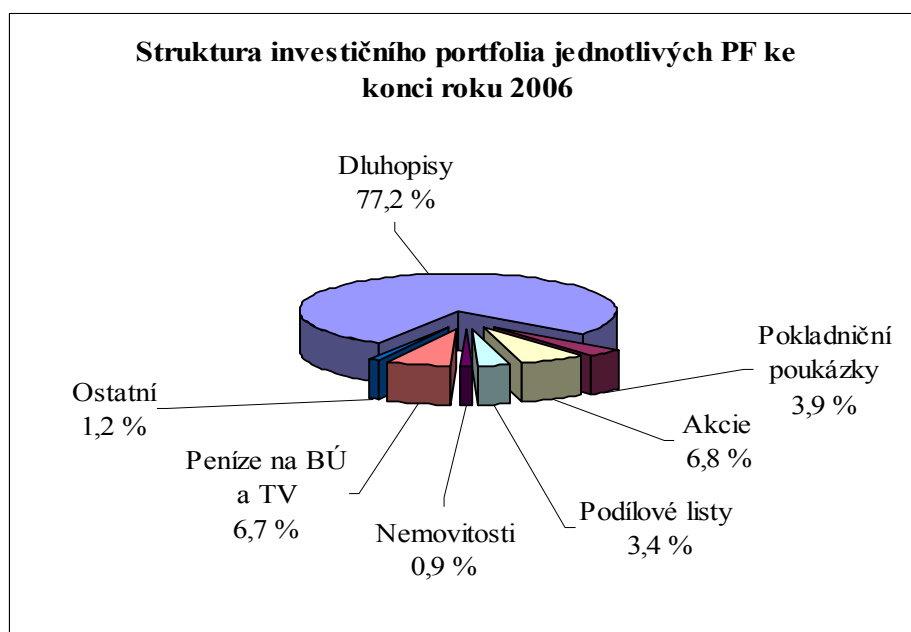
Struktura investic je poměrně velmi přísně ovlivněna a omezena zákonem, který stanoví limity, jejichž cílem je bezpečné umístění investovaných prostředků a zajištění bezpečného výnosu. Co se samotného investování týče je na jedné straně zohledněna snaha o max. výnos, ale na straně druhé musí být plně respektováno úsilí o min. investičního rizika.

Následující grafy č. 3.3 a 3.4 znázorňují průměrné portfolio PF za rok 2006 a 2007.

Naprostou většinu volných peněžních prostředků investují PF do dluhopisů, a to především do státních, popř. podnikových či bankovních dluhopisů. V portfoliu některých PF (např. PF

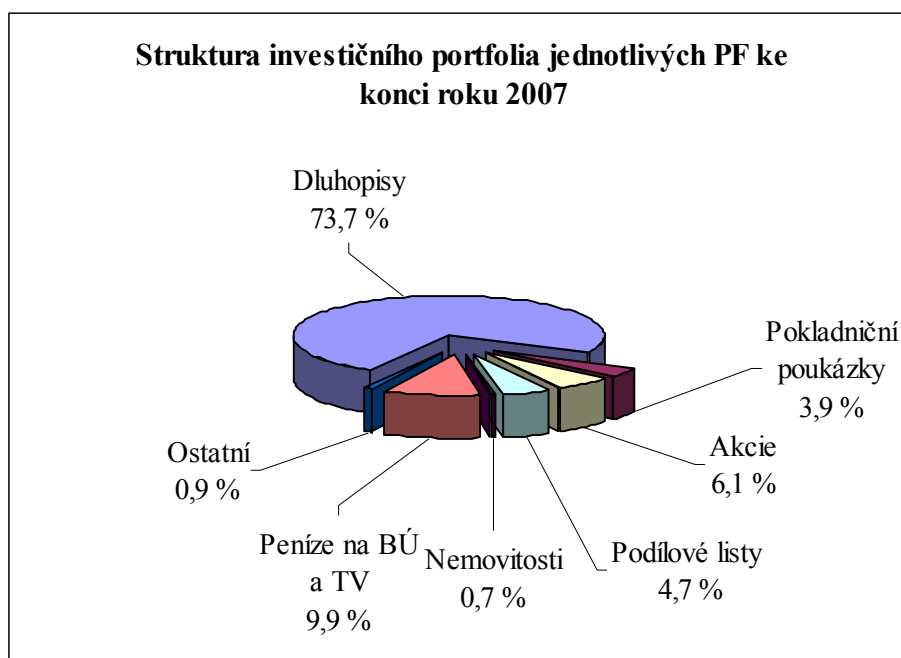
České spořitelny) se objevují také zahraniční CP. Na druhém místě, avšak se značným odstupem co do objemu spravovaných investovaných prostředků, se umístily peněžní prostředky na běžných účtech a termínovaných vkladech. V roce 2007 vzrost podíl prostředků zde uložených oproti roku 2006 o 3,2 %. Relativně významnou pozici zaujímají akcie, avšak zde je v roce 2007 oproti roku 2006 zaznamenán pokles o 0,7 %. Peněžní prostředky, které jsou uloženy do podílových listů netvoří nijak významnou část investičního portfolia, ale z hlediska změny, která byla v obou zmíněných letech zaznamenána, došlo i zde k růstu o 1,3 %. Pokladniční poukázky si zachovaly v průběhu let 2006 a 2007 stejnou pozici a ustálily se na 3,9 %. Nejmenší skupinu z hlediska uložených volných prostředků tvoří nemovitosti a tzn. ostatní investice, kam patří zejm. pohledávky za státním příspěvkem, daňové pohledávky a kupóny.

Graf č. 3.3: Struktura investičního portfolia penzijních fondů ke konci roku 2006

Zdroj: *www stránky Asociace penzijních fondů ČR* [online]. [cit. 2008-02-28]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz>.

Graf č. 3.4: Struktura investičního portfolia penzijních fondů ke konci roku 2007

Zdroj: *www stránky Asociace penzijních fondů ČR* [online]. [cit. 2008-02-28]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz>.

V investiční oblasti se všechny PF řídí konzervativní filosofií investování s hlavním cílem dlouhodobé stability v oblasti zhodnocování prostředků klientů. PF zaměřují svou pozornost na využití moderních investičních instrumentů, které umožňují realizovat investice s atraktivním výnosovým podílem. Většina investičního portfolia je udržována v české měně, i když významnost investic v zahraničních měnách začíná pomalu stoupat. Např. PF České spořitelny držel ve svém investičním portfoliu ke konci června 2007 dluhopisy, které byly denominovány v polském zlotém, euru a americkém dolaru. Investice v cizích měnách by měly být zajištěny proti měnovému riziku.

3.5 Zhodnocení působení penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. v systému penzijního připojištění v ČR

Počet penzijně připojištěných osob v ČR dosáhl ke konci roku 2006 více než 3,6 milionu obyvatel (na konci roku 2007 počet penzijně připojištěných osob dosáhl téměř 4 mil.). Tento stav oproti stavu vykázaném za předcházející rok 2005 znamená nárůst o 326 tisíc klientů. Významného růstu bylo dosaženo i přesto, že rok 2006 nepatřil k těm nejlepším z hlediska výnosů a zhodnocení peněžních prostředků klientů. ČSOB penzijní fondy se

výrazně podílely na růstu celého trhu⁴⁹. Přičemž počet účastníků ČSOB penzijní fond Stabilita, a. s. dosáhl ke konci roku 2006 téměř 359 tisíc, což znamená že došlo k meziročnímu nárůstu o 28 tisíc. Průměrný věk účastníka v roce 2006 byl 54 let.

Hospodářský výsledek ČSOB Penzijního fondu Stabilita, a. s. ve výši 339 milionů Kč byl ve srovnání s předcházejícím rokem nižší podobně jako je tomu i u celého trhu penzijního připojištění. Zásadním důvodem byla stagnace finančních trhů v roce 2006, zejména trh akcií nerostl tak významným tempem jako v roce 2005. Zhodnocení ve prospěch účastníků bylo připsáno ve výši 2,75 %. Průměrná výše měsíčního příspěvku účastníka za rok 2006 činila 433 Kč.

Vedení ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. pro rok 2007 nepřipravilo žádné průlomové změny. Strategie nadále zůstala konzervativní s cílem překonávat inflaci. Změny nastaly zejména v sektoru služeb pro klienty, kterým byl umožněn on-line přístup k informacím o svém účtu penzijního připojištění prostřednictvím internetu. Pro klienty z řad firem a jejich zaměstnanců dochází k neustálému vylepšování nabídky finančních i nefinančních výhod⁵⁰.

ČSOB PF Stabilita je jedním z velmi dobře fungujících penzijních fondů v systému penzijního připojištění a zaujímá své místo. Má finanční zázemí největší banky v ČR a disponuje kapitálovou silou a ekonomickým potenciálem skupiny ČSOB. I přestože z hlediska počtů klientů patří mezi ty menší PF, zaujímá v systému penzijního připojištění své místo a je schopen velmi dobře konkurovat i větším PF. Tak jako všechny PF nabízí i ČSOB PF Stabilita pro své potenciální klienty výhody. Mezi ně patří např. 100 % sleva na vstupním poplatku při sjednání spotřebitelského úvěru u Poštovní spořitelny zdarma, šestiměsíční „poplatkové prázdniny“ při sjednání účtů Postžiro nebo Postkonto u Poštovní spořitelny, zdarma on-line přístup k účtu penzijního připojištění, aj.

Podmínky penzijního připojištění u jednotlivých PF jsou velmi podobné. Vše vychází ze zákonné úpravy a zákon připouští pouze malé odchylky a změny od zákonné podoby. Nabídky PF jsou kompletní a umožňují sjednat všechny druhy penzí, které lze z penzijního připojištění poskytovat. Penzijní plány se rozcházejí zejména v ustanoveních o výplatě

⁴⁹ *Stánky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.* [online]. Výroční zpráva penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. za rok 2006[cit. 2008-01-25]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

⁵⁰ *Stánky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.* [online]. Výroční zpráva penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. za rok 2006[cit. 2008-01-25]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz>.

pozůstalostní penze oprávněným osobám. Zásadní změny se objevují i v úpravě odkladu či přerušení placení příspěvků na penzijní připojištění.

Smyslem penzijního připojištění je shromáždit peněžní prostředky na stáří a zajistit si tak jakýsi standart, na který byl člověk v období aktivního života zvyklý. Penzijní připojištění však není možno chápat jako investiční program s vysokou mírou zhodnocení vložených prostředků. PF jsou povinny volné prostředky investovat s odbornou péčí a zaručit pouze nízkou rizikovost a vysokou návratnost vložených prostředků. Vzhledem k investičnímu portfoliu jednotlivých PF (o něm bylo blíže psáno výše) se reálný výnos pohybuje pouze v jednotkách procent, avšak s porovnáním úročení peněžních prostředků na běžných či jiných vkladových účtech, jsou zhodnocení nabízená PF vyšší, a to dost podstatně. Je nutné mít stále na paměti, že se jedná o dlouhodobou, nerizikovou investici spíše pojistného než investičního charakteru.

Domnívám se však, že by PF mohly být ve svém investování méně konzervativní. Novela zákona o penzijním připojištění z roku 2004 dala PF řadu nových investičních možností, jako nakupovat hypoteční zástavní listy nebo zahraniční CP, jejichž emitenty jsou státy nebo centrální banky států OECD, přičemž je nutno poznamenat, že tyto moderní investiční instrumenty PF téměř vůbec nevyužívají.

Závěr

Význam sektoru penzijního připojištění neustále roste a penzijně připojištěných osob v ČR je téměř 4 mil., což svědčí o tom, že penzijní připojištění se stalo nedílnou součástí poskytovaných finančních služeb a občany je vnímáno jako velmi stabilní a bezpečný produkt, který zejména díky státním příspěvkům a daňovým úlevám je poměrně atraktivní. Penzijní připojištění se státním příspěvkem slouží jako nástroj dlouhodobého typu spoření a je možné říci, že patří mezi všeobecně nejrozšířenější formu vytváření rezervy na důchodový věk, která je podporována státem.

Já sama jsem penzijně připojištěna, a to již od svých 18 let. Hlavním důvodem, který mě vedl k uzavření smlouvy o penzijním připojištění, byla zejména má odpovědnost vůči sobě samé. Prostřednictvím penzijního připojištění bych si chtěla shromáždit peněžní prostředky na stáří a nespolehat se pouze na starobní důchod. A protože, jak jsem již uvedla, se jedná o nástroj dlouhodobého charakteru, rozhodla jsem se jej účastnit ihned, jak to jen bylo možné, aby výsledný efekt shromážděných úspor byl co nejvyšší. Jsem penzijně připojištěna u penzijního fondu ČSOB PF Stabilita, a. s.. Velmi pozitivně hodnotím poskytované zhodnocení, které systém penzijního připojištění nabízí a i přesto, že míra zhodnocení není nikterak vysoká, cením si, že byla a stále je vyšší než úročení běžných či termínových účtů v bankách. Systém penzijního připojištění shledávám zcela bezpečný, zejména díky fungujícímu systému státního dozoru, který vykonává ČNB.

Zejména proto, že si uvědomuji vážnost situace spojenou s faktem, že naše společnost stárne a že je tedy potřeba uvědomit si, že každý občan by se měl o své stáří postarat sám hlavně ve svém produktivním věku, vypracovala jsem diplomovou práci na téma: **Systém penzijního připojištění a penzijních fondů v České republice**. První část této práce jsem věnovala právní úpravě tohoto doplňkového příspěvkového systému. V rámci této teoretické části jsem vycházela ze stěžejního zákona, který tuto oblast zastřešuje. Jedná se o zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů. V roce 1994 byla zahájena reforma III. pilíře důchodového systému v ČR. Podmínky pro spoření účastníků byly tímto zákonem nastaveny velmi příznivě a motivačně tak, aby měli možnost spořit všichni lidé, tedy i osoby v předdůchodovém věku. Takto nastavené penzijní připojištění bylo využíváno jako výhodné krátkodobé spoření. Penzijní připojištění však nenaplnovalo svůj účel a nebylo chápáno jako dlouhodobé shromažďování peněžních prostředků, jehož

smyslem bylo zajistit zdroj příjmů v důchodovém období. Proto byla v roce 1999 vydána novela (z. č. 170/1999 Sb.), kde byly schváleny zásadní změny a podmínky spoření byly zpřísněny.

Od roku 1994 byl zákon o penzijním připojištění patnáctkrát novelizován. Poslední novelou je zákon č. 296/2007 Sb.

Velmi podstatné změny v legislativě přinesla novela z roku 2004. Ve stručnosti uvedu ty nejdůležitější. Jednou z velmi významných změn je posunutí min. věkové hranice pro výplatu starobní penze a tím i jednorázového vyrovnání z 50 na 60 let věku účastníka, resp. na dobu přiznání starobního důchodu. Zároveň byla prodloužena min. doba trvání penzijního připojištění nutná pro výplatu této penze z 36 na 60 měsíců.

Na základě novely z roku 2004 si penzijní připojištění mohou u tuzemských PF uzavřít nejen občané s trvalým pobytem na území ČR, ale i cizinci starší 18 let s bydlištěm na území jiného členského státu EU, pokud jsou v ČR účastní důchodového nebo veřejného zdravotního pojištění. Další změnou je výplata dávek z penzijního připojištění i do zahraničí. Dávky do zahraničí budou z korun českých převedeny a vypláceny v měnách států, do kterých jsou doručovány.

Novela z roku 2004 dále stanovila PF povinnost písemně informovat účastníky nejen o výši všech prostředků, které PF eviduje ve prospěch jejich nároků, a o stavu jejich nároků, ale i o výši připsaného procenta zhodnocení peněžních prostředků, a to nejpozději do jednoho měsíce ode dne konání valné hromady, která o rozdělení zisku rozhoduje. PF je také nově povinen písemně informovat účastníky o změnách penzijního plánu, které se týkají nároků a dávek z penzijního připojištění.

Možnosti investic, které PF mohly využít ke zhodnocení spravovaného majetku, byly poměrně omezené. Tatáž novela zákona o penzijním připojištění přinesla jejich rozšíření o investice do podílových listů otevřených podílových fondů a dále do CP obchodovaných na regulovaných trzích zemí OECD. Přitom však nejméně 70 % majetku penzijního fondu musí být umístěno do aktiv znějících na měnu, v níž jsou vyjádřeny jeho závazky vůči účastníkům, tedy v českých korunách.

Novela zákona z roku 2004 přinesla pět nových paragrafů týkajících se přestupků a správních deliktů. Kromě prodloužení lhůty pro vyměření pokuty až 5 mil. Kč za porušení povinností při správě majetku, neplnění informačních povinností nebo např. pochybení při uzavírání smluv s účastníky či zdržení výplaty jejich penzí, kterou může PF dostat, je tu sankce rovněž ve výši až 5 mil. Kč depozitáři za případné neodstranění nedostatků nebo neplnění informačních povinností o plnění přijatých opatření. Osobě, která by prováděla penzijní

připojištění bez příslušného povolení, pak hrozí pokuta až 20 mil. Kč. Za porušení mlčenlivosti je možné udělit členům orgánů či zaměstnancům PF pokutu až do výše 100 000 Kč⁵¹.

Díky četným novelám zákona o penzijním připojištění se úprava stává sice dokonalejší a je důkladněji propracovaná, ale stává se méně přehlednější. Některé části zákona jsou psány poměrně dosti složitě, s mnoha odkazy, což zájemce o penzijní připojištění může odradit.

Druhá a třetí kapitola mé práce je věnovaná praktické aplikaci zákona o penzijním připojištění. Ve druhé kapitole se podrobněji věnuji PF ČSOB PF Stabilita, a. s. a třetí kapitolu jsem věnovala zhodnocení PF ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. v systému penzijního připojištění v ČR. Velmi podrobně jsem mnou zvolený PF představila, hovořila jsem o jeho strategii. Podstatnou část této kapitoly jsem věnovala velmi důležitým dokumentům tohoto PF, a to statutu a penzijnímu plánu PF ČSOB PF Stabilita, a. s.. Na základě dostupných informací jsem nastínila vývoj počtu klientů, uvedla jsem věkovou strukturu klientů a strukturu klientů podle výše měsíčního příspěvku.

Poslední třetí kapitola je hodnotící. K tomuto hodnocení jsem přistoupila pomocí metody srovnávací, což znamená, že jsem představila všech 10 PF, které na území ČR v oblasti penzijního připojištění aktivně působí a provedla jsem jednotlivá srovnání z nejrůznějších hledisek. Vše, co jsem si stanovila v úvodu jsem dodržela a jednotlivé PF jsem stručně charakterizovala a provedla jsem srovnání statutů a penzijních plánů. Dále jsem se zabývala srovnáváním z hlediska vývoje počtu účastníků a podílu na trhu, z hlediska zhodnocení prostředků účastníků a z hlediska struktury investičního portfolia jednotlivých penzijních fondů.

Závěrem je možno říci, že během několika posledních let došlo k řadě fúzí významných penzijních fondů působících na českém trhu penzijního připojištění, čímž došlo k výrazné koncentraci a stabilizaci v sektoru penzijního připojištění. Z původních 44 penzijních fondů, které poskytovaly služby v oblasti penzijního připojištění na počátku celého systému, se jejich počet ustálil a k 1. 2. 2008 působí na českém trhu penzijního připojištění 10 penzijních fondů. V roce 2006 probíhala velmi významná konsolidace, jejímž výsledkem bylo dovršení procesu sloučení Hornického PF Ostrava, a. s. ČSOB PF Progres, a. s., který se stal fondem nástupnickým. V mnoha PF získal majoritní pozici kapitálově silný zahraniční akcionář, čímž se otázka garance peněz postupně stává méně důležitou, stejně jako

⁵¹ *Stránky Měsíce ČR* [online]. Měsíc ČR, Penzijní připojištění se mění. [cit 2008-01-25]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz>.

kritérium vlastnické struktury při výběru PF. Situace, kdy nějaký PF nebyl schopen dostat svým závazkům se pravděpodobně již nebudou opakovat.

V celé historii penzijního připojištění lze uplynulý rok 2006 (výroční zprávy a zhodnocení za rok 2007 ještě nejsou přístupné, proto uvádím zhodnocení roku 2006) považovat za úspěšný, i přestože rok 2006 nepatřil mezi nejlepší roky z hlediska výnosů a zhodnocení připsaných klientům. V průběhu roku 2006 byl zaznamenán velký a dlouhodobý zájem občanů ČR o penzijní připojištění. Ke konci roku 2006 se účastnilo systému penzijního připojištění více než 3,6 mil. klientů a PF obhospodařovaly majetek v objemu téměř 140 mld. Kč. Rok 2006 lze celkově hodnotit jako rok velmi úspěšný a dynamický. Celý trh vzrostl oproti roku 2005 o 10 % v počtu klientů a o 20 % v objemu obhospodařovaného majetku. Růst počtu klientů i objemu spravovaných finančních prostředků svědčí o velké popularitě penzijního připojištění v ČR. Tvorbu výše zisku ovlivnil zejména vývoj akciového a dluhopisového trhu, který však nebyl již tak úspěšný jako v roce 2005. Sektor penzijního připojištění dosáhl v roce 2006 zisku ve výši 4,14 mld. Kč. Penzijní fondy si zachovaly konzervativní investiční strategii. Nejvíce prostředků účastníků bylo umístěno v dluhopisech, podíl akcií činil 6,8 % a na běžných účtech a termínovaných vkladech bylo umístěno 6,7 %.

Myslím, že jsem systém penzijního připojištění v naší zemi dostatečně popsala a zhodnotila. Význam penzijního připojištění stále roste, což svědčí mj. i o tom, že lidé nejsou lhostejní ke své budoucnosti a chtějí si i ve stáří zajistit určitý standard, na který byli v průběhu života zvyklí. Troufala bych si říci, že by se penzijní připojištění mělo stát součástí důchodového zabezpečení každého z nás. Rovněž i zaměstnavatelé by měli penzijnímu připojištění věnovat větší pozornost. Přispívat svým zaměstnancům na penzijní připojištění by bylo možné chápat jako projev určité loajality a hlavně by bylo projevem zájmu o své zaměstnance. Z toho tedy vyplývá, že by se penzijní připojištění mělo stát důležitým nástrojem personální politiky zaměstnavatelů.

Seznam literatury a pramenů

Literatura:

[1] BURCIN, Boris – KUČERA, Tomáš. *Perspektivy populačního vývoje na období 2003 – 2065*. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta. [cit. 01-09-2007]. Dostupné z: <http://www.demografie.cz>.

[2] DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha : Ekopress, 2003. 178 s. ISBN 80-86119-67-X.

[3] ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění : komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

[4] KREBS Vojtěch a kolektiv. *Sociální politika*. Praha : ASPI Publishing, 2002. 376 s. ISBN 80-86395-33-2.

[5] MIKUŠKOVÁ, Mária. *Srovnání penzijních fondů*. 1. vydání. Praha : VÚPSV Praha, 2006. 82 s. ISBN 80-87007-25-5.

[6] ŠULC, Jaroslav. *Penzijní připojištění*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha : Grada Publishing, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0772-1.

Elektronické prameny:

[7] *Stránky Asociace penzijních fondů České republiky* [online]. Asociace penzijních fondů České republiky. [cit. 2007-08-26]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz>.

[8] *Stránky Českého statistického úřadu* [online]. Český statistický úřad. [cit. 2007-08-10]. Dostupné z: <http://www.czso.cz>.

[9] *Stránky Domu financí České republiky* [online]. Dům financí České republiky. [cit. 2007-26-08]. Dostupné z: <http://www.dumfinanci.cz>.

[10] *Stránky Fond market* [online]. Fond market. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.fondmarket.cz>.

[11] *Stránky Měsíce ČR* [online]. Měsíc ČR. [cit. 2008-01-25]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz>.

[12] *Stránky SFinance* [online]. SFinance. [cit. 2007-08-10]. Dostupné z: <http://www.sfinance.cz>.

[13] *Stránky penzijního fondu AEGON Penzijní fond, a. s.* [online]. AEGON Penzijní fond, a. s. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.aegon.cz>.

[14] *Stránky penzijního fondu Allianz Penzijní fond, a. s.* [online]. Allianz Penzijní fond, a. s. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.allianz.cz/penzijnifond>.

[15] *Stránky penzijního fondu AXA Penzijní fond, a. s.* [online]. AXA Penzijní fond, a. s. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.axa.cz/>.

[16] *Stránky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Progres, a. s.* [online]. ČSOB Penzijní fond Progres, a. s. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz/>.

[17] *Stránky penzijního fondu ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.* [online]. ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s. [cit. 2007-10-11]. Dostupné z: <http://www.csobpf.cz/>.

[18] *Stránky penzijního fondu Generali Penzijní fond, a. s.* [online]. Generali Penzijní fond, a. s. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.generalipf.cz/>.

[19] *Stránky penzijního fondu ING Penzijní fond, a. s.* [online]. ING Penzijní fond, a. s. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.ing.cz/>.

[20] *Stránky penzijního fondu České pojišťovny, a. s.* [online]. Penzijní fond České pojišťovny, a. s. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.pfcp.cz/>.

[21] *Stránky penzijního fondu České spořitelny, a. s.* [online]. Penzijní fond České spořitelny, a. s. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.pfcs.cz/>.

[22] *Stránky penzijního fondu Komerční banky, a. s.* [online]. Penzijní fond Komerční banky, a. s. [cit. 2008-02-19]. Dostupné z: <http://www.pfkm.cz/>.

Právní předpisy:

[23] Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[24] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

[25] Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.

Seznam zkratk a symbolů

<i>FO</i>	Fyzická osoba
<i>PO</i>	Právnícká osoba
<i>ČR</i>	Česká republika
<i>USA</i>	Spojené státy americké
<i>EU</i>	Evropská unie
<i>OECD</i>	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
<i>MF</i>	Ministerstvo financí
<i>ČNB</i>	Česká národní banka
<i>BCPP</i>	Burza cenných papírů, a.s. Praha
<i>ČSÚ</i>	Český statistický úřad
<i>APF ČR</i>	Asociace penzijních fondů České republiky
<i>FKSP</i>	Fond kulturních a sociálních potřeb
<i>PF</i>	Penzijní fond
<i>PF ČP</i>	Penzijní fond České pojišťovny
<i>PF ČS</i>	Penzijní fond České spořitelny
<i>PF KB</i>	Penzijní fond Komerční banky
<i>ČSOB</i>	Československá obchodní banka
<i>ČMSS</i>	Českomoravská stavební spořitelna
<i>OSVČ</i>	Osoba samostatně výdělečně činná
<i>CP</i>	cenné papíry
<i>Kč</i>	korun českých
<i>tzn.</i>	to znamená
<i>tzv.</i>	tak znaný, takzvaný
<i>mj.</i>	mimo jiné
<i>resp.</i>	respektive
<i>aj.</i>	A jiné
<i>apod.</i>	A podobně
<i>tj.</i>	to je
<i>popř.</i>	popřípadě
<i>příp.</i>	případně
<i>vč.</i>	včetně
<i>např.</i>	na příklad
<i>min.</i>	minimálně
<i>max.</i>	maximálně
<i>p.a.</i>	za rok
<i>z.</i>	zákon

č.	číslo
Sb.	Sbírky
odst.	odstavec
písm.	písmeno
násl.	následující
tis.	tisíc
mil.	milion
mld.	miliarda
§	paragraf
%	procento

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB - TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomové (bakalářské) práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že údaje o diplomové (bakalářské) práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé diplomové (bakalářské) práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou (bakalářskou) práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7.4.2008

Renata Krakovková
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Píšť 237, okr. Opava, 747 18

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Možnosti umístění finančních prostředků penzijního fondu

Příloha č. 2 - Omezení v rámci hospodaření penzijního fondu

Příloha č. 3 - KODEX ETIKY Asociace penzijních fondů české republiky

Příloha č. 4 - Seznam členů a přidružených členů Asociace penzijních fondů České republiky

Příloha č. 5 - Umístění peněžních prostředků ČSOB Penzijního fondu Stabilita, a. s.

Příloha č. 6 - Nároky na jednotlivé penze vyjádřeny v měsících v jednotlivých penzijních fondech

Příloha č. 7 – Vývoj počtu účastníků jednotlivých penzijních fondů v období od roku 2000 do roku 2007 a vypočtený podíl na trhu

Příloha č. 8 - Zhodnocení prostředků účastníků penzijního připojištění v letech 1995 – 2006

Příloha č. 9 - Struktura investičního portfolia jednotlivých penzijních fondů ke konci roku 2006 a v jednotlivých čtvrtletích roku 2007

Přílohová část

Příloha č. 1. - Možnosti umístění finančních prostředků penzijního fondu

Zákon vymezuje určité možnosti pro umístění finančních prostředků penzijního fondu. Jedná se o tyto:

- a) dluhopisy, jejichž emitentem je členský stát Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (dále jen OECD) nebo centrální banka tohoto státu, a dluhopisy, za které převzal záruku členský stát Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (zkráceně státní dluhopisy),
- b) dluhopisy vydané Evropskou investiční bankou, Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj nebo Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj nebo jinou mezinárodní finanční institucí, jejíž je ČR členem (zkráceně mezinárodní bankovní dluhopisy),
- c) podílové listy otevřených podílových fondů,
- d) cenné papíry (dále jen CP), s nimiž se obchoduje na regulovaném trhu země OECD, který je povolen příslušným úřadem členského státu,
- e) movité věci představující záruku bezpečného uložení peněžních prostředků, kromě CP a
- f) nemovitosti, které poskytují záruku spolehlivého uložení peněžních prostředků a slouží zcela nebo převážně k podnikání nebo bydlení.

Dluhopisy jsou investiční cenné papíry. Patří zde státní dluhopisy nebo ty, za které stát převzal záruku. Vložení peněžních prostředků do těchto CP představují pro investora minimální riziko. Dále zde patří dluhopisy vydané Evropskou investiční bankou, Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj nebo Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj nebo jinou mezinárodní finanční institucí, jejíž je ČR členem. Opět se jedná o velmi bezpečné finanční instrumenty, zejména pokud je vydávají země s dobrým bonitním ohodnocením.

Penzijní fond může své prostředky vložit také do **podílových listů a CP**, se kterými se obchoduje na hlavním nebo vedlejším trhu burzy cenných papírů. Jedné se pouze o ty podílové listy, kterým Komise pro CP udělila povolení k veřejnému obchodování, a které byly přijaty na základě žádosti jejich emitenta burzovní komorou nebo výborem Burzy CP, a. s. Praha k obchodování a byly zařazeny na hlavní nebo vedlejší trh⁵².

Movité věci, do nichž může rovněž penzijní fond investovat, představují záruku bezpečného uložení peněžních prostředků. Movité věci velmi často bývají zastoupeny:

⁵² ELIÁŠ, Karel – DVOŘÁK, Tomáš – HAVEL, Bohumil. *Zákon o penzijním připojištění: komentář*. Praha : Linde, 2001. 321 s. ISBN 80-7201-294-0.

uměleckými předměty, šperky, sbírkami atd., jejichž hodnota časem stoupá. Důležitá je jednak pořizovací cena těchto věcí a rovněž dlouhodobý vývoj daných komodit jak na domácím, tak i zahraničních trhu.

V neposlední řadě je penzijní fond oprávněn investovat i do **nemovitostí**, které slouží zcela nebo převážně k podnikání či bydlení. Toto má za účel zabránit investování peněžních prostředků do neproduktivních nemovitostí, ze kterých zcela určitě nebudou plynout žádné příjmy.

Movitý i nemovitý majetek je nutno před nákupem ocenit a rovněž oceňovat i průběžně podle ustavení obsažených ve statutu penzijního fondu a to podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů.

Nejedná se však o výčet úplný. I nadále je možné, aby peněžní prostředky penzijního fondu byly uloženy na **vkladových účtech, vkladních knížkách a na vkladech potvrzených vkladovým certifikátem nebo vkladním listem**, a to u banky nebo pobočky zahraniční banky na území ČR nebo u banky se sídlem na území členských států OECD. Maximální limit pro takto uložené prostředky nesmí překročit u jedné banky více než 10 % majetku penzijního fondu nebo 20 000 000 Kč, popřípadě ekvivalent této částky v cizí měně. Tato limitace chrání zájmy účastníků penzijního připojištění před hrozbou neúměrně vysokých ztrát, ke kterým by mohlo dojít, pokud by penzijní fond měl uloženo příliš velké množství svých prostředků u jedné banky (§ 33 odst. 3).

Pokud penzijní fond investuje své volné peněžní prostředky do CP, je povinen nakoupit je za nejnižší cenu, za kterou by je bylo možné v daném období na trhu koupit. Co se týče prodeje, zde je opět stanovena podmínka, že CP musí být prodán za cenu nejvyšší, které lze v daném období dosáhnout. Splnění obou podmínek je navíc penzijní fond povinen dokázat. Zákon i na tomto místě stanoví omezení, které je nutno dodržet. Tzn., že hodnota CP obchodovaných na burze vydaných jediným emitentem nesmí tvořit více než 10 % majetku penzijního fondu (toto neplatí pro dluhopisy uvedené výše - § 33 odst.2 písm. a. a b.) a dále platí, že v majetku penzijního fondu nesmí být více než 20 % z celkové jmenovité hodnoty CP vydaných jediným emitentem (rovněž neplatí pro výše uvedené dluhopisy).

Příloha č. 2 – Omezení v rámci hospodaření penzijního fondu

Celková hodnota nakoupených movitých a nemovitých věcí nesmí tvořit více než 10 % majetku penzijního fondu.

Dále je stanoveno omezení, které má pravděpodobně chránit před změnou měnových kurzů a říká, že nejméně 70 % majetku penzijního fondu musí být umístěno do aktiv znějící na měnu, v níž jsou vyjádřeny závazky penzijního fondu vůči účastníkům a nejvýše 5 % může být umístěno jinak než je uvedeno v § 33 odst. 2.

Omezení v investování a horní hranice procentuálních podílů investovaných peněžních prostředků a majetku penzijního fondu jsou v novelizovaném znění zákona značně rozšířeny, což ovlivní roční zhodnocení peněžních prostředků. Domnívám se, že takto rozšířené podmínky investování činí obchodování daleko otevřenější vzhledem k ostatním zemím. Rovněž toto obchodování však činí daleko rizikovější, ale pokud bude penzijní fond investovat uváženě a v mezích zákona, může dojít k možnosti realizace vyššího zisku z finančních operací.

Při uplatnění nákupních a předkupních práv plynoucích z CP a při změnách kurzů CP, popřípadě při změnách ocenění věcí movitých a nemovitých mohou být uvedené podíly překročeny nejdéle na dobu 6 měsíců, během níž musí být zabezpečeno rozložení rizika. O tomto je penzijní fond neprodleně povinen informovat orgán státního dozoru, tedy ČNB.

Zákon zakazuje velmi striktně, aby penzijní fondy nakupovaly akcie jiného penzijního fondu a vydávaly dluhopisy.

Příloha č. 3 - KODEX ETIKY Asociace penzijních fondů České republiky

Posláním Kodexu etiky (dále jen "kodex") je napomáhat prosazování korektních vztahů na českém trhu penzijního připojištění se státním příspěvkem, jakož i na celém pojistném trhu v České republice a přispět k jeho zdravému vývoji.

čl. I

Úvodní ustanovení

1.1 Kodex stanoví etické normy jednání a chování v penzijním připojištění se státním příspěvkem /dále jen "etické normy"/, které budou ve své praxi uplatňovat penzijní fondy.

1.2 Etické normy stanoví požadavky náročnější, než jaké vyplývají z právního řádu. Kodex napomáhá uskutečňování právních norem i tím, že některé jejich obecné požadavky (zejména požadavek, aby byly dodržovány dobré mravy soutěže), konkretizuje na oblast penzijního připojištění se státním příspěvkem.

1.3 Dodržování ustanovení kodexu napomáhá chránit dobré jméno penzijního připojištění se státním příspěvkem jako celku a zajišťovat, aby účastníci (dále jen "klienti") byli řádným způsobem a v potřebném rozsahu informováni o službách penzijních fondů a důvěřovali jim, aby ve vzájemných vztazích penzijních fondů existovalo zdravé soutěžní prostředí a konkurence probíhala v souladu s dobrými mravy hospodářské soutěže.

1.4 Při uplatňování a výkladu kodexu musí být brán zřetel na to, že penzijní fondy jsou finanční instituce, které

- pracují se svěřenými prostředky a jsou povinny s nimi náležitě hospodařit
- mají povinnost přísně respektovat a dodržovat obchodní tajemství a osobnostní klientů.

1.5 Asociace penzijních fondů ČR napomáhá při uplatňování kodexu. Řídí se přitom českým právním řádem, výše uvedenými záměry kodexu a zájmem na rozvíjení dobrého jména penzijního připojištění se státním příspěvkem v České republice. Přihlíží také k Zásadám etické reklamní praxe platným v České republice, které vydala a uplatňuje Rada pro reklamu.

1.6 Jednotlivé penzijní fondy vyvíjí úsilí, aby kodex byl uplatňován i v jednání jejich zaměstnanců nebo právnických či fyzických osob, které pro penzijní fondy zprostředkovávají prodej penzijního připojištění (zprostředkovatelé).

čl. II

Obecné zásady chování penzijních fondů

Penzijní fondy se ve vzájemných vztazích řídí následujícími zásadami:

2.1 Penzijní fondy respektují pravidla hospodářské soutěže a obchodní zvyklosti. Soutěž mezi penzijními fondy smí být vedena jedinečně pomocí čestných a poctivých prostředků. Penzijní

fondy se vyvarují všeho, co by mohlo porušit důvěru klientů a vyvolat zkreslený dojem o jejich službách. Zvláště pak se vyvarují nepravdivých, pomlouvačných a opovržlivých výroků o jiných penzijních fondech, jejich zaměstnancích a zprostředkovatelích.

2.2 Šíření i pravdivých informací o jiných penzijních fondech není přípustné, pokud by jim mohlo přivodit újmu a nebylo vynuceno okolnostmi. Srovnání vlastních služeb se službami jiných penzijních fondů nesmí operovat s neúplnými informacemi, údaji vytrženými ze souvislosti nebo s pojmy, jimž klient nerozumí a může jim přikládat jiný význam.

2.3 Veškerá reklama musí být vedena pravdivě, v souladu s pravidly soutěže a především bez prvků klamavé reklamy. V reklamě nelze používat metodu srovnávání s jinými penzijními fondy.

2.4 Penzijní fondy vycházejí z toho, že zájem klienta a jeho spokojenost jsou prvořadé. K získání klienta lze používat především informace o vlastních službách. Při sjednávání penzijního připojištění nelze uplatňovat agresivní způsoby a vyvíjet nátlak, narušovat právo na soukromí a nadměrně obtěžovat klienta. Údaje o možných klientech nelze získávat tak, aby bylo narušeno klientovo právo na ochranu osobních údajů nebo povinnost penzijního fondu takové údaje chránit.

čl. III

Uplatňování kodexu v rámci Asociace penzijních fondů ČR

(dále jen "Asociace")

3.1 Členové Asociace se při své činnosti řídí zásadami uvedenými v kodexu.

3.2 K formám prezentace a prosazování zásad uvedených v kodexu patří i výchovná a publikační činnost asociace.

3.3 Spory mezi penzijními fondy z tohoto kodexu řeší prezidium.

3.4 Řešení sporů v asociaci má objasňovat zbytečné nesrovnalosti a předcházet řešení sporů jinou cestou.

čl. IV

Závěrečná ustanovení

4.1 Při tvorbě kodexu bylo vycházeno z Kodexu etiky v pojišťovnictví.

4.2 Tento kodex byl schválen valnou hromadou konanou dne 27. února 1997.

Příloha č. 4 - Seznam členů a přidružených členů Asociace penzijních fondů České republiky

Název penzijního fondu	www adresa
AEGON Penzijní fond, a.s.	www.aegon.cz
Allianz Penzijní fond, a.s.	www.allianz.cz/penzijni fond
AXA Penzijní fond, a.s.	www.axa.cz
ČSOB Penzijní fond Progres, a.s.	www.csobpf.cz
ČSOB Penzijní fond Stabilita, a.s.	www.csobpf.cz
Generali Penzijní fond, a.s.	www.generalipf.cz
ING Penzijní fond, a.s.	www.ing.cz
Penzijní fond České pojišťovny, a.s.	www.pfcp.cz
Penzijní fond České spořitelny, a.s.	www.pfcs.cz
Penzijní fond Komerční banky, a.s.	www.pfkm.cz

Zdroj: *vlastní tvorba*

Název přidruženého člena	www adresa
Deloitte Advisory s.r.o.	www.deloitte.cz
KPMG Česká republika, s.r.o.	www.kpmg.cz

Zdroj: *vlastní tvorba*

Příloha č. 5 - Umístění peněžních prostředků ČSOB Penzijního fondu Stabilita, a.s.

Peněžní prostředky PF mohou být umístovány zejména:

- a) Do dluhopisů, jejichž emitentem je členský stát EU, který musí být zároveň členem OECD, Japonsko nebo USA nebo centrální banka některého z těchto států a dluhopisů, za které převzal záruku z některých z těchto států. Pokud jsou tyto dluhopisy vyjádřeny v jiné měně než CZK, nesmí hodnota dluhopisů vydaných jedním emitentem tvořit více než 10 % majetku fondu.
- b) Do dluhopisů, které vydala Evropská investiční banka, Evropská banka pro obnovu a rozvoj a Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj nebo které vydala jiná mezinárodní finanční instituce, jejíž je ČR členem. Pokud jsou tyto dluhopisy vyjádřeny v jiné měně než CZK, nesmí hodnota dluhopisů vydaných jedním emitentem tvořit více než 10 % majetku fondu.
- c) Dále do jiných dluhopisů, než jsou uvedeny v odst. a) této přílohy, jejíž emitentem je členská stát OECD nebo centrální banka tohoto státu a dluhopisů, za které převzal záruku členský stát OECD.
- d) Rovněž do jiných dluhopisů, s nimiž se obchoduje na BCPP. Pokud jsou tyto dluhopisy vyjádřeny v CZK, nesmí hodnota dluhopisů vydaných jedním emitentem tvořit více než 10 % majetku fondu a jsou-li tyto dluhopisy denominovány v jiné měně než CZK, nesmí hodnota dluhopisů vydaných jedním emitentem tvořit více než 5 % majetku fondu.
- e) Rovněž do jiných dluhopisů, se kterými se obchoduje na regulovatelném trhu země OECD, který je povolen příslušným úřadem členského státu a rating emitenta je nejhůře BBB (Standart & Poor's, Fitch IBCA, Capital Intelligence) nebo Baa2 (Moody's). Pokud jsou tyto dluhopisy vyjádřeny v CZK, nesmí hodnota dluhopisů vydaných jedním emitentem tvořit více než 10 % majetku fondu a jsou-li tyto dluhopisy denominovány v jiné měně než CZK, nesmí hodnota dluhopisů vydaných jedním emitentem tvořit více než 5% majetku fondu.
- f) Rovněž do jiných dluhopisů, se kterými se obchoduje na regulovatelném trhu země OECD, který je povolen příslušným úřadem členského státu a rating emitenta je nejhůře BBB (Standart & Poor's, Fitch IBCA, Capital Intelligence) nebo Baa3 (Moody's). Pokud jsou tyto dluhopisy vyjádřeny v CZK, nesmí hodnota dluhopisů vydaných jedním emitentem tvořit více než 5 % majetku fondu a jsou-li

tyto dluhopisy denominovány v jiné měně než CZK, nesmí hodnota dluhopisů vydaných jedním emitentem tvořit více než 3 % majetku fondu.

- g) Do podílových listů otevřených podílových fondů, jejichž emitent má oprávnění k činnosti na území ČR.
- h) Do CP, s nimiž se obchoduje na regulovatelném trhu země OECD, který je povolen příslušným úřadem členského státu.
- i) Do movitých věcí, které představují záruku spolehlivého uložení peněžních prostředků, kromě CP.
- j) Do nemovitostí, které představují záruku spolehlivého uložení peněžních prostředků a musí sloužit zcela nebo převážně k podnikání nebo bydlení.

Dále je možné, aby PF peněžní prostředky ukládal na vkladových účtech a na vkladech potvrzených vkladovým certifikátem nebo vkladním listem, a to u banky nebo pobočky zahraniční banky na území ČR nebo u banky, která má sídlo na území členských států EU (členů OECD), Japonska nebo USA. Zde je možné ukládat pouze tolik, kolik umožňuje zákon.

Hodnota CP vydaných jedním emitentem musí tvořit max. 10 % majetku PF. Toto omezení se však nevztahuje na dluhopisy uvedené v odstavci a) až c). V majetku PF nesmí být více než 20 % z celkové jmenovité hodnoty CP vydaných jedním emitentem. Opět se toto nevztahuje na dluhopisy uvedené v odst. a) až c). Co se týče CP, je povinen PF koupit CP za nejnižší cenu, které je možno dosáhnout při vynaložení odborné péče a na druhé straně je povinen jej prodat za cenu nejvyšší. PF nesmí nakupovat CP jiného penzijního fondu, nesmí vydávat dluhopisy, akcie za zvýhodněných podmínek pro své zaměstnance a nesmí vydávat ani prioritní akcie a poskytovat půjčky.

Celková hodnota peněžních prostředků uložených do věcí movitých a nemovitých nesmí přesáhnout 10 % celkového majetku PF.

Příloha č. 6 - Nároky na jednotlivé penze vyjádřeny v měsících v jednotlivých penzijních fondech

Nárok na penzi v měsících	Starobní	Invalidní	Výsluhová	Pozůstalostní
Penzijní fondy				
AEGON PF	60	36	180	36
Allianz PF	60	36	180	36
AXA PF	60	36	180	36
ČSOB PF Progres	60	36	180	36
ČSOB PF Stabilita	60	36	180	36
Generali PF	60	60	180	60
ING PF	60	36	180	36
PF České pojišťovny	60	36	180	36
PF České spořitelny	60	36	180	36
PF Komerční banky	60	36	180	36

Zdroj: vlastní tvorba

Příloha č.7 – Vývoj počtu účastníků jednotlivých penzijních fondů v období od roku 2000 do roku 2007 a vypočtený podíl na trhu

<div>Rok</div> <div>Penzijní fondy</div>	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Podíl na trhu v %
AEGON PF	-	-	-	-	-	-	-	11 022	0,28
Allianz PF	97 987	104 428	107 307	106 757	106 760	112 679	113 002	115 790	2,92
AXA PF	190 010	249 692	603 390	564 700	614 461	604 401	554 197	577 082	14,56
ČSOB PF Progres	8 263	9 717	12 542	15 129	23 385	81 042	159 558	224 674	5,67
ČSOB PF Stabilita	299 996	302 615	293 345	292 907	310 321	330 549	358 962	385 477	9,73
Generali PF	22 878	22 466	22 068	22 559	22 347	25 384	26 277	29 168	0,74
ING PF	182 915	222 669	255 290	294 270	355 337	388 567	404 863	434 998	10,98
PF České pojišťovny	296 059	322 179	348 393	463 948	770 640	867 593	974 115	1 079 410	27,24
PF České spořitelny	310 000	360 781	375 561	382 605	410 352	479 757	549 733	634 162	16,01
PF Komerční banky	251 483	252 898	256 287	266 815	302 330	360 873	416 757	470 315	11,87
Celkem	1 659 591	1 847 445	1 980 838	2 409 690	2 915 933	3 250 845	3 557 464	3 962 098	100 %

Zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 8 - Zhodnocení prostředků účastníků penzijního připojištění v letech 1995 - 2006

Rok Penzijní fond	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Allianz PF	-	-	8,9	9,1	6	3,8	4,36	3,71	3	3	3	3,11
AXA PF	12,8	11,45	11,2	10,1	6,5	4,1	4,25	3,41	3,36	3,1	3,7	2,5
ČSOB PF Progres	0	16,4	8	10,9	7,7	5,62	3,9	4,26	4,3	5,3	5	2,3
ČSOB PF Stabilita	10,4	10,9	10,3	10,02	6,1	4,2	3,2	3	2,3	4,3	4	2,8
Generali PF	10,3	10,61	14,6	11,4	5,3	3,6	4,6	4,1	3	3	3,81	3,74
ING PF	12,8	12,1	11	9,34	6	4,4	4,8	4	4	2,5	4,2	3,6
PF ČP	10,3	9,2	9,6	9,72	6,6	4,5	3,8	3,2	3,1	3,5	3,8	3,3
PF ČS	4	8,1	9,05	8,33	4,4	4,2	3,8	3,5	2,64	3,74	4,03	3,03
PF KB	9,44	8,36	9,1	9,5	7,2	4,89	4,4	4,63	3,4	3,5	4	3

Zdroj: *www stránky Asociace penzijních fondů ČR* [online]. [cit. 2008-02-26].

Dostupné z: <http://www.apfer.cz>.

Pozn.: v rámci tohoto srovnání není uveden AEGON PF, neboť ve zmiňovaném období 1995 – 2006 nepůsobil na českém trhu penzijního připojištění. AEGON PF započal nabízet své služby v oblasti penzijního připojištění až ve druhé polovině roku 2007.

Příloha č. 9 – Struktura investičního portfolia jednotlivých penzijních fondů ke konci roku 2006 a v jednotlivých čtvrtletích roku 2007

Tab. č. 3.1: Struktura investičního portfolia jednotlivých penzijních fondů ke konci roku 2006

Název penzij. fondu	Počet účastníků	Dluhopisy (%)	Pokladnič. poukázky (%)	Akcie (%)	Podíl. listy (%)	Nemovitosti (%)	Peníze na BÚ a TV (%)	Ostatní (%)
Allianz PF	113 002	91,3	4,3	0	1,8	0	1,6	0,9
AXA PF	593 728	60,3	8,3	8	7,8	3,4	11,4	0,8
ČSOB PF Progres	159 558	82,3	2,3	6	1,7	0	5,7	1,9
ČSOB PF Stabilita	358 962	86,6	1	4,9	2,9	0	1,9	2,6
Generali PF	26 277	83	0	9,9	0	0,9	4,6	1,7
ING PF	404 863	88	0	5,8	0,7	0	4,2	1,3
PF ČP	974 115	80,9	0	12,3	2,8	0	2,5	1,5
PF ČS	549 733	69,7	7,8	4,5	4,6	0	12,4	0,9
PF KB	416 757	83,2	5,2	2,6	0	0,9	7,4	0,8
Celkem	3 610 920	77,2	3,9	6,8	3,4	0,9	6,7	1,2

Tab. č. 3.2: Struktura investičního portfolia jednotlivých penzijních fondů v 1. čtvrtletí 2007

Název penzij. fondu	Počet účastníků	Dluhopisy (%)	Pokladnič. poukázky (%)	Akcie (%)	Podíl. listy (%)	Nemovitosti (%)	Peníze na BÚ a TV (%)	Ostatní (%)
AEGON PF	-	-	-	-	-	-	-	-
Allianz PF	112 698	89,8	5	0	2,1	0	2,8	0,3
AXA PF	590 846	64,1	4,8	8,4	8,7	3,4	9,9	0,7
ČSOB PF Progres	174 756	81,3	4,2	4,5	2,1	0,1	7,6	0,2
ČSOB PF Stabilita	369 329	83,7	2,1	3,3	3,3	0	7,4	0,2
Generali PF	26 576	93,3	0	11,7	0	0,9	7,1	1,9
ING PF	410 912	89,3	0	9	0,7	0	0,6	0,4
PF ČP	1 012 314	73	0	13,8	4,2	0	7,9	1,2
PF ČS	568 977	73,5	6,9	4,3	5,5	0	9,5	0
PF KB	436 091	85,1	2	2,5	7	0,8	2,3	0,2
Celkem	3 716 412	76,8	2,8	7,4	5	0,8	6,6	0,5

Tab. č. 3.3: Struktura investičního portfolia jednotlivých penzijních fondů ve 2. čtvrtletí 2007

Název penzij. fondu	Počet účastníků	Dluhopisy (%)	Pokladnič. poukázky (%)	Akcie (%)	Podíl. listy (%)	Nemovitosti (%)	Peníze na BÚ a TV (%)	Ostatní (%)
AEGON PF	-	-	-	-	-	-	-	-
Allianz PF	113 031	92,8	0,5	0	2,2	0	4,5	0
AXA PF	583 359	68,3	4,2	7,3	9	3,3	7,2	0,7
ČSOB PF Progres	201359	73,6	6,2	8,7	2,5	0,1	8,7	0,2
ČSOB PF Stabilita	375 733	79,4	1,8	4,4	3,4	0	10,9	0,1
Generali PF	27 152	80,7	0	9	0	0,8	7,8	1,8
ING PF	421 313	88,2	0	9,6	0,8	0	1,2	0,2
PF ČP	1 043 432	73,5	0	12,3	5	0	7,7	1,4
PF ČS	590 148	73,1	8,6	4	6,4	0	8	0,1
PF KB	448 319	84,9	3	1,9	7,4	0,8	1,8	0,2
Celkem	3 803 846	77	2,9	7	5,5	0,8	6,3	0,5

Tab. č. 3.4: Struktura investičního portfolia jednotlivých penzijních fondů ve 3. čtvrtletí 2007

Název penzij. fondu	Počet účastníků	Dluhopisy (%)	Pokladnič. poukázky (%)	Akcie (%)	Podíl. listy (%)	Nemovitosti (%)	Peníze na BÚ a TV (%)	Ostatní (%)
AEGON PF	2 960	84,4	0	11,8	0	0	3,8	0
Allianz PF	113 292	95,5	0	0	2,1	0	2,2	0,2
AXA PF	580 412	67,2	3,4	7,4	9	3,3	9	0,7
ČSOB PF Progres	212 453	69,1	8,8	8,7	2,9	0,1	9,7	0,6
ČSOB PF Stabilita	379 825	77,3	8,7	4,2	3,8	0	5,4	0,6
Generali PF	27 709	81	0	9,1	0	0,7	7,5	1,6
ING PF	425 648	85,3	0	9,7	0,7	0	3,8	0,5
PF ČP	1 057 906	72,8	0	9,4	4,9	0	11,8	1,1
PF ČS	608 142	71,8	6,1	4,7	6,8	0	10,3	0,1
PF KB	455 291	83,5	3,2	1,8	6,5	0,8	3,7	0,4
Celkem	3 863 638	75,7	3,1	6,5	5,4	0,8	7,9	0,6

Tab. č. 3.5: Struktura investičního portfolia jednotlivých penzijních fondů ve 4. čtvrtletí 2007

Název penzij. fondu	Počet účastníků	Dluhopisy (%)	Pokladnič. poukázky (%)	Akcie (%)	Podíl. listy (%)	Nemovitosti (%)	Peníze na BÚ a TV (%)	Ostatní (%)
AEGON PF	11 022	37,9	0	9,2	0	0	50,2	2,7
Allianz PF	115 790	96,8	0	0	0	0	2,4	0,9
AXA PF	577 082	66,9	2,3	6,8	7,6	3,2	12,6	0,7
ČSOB PF Progres	224 674	70,7	10,5	8,6	1,9	0,1	7,9	0,3
ČSOB PF Stabilita	385 477	80,1	6,3	4,1	3,2	0	5,9	0,4
Generali PF	29 168	79,3	0	8,5	0	0,7	10,1	1,5
ING PF	434 998	87,5	0	9,6	0,6	0	1	1,2
PF ČP	1 079 410	70,6	0	8,6	5,2	0	14,4	1,2
PF ČS	634 162	58	14,9	4,9	5	0	16,2	0,9
PF KB	470 315	85,4	2,2	1,8	5,7	0,7	3,2	0,9
Celkem	3 962 098	73,7	3,9	6,1	4,7	0,7	9,9	0,9

Zdrojem všech tabulek uvedených výše je vlastní tvorba.